

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1998. MÁRCIUS

CXXXIII. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXXXIII. évfolyam 3. szám (március)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István,
dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán,
dr. Gőbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor,
Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság
elnöke), Sántha Antal, dr. Szendrői László,
dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla,
Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon/fax: 201-7737

Mobil: 06-30-715-255

Nyomdai munkák: Csathó és Társa
Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1998. február 20.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágo-
sítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Bu-
dapest, Fő u. 68.). Megjelenik havonta.

A címlaphoz: A faszénégető

Fotó: Pápai Gábor

TARTALOM

ERDÉSZETI KUTATÁS

Dr. Somogyi Zoltán: Gyorsuló fanövekedési trendek Európában (III.)	65
Dr. Borbély József: Mi is az a politika?	67
Gencsi Zoltán – Gazdag Izabella: A nyíregyházi sóstói erdő	68
Szodfridt Gyuláné Farkas Anna – Dr. Szodfridt István: Növényi és termőhelyi javaslat a füves vadlegelők kialakításához	70
Gácsi Zsolt: Adatok az alföldi erdők vízfogyasztásához (I.)	72
Dr. Bartha Dénes – Szmorad Ferenc – Tímár Gábor: A magyarországi erdők természetességének erdőrésztel szintű értékelési lehetősége	74
Dr. Horváth Gyula: A bakonyi bükkösök álgesztességével összefüggő erdőművelési következtetések	78
Dr. Bartha Dénes: Veszélyeztetett erdőtürelésaink (III.) (Patak menti ligeterdők)	80

AZ ÉV FÁJA

Dr. Szodfridt István: A vadkörte

ERDŐKERÜLŐBEN

Béni Kornél: Az Erdészettörténeti pályázat eredményei	82
Halász Aladár: Egy hajdani tanítvány emlékezik Modrovich Ferencre	83
Dr. Várhelyi József – Gróf András: Az Országos Erdészeti Egyesület szakmai tanulmányutat szervezett Finnországba	86
Apatóczy István: Erdőfelújítás ... mely ápolt, s eltakar	87
Czuczor Ferenc: Első élményem a Dunán	88

KÖNYVESPOLC 89

EGYESÜLETI HÍREK 91

Helyi csoportok, szakosztályok munkatervei	91
--	----

INHALT

Dr. Z. Somogyi: Den Trende für sich beschleunigende Baumwuchs in Europa (III.)	65
Zs. Gácsi: Wasserverbrauch der Wäldern am Tieflande	72
Dr. D. Bartha, F. Szmorád, G. Tímár: Möglichkeiten zur teilflächenweiser Beurteilung der Naturnähe der Wäldern in Ungarn	74

CONTENTS

Dr. Z. Somogyi: Accelerating growth trend of European forests (III.)	65
Gácsi, Zs.: Data on water consumption of plain forests	72
Bartha, D., Szmorád, F., Tímár, G.: Assessment of natural character of Hungarian forests	74

DR. SOMOGYI ZOLTÁN

Gyorsuló fanövekedési trendek Európában III.

Bizonyítékok a növekedés felgyorsulására

Az eredményeket összefoglalva megállapítható, hogy a fák növekedésének felgyorsulása igenis lehet oka – ha nem is mindenhol és az egész 1950-90-es időszakban – a növedék és ezen keresztül az élőfa-készlet megnövekedésének. Arra azonban még nem kaptunk választ, hogy mi lehet az oka ennek a nagy területeken, sok helyen megfigyelt növekedésgyorsulásnak?

Néhány lehetséges ok a sok közül

Előjáróban megállapítható, hogy egységes, minden esetet megmagyarázó okot nem sikerült találni. Sőt, ki kell emelni, hogy szinte sehol sem ismertettek mást az egyes tanulmányok szerzői, mint *hipotéziseket*. Ennek az az egyszerű magyarázata, hogy az esetek döntő többségében a növekedés regisztrálásán túlmenően nem végeztek semmilyen olyan mérést vagy megfigyelést, amely kapcsolatba hozható a növekedést meghatározó vagy befolyásoló tényezőkkel. Így pl. helyileg nem mérték a vizsgált időszakokban a növekedéssel párhuzamosan sem a légszennyeződés mértékét, sem a talaj jellemzőinek alakulását, sem az egyéb emberi (erdőgazdasági) beavatkozásokat. Ez természetes, hiszen egyrészt az egész kérdéskör csak az utóbbi időben kezdte foglalkoztatni a szakembereket, másrészt pedig egyszerre sok tényezőnek a vizsgálata jóval nagyobb költségekkel járt volna annál, mint ami rendelkezésre állt. Mindebből azonban adódik az, hogy az okokra vonatkozóan csak óvatos kijelentéseket szabad tenni. Az alábbiakban a valószínűsíthető fontosabb okok közül sorolunk fel néhányat.

Az okok egy részét abban kell keresni, hogy *maga az erdőgazdálkodás mindenképpen jelentős befolyást gyakorolt a faállományokra*. Így pl. nagy területeken megváltozott a faállományok összetétele, s előtérbe kerültek a gyorsabban növő fajok (pl. bükk helyére gyakran lúcfenyőt ültettek). Hasonlóképpen, az őshonos nyárok és fűzök helyét intenzívebben növő, nemesített klónok, fajták és változatok foglalják el (nálunk pl. a Szigetközben).

A fentiek hatására, valamint a fakitermelések növekedésével együtt a korosztályeloszlás is a fiatalabb korosztályok felé tolódott el – legalábbis egyes térségekben –, ezáltal a fák nagyobb része található az intenzívebb növekedés időszakában. Ugyancsak ezt idézte elő a vágáskorok csökkenése. (Mostanában viszont ezzel éppen ellentétes tendenciák kezdenek kibontakozni: igyekeznek meghagyni idős fákat, sőt erdőrésztleteket, hogy egy-egy térség erdőállománya, a faállományok szerkezete természetközeli legyen.)

Az erdőművelés fejlődésének hatására sok helyen javult a faállományok szerkezete is. A „rontott erdők” helyén egyre gyakrabban találni jól kezelt erdőket. A sarj- és középerdőket (a vegyesen sarj- és magáneredetű faállományokat) egyre több helyen újítják fel mageredetű erdőkkel. A faáll-

ományok záródása – a „rablógazdálkodás” jellegű szálal-gatás visszaszorulásával – nagyobb, mint korábban. Szintén fontos, hogy valószínűleg lerövidült a felújítási időszak is: a letermelt erdő helyére hamarabb kerül az újulat. Valószínűleg sok helyen felhagytak a termőhelyromboló tevékenységekkel, mint az avargyűjtés, a legeltetés, az eróziót okozó nagy tarvágásokkal meredek domb- és hegyoldalakon stb. Sőt, az egyre intenzívebbé váló talajművelés (szántás, melioráció, műtrágyázás, drénerezés stb.) bizonyos mértékű termőhelyjavulást eredményezhetett, legalábbis átmenetileg.

Ezek az okok természetesen helyenként változó mértékben játszhattak szerepet, és ellenpéldák is akadnak jócskán. E folyamatok eredője az, ami egyes térségekben a fakészlet-gyapodáshoz hozzájárulhatott. De ezekkel is csak bizonyos mértékig lehet a növekedésgyorsulást magyarázni.

Az okok egy másik jelentős csoportja a *fák környezetének valószínű megváltozásával* kapcsolatos. A már említett kutatási program megnevezésében szerepel is a kérdés: megváltozott a termőhely fatermő képessége?

A környezet egyik közismert, több termőhelyi tényezőt magába foglaló része a klíma. Már jó egy éve bizonyítottnak vehető, hogy a földi hőmérséklet emelkedőben van. Ennek az elmúlt évszázadban időnként változó méretű, összességében mintegy 0,6 fokos emelkedésének részben természetes, részben az emberi tevékenységben (fosszilis tüzelőanyagok égetése stb.) keresendő okai vannak, de itt most nem is ez az érdekes. Sokkal fontosabb az, hogy ez a hőmérséklet-emelkedés Európában nem egyenletes eloszlású, és együtt jár sok más klímáparaméter megváltozásával, tehát pl. a csapadék mennyiségének és időbeli eloszlásának, a napsütéses órák számának, a levegő páratartalmának, mindezen mutatók szélsőségeinek stb. a megváltozásával.

Nincs tiszta képünk arról, hogy az egyes klímátényezők vagy azok együttesének megváltozása hogyan s milyen mértékben fokozza a fák növekedését.

Valamivel többet tudunk arról, hogy a klímaváltozást legalább 50-60%-ban előidéző légköri CO₂-növekedés hogyan hat a növekedésre. Viszonylag sok vizsgálat számol be ugyanis arról, hogy a szén-dioxid növelése emeli a fák produktivitását (lásd ábra). Ismert az is, hogy a levegő szén-dioxid koncentrációja már legalább 30%-kal megnőtt az ipari forradalom kezdete óta. Ez a „szén-dioxid trágyázási effektus” természetesen helyenként, a helyi egyéb viszonyok függvényében, de feltehetően mindenhol éreztette a hatását a fák növekedésében.

A levegőbe több más gáz is került. Ilyen pl. a nitrogén. Ezeknek a gázoknak a hatása sokféle lehet attól függően, hogy milyen vegyületek formájában, milyen koncentrációban, s a fa mely részeihez (levelek, gyökerek stb.) jutva fejtik ki hatásukat. Bizonyos helyeken mindenképpen számolni kell jótékony hatásukkal, amennyiben növelik a ta-

lajban rendelkezésre álló anyagmennyiségeket. Ez a jelenleg szintén bizonyos mértékig a trágyázásokhoz hasonlít (a növényeket bizonyára nem érdekli, hogy trágya vagy „levegőszennyezés” formájában jutottak több tápanyaghoz).

E gázoknak, valamint a talajba került sokféle egyéb anyagnak természetesen káros, növekedéscsökkentő hatásuk is van. Tekintettel a folyamatos környezetszennyezésre, amely az erdőket sem kíméli, nem lehet tudni, hogy hol és mikor vált vagy válik az ember környezetváltoztató tevékenysége növekedést gátló tényezővé. Pedig ez is minden bizonnyal bekövetkezett már több helyen is, és félő, hogy hosszú távon a fák növekedésének gyorsulása lelassul, sőt le is áll majd. A növekedésgyorsulás tehát valószínűleg nem vég nélkül tartó folyamat lesz.

A növekedésgyorsulás korlátai

A fanövekedés gyorsulásával kapcsolatban adódik tehát az a kérdés is, hogy meddig tarthat a gyorsulás? Örökké nyilvánvalóan nem; itt elegendő két tényezőre utalni. Az egyik azzal kapcsolatos, hogy még ha a fák környezetének – a növekedés szempontjából – kedvezőnek tűnő megváltozása tartós lesz is, a növekedés nem követi majd lineárisan ezt a változást. Ahogyan a műtrágyázás is csak egy bizonyos dóziséig jár a termés növekedésével, úgy a fák környezetének változása is csak egy bizonyos fokig stimuláló hatású, utána semlegessé, sőt toxikussá is válhat. Emellett azok a lehetőségek is, amelyek az erdőművelés, ill. általánosságban az erdők kezelésének fejlesztésében rejlettek és még rejlenek, előbb-utóbb ki fognak merülni.

A fentiekből adódik, hogy *nem szabad karba tett kézzel várni* arra, hogy a fák növekedési sebessége néhány év, vagy esetleg évtized múltán olyan nagy lesz, hogy az ediginél kisebb területen is kielégíthetjük igényeinket. Nem szabad továbbra sem lemondani arról az igényről, hogy erdőterületünket állandóan növeljük, és hogy erdőművelésünket az egyre jobb minőségű és mennyiségű faanyag termesztésének irányába fejlesszük. Másrészt viszont – az előző fejezetben leírtakat újból hangsúlyozva – megállapítható, hogy *égetően szükséges volna minél többet tudni a fák nö-*

vekedése és környezetük közötti kapcsolatrendszeréről, és az emberi tevékenységnek a növekedésre gyakorolt hatásairól.

A fa „termésére” (a faanyagra) szükség van. Szükség van-e a faterméstani kutatásokra?

Időnként találkozni olyan véleményekkel, amelyek szerint a fatermestan végére pontot kell tenni. Kérdés azonban, hogy egy pontot, vagy hármat...?

A fentiekben ismertetett kutatási program egyik fő eredménye éppen az, hogy sok olyan kérdés fogalmazódott meg, amelyek eddig fel sem vetődtek. Kiderült, hogy rosszul hittük, hogy a fák növekedéséről már „mindent” tudunk, hiszen rendelkezésre állnak a fatermési táblák. Kiderült, hogy hiába készültek már 200 évvel ezelőtt az első fatermési táblák: ezek a táblák csak a legfőbb fafajokra, s azokra is csak átlagos viszonyokra tartalmaznak *átlagadatokat*. Nyilvánvalóvá vált, hogy a fatermestanra is érvényes a mondás: „pantha rei”, más szóval: *a táblákban rögzített növekedési átlagok is változnak az idővel*. Végül ki kell mondani azt is, hogy *vajmi keveset tudunk a fák környezetének és az emberi tevékenységeknél a növekedésre gyakorolt hatásairól*.

Az igaz, hogy már egy-két évtizede kezdtek foglalkozni intenzívebben a növekedéssel kapcsolatos növényi (fiziológiai) folyamatok és az azokat meghatározó környezeti tényezők között fennálló összefüggések kutatásával. Évek óta dolgoznak az ún. *folyamatmodelleken*, amelyekkel a növekedés részfolyamatainak, mint építőköveknél, modellezése segítségével próbálják megérteni az egész növekedési jelenséget.

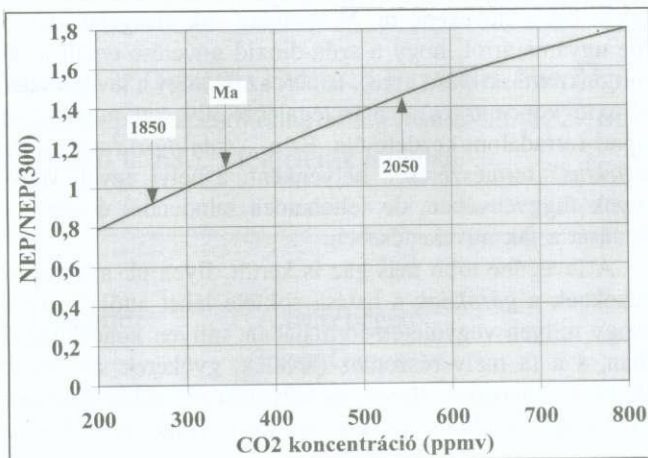
Részeredmények már vannak is, amelyek azonban nem állnak még össze egy komplett, a növekedést elegendő pontossággal leíró modellé. Ez nem csoda: a fák fiziológiai folyamatai rendkívül sokrétűek, nagyon sok környezeti tényezőtől függenek, és e tényezők és a növekedés közötti összefüggések nagyon bonyolultak. Nem túlzás tehát megállapítani, hogy *a fák növekedéskutatásának* nem értünk a végére, éppen ellenkezőleg: *most kell azt igazán elkezdni*.

Végezetül érdemes megvizsgálni azt is, hogy hol tartunk mi a fák növekedésének a kutatásában? *Térségünkben a – nyugatinál semmivel sem tehetségtelenebb – kutatógárdának nem állnak rendelkezésére azok a feltételek*, amelyek lehetővé tennék a nyugatihoz hasonló gyors és színvonalas kutatómunkát.

Ez természetesen nem csak a faterméstannal van így. De e cikk szerzőjének meggyőződése, hogy akkor, amikor az Európai Unió országai a fák és környezetük kutatására Európa egyik legrangosabb kutatóintézetében, az EFI-ben komoly pénzeket szánnak, akkor mi sem mondhatunk le az ilyen jellegű kutatásokról. Az erdőgazdálkodás fontos célkitűzése marad a faanyagtermesztés, ezért az sem mindegy, hogy mennyit tudunk a faanyag keletkezésének törvényszerűségeiről. Ebből egyenesen következik, hogy *az erdőkkel, a fakkal kapcsolatos legkönnyebben megfigyelhető, leginkább felhasználható, és a gyakorlati fatermesztéssel is legszorosabb kapcsolatban álló erdei jelenségek: a fák növekedésének a kutatásáról nem szabad lemondani*.

A cikk elkészítését az OTKA a T17229 sz. kutatás téma finanszírozásán keresztül támogatta, amelyért a szerző e helyütt is köszönetet mond.

Összefüggés a levegő szén-dioxid koncentrációja (ppmv), valamint a szénmegkötés (a nettó elsődleges produkció, NEP) hatékonysága a 300 ppmv-hez tartozó NEP arányában. A nyílak azt mutatják, hogy hogyan nőtt és várhatóan hogyan nő a szén-dioxid koncentráció (Cannell, 1995 után újrarajzolva)

Térségünk és hazánk társadalmi, politikai változásai előtérbe helyezték a szakmapolitikai kérdéseket is. A folyamatok megítéléséhez az általunk fontosabbnak tartott általános, illetve szakmapolitikai ismereteket rövid cikkekbe tömörítve közöljük.

Fogadják megtisztelő érdeklődéssel e politikaelméleti sorozatot. A demokrácia feltételezi a nép, a „demosz” cselekvő részvételét a politika alakításában. E gondolat szellemében is várjuk véleményüket e szerény kezdeményezésünkkel és az írásokban foglaltakkal kapcsolatosan.

Dr. Borbély József

Dr. Mészáros Károly

Mi is az a politika?

A politikai tevékenység az államelméleti és a politikaelméleti irodalomban többnyire a hatalmi viszonyokhoz kötődik, elsősorban az államhatalomhoz, az állami tevékenység befolyásolásához, az állami ügyekben való részvételhez. A politika a hatalom megszerzésére irányuló tevékenység.

A politikai tevékenység csoportok, rétegek, közösségek, elsősorban is a nagy társadalmi rétegek közötti viszonyok kezeléséhez kötődik. Célja – a hatalom megszerzésén túl – valamely osztály, réteg, csoport érdekeinek érvényesítése mások érdekeivel szemben. (Megjegyzem: különböző államelméleti és politikaelméleti munkákban eltérő szerzők valamilyen elemet, relációt kiemelnek és ezt (ezeket) állítják a politika-definíciójuk középpontjába).

A politika úgy válik azonossá a hatalomra törekvéssel, háttérbe szorítva annak érdekkötöttségeket, osztály, réteg és közösségi kapcsolódását. Mások a kö-

zösségi viszonyok kezelésével azonosítják a politikát, elszakítván a hatalmi- és érdekvizonyoktól.

Ismerjük a „hatalomra törő akaratot abszolutizáló” felfogásokat is, míg mások szerint a politika definícióhatatlan, miután a politikai tevékenység tulajdonképpen egyfajta intuíciót, beleérző és heurisztikus képességet feltételező – művészet. A mi Kossuth Lajosunk szerint a politika a lehetőségek és szükségessérségük „egzigenciák” birodalma.

A politikatudomány ma azt állítja, hogy napjaink politikai életét egyre inkább a racionális és a professzionális elemek uralják. Állítják, hogy a politikai tevékenység megérthető, és ésszerűen szervezhető; valamint, hogy a politikai tevékenységet nagyrészt hivatásszerűen űzik, miután professzionizálódott, politikus szakértők és aktivisták csapatmunkájává változott.

A politikatudomány (politológia) ma leginkább az érdekek által vezérelt aka-

ratok harcaként definiálja a politikát. Megjegyezve, hogy az érdekek által vezérelt akaratok harca. A társadalom belső konfliktusai szükségessé tették a társadalom politikai-hatalmi megszerzését: az államot és intézményeit.

A politikai tevékenység középpontjában a hatalom, illetve a közhatalmat megtestesítő államhatalom megszerzése áll. Azért az érdekmeghatározottság, az akarat tartalom és a hatalomra irányultság a politikában egymástól elválaszthatatlan.

A mai politikai rendszer történeti fejlődés eredménye, ámbátor a politika (mint sajátos, tartalom, viszony és tevékenység) már évezredek óta része az emberiség történetének.

(Bihari Mihály: A politika fogalma és összetevői. Bihari-Pokol: Politológia, Bp. 1992.)

Dr. Borbély József

Út a sikerhez!

Japán minőségdíjas a Nagykunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság

1997 decemberében az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztériumban vette át a NEFAG Rt. a tárca igazgatási államtitkárától, Gilyán György úrtól és Shoji Shiba japán professzor úrtól (az általa alapított) HASA-SHIHA DÍJ-at, kiemelkedő minőségfejlesztő munkájáért.

A nyolcadik alkalommal meghirdetett pályázaton részt vehettek mindazok az ipar, a kereskedelem, a szolgáltatás, az egészségügy és az oktatás területén működő természetes és jogi személyek, intézmények, akik/amelyek 1996-1997-ben kiemelkedő eredményt értek el a minőségfejlesztés terén. Az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium, valamint az OMFB Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság által támogatott díjakat évente ítélik oda a legjobb vállalatoknak, csoportoknak és személyeknek.

Hogyan lehetünk jobbak holnap, mint ma?

A TQM modell kiépítésének alapelemei a társaságnál a következők:

- vevőközpontúság, azaz mindenben meg kell felelni a vevői igényeknek,
- folyamatosan javítani kell a vevői, beszállítói kapcsolatokat,

- az emberi erőforrásokat tudatosan kell felhasználni,
- elsőre kell jól csinálni,
- az eredményt mérni kell,
- a rendszeres képzés alapvető fontosságú

FŐ CÉL: AZ ÁLLANDÓ FEJLESZTÉS ÉS TÖKÉLETESTÉSI!

A két és fél éves úttörő minőségfejlesztési tevékenységével a NEFAG Rt. elérte, hogy Európában, ill. Magyarországon is elsőként építette ki erdőgazdálkodási, vadgazdálkodási és faipari tevékenységre vonatkozóan teljeskörűen a minőségbiztosítási rendszert és kezdte el a Teljeskörű Minőségirányítási Rendszer alapjainak lerakását.

A NEFAG Rt. a Nemzeti Minőség Klub tagja

1998. január 19-én az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztériumban tartotta az újraválasztott első ülését a Magyar Minőség Klub.

A klub tagjainak sora minden évben automatikusan bővül a Nemzeti Minőség Díj, valamint az IIASA-SHIBA díj nyerteseivel.

A tagság hivatalos elismerését jelentő tagsági oklevelet Fazekas Szabolcs miniszter adta át Szebeni László vezérigazgatónak, melyet a társaság a minőségfejlesztés terén elért kimagasló teljesítményéért kapott.

GENCSI ZOLTÁN – GAZDAG IZABELLA

A nyíregyházi sóstói erdő

A sóstói erdő Nyíregyháza északi szélétől kisebb megszakítással a kótaji határig húzódik. A múlt században hatszáz hektáryi egybefüggő erdő mára egy ötven hektáros kisebb (Hím erdő) és egy háromszázhusz hektáros nagyobb (Nagyerdő) tömbre zsugorodott össze.

Az erdőt övező síkból kiemelkedő észak-dél irányú szelíd-hullámú buckák sekélyebb vagy mélyebb laposokat rejtve tagolják a felszínt. A századfordulói e laposok szinte egész nyáron őrizték a tavasszal összefolyó vizet. A legnagyobb vízállások emlékét napjainkig a területek népi nevei őrzik: Bazsikaszáló (2 ha); Czambel lapos (2 ha); Hosszú lapos (3 ha); Kenderáztató (4 ha); Lucernás lapos (2 ha); Markó lapos (3 ha); Nagylapos (3 ha); Tolvaj lapos (2 ha).

A háta humuszos homokját, a lankák kovárányos barna erdőtálaját és a mélyebb fenekek réti talaját valaha az alábbi fás növényegyüttesek borították:

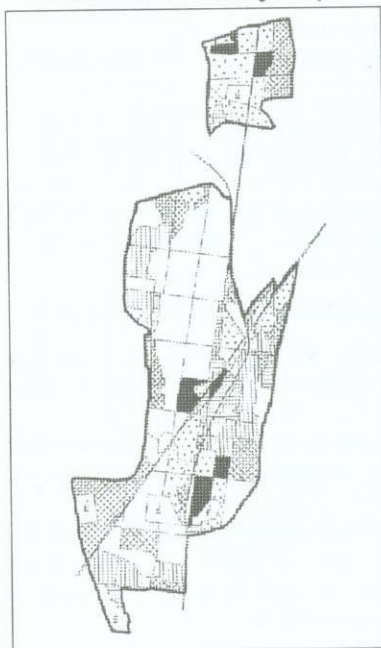
- Bokorfüzes (*Salicetum triandrae*)
- Fűz-nyár ligeterdő (*Salicetum albae-fragilis*)
- Tölgy-kőris-szil ligeterdő (*Fraxino pannonicae-Ulmetum*)
- Gyertyános-kocsányos tölgyes (*Quercus robori-Carpinetum*)
- Homoki tölgyes (*Festuco rupicolae-Quercetum roboris*)
- Gyöngyvirágos tölgyes (*Convallario-Quercetum roboris*)

A környezeti feltételek változásának (erdőtársaság szántó és legelőnyerés; a város terjeszkedése, a nyomvonalas létesítmények – út, vasút – kiépülése; a rekreációs terhelés növekedése; az intenzív erdőgazdálkodási módok meghonosodása; a talajvízszint süllyedése; az elmúlt évek légköri szárazodása) hatására a sóstói erdőből egyes növénytársulások eltűntek vagy átalakultak.

Az élőhelyek átalakulását számos ritka növény nem heverte ki, eltűnt a társulásokból a magyar nőszirm (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), a homoki nőszirm (*Iris arenaria* ssp. *humilis*), a nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*), a tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), a gyapjas csüdfű (*Astragalus dasyanthus*), a zörgő here (*Trifolium aureum*), az üstökös pacsirtafű (*Polygala comosa*),

a változó gurgolya (*Seseli pallasii*), a pici büköny (*Vicia lathyroides*), a réti kardvirág (*Gladiolus imbricatus*), a béka-konty (*Listera ovata*) és mások pedig veszélyeztetetté váltak: tavaszi csillagvirág (*Scilla bifolia* ssp. *vindobonensis*), epergyöngyike (*Muscari botryodes* ssp. *transylvanicum*), széleslevelű nőszőfű (*Epipactis helleborine*), kétlevelű sarkvirág (*Platanthera bifolia*), télizöld meténg (*Vinca mi-*

1. ábra
A sóstói erdő állománytérképe

Jelmagyarázat

- tölgyes
- ▤ akácos
- ▥ akácos-tölgyes
- ▦ vörös tölgyes
- ▧ egyéb
- felújítási terület
- ▨ épület

nor), berki aggófű (*Senecio nemorensis*), erdei borkóró (*Thalictrum aquilegium*), debreceni csormolya (*Melampyrum nemorosum* ssp. *debreceniense*), erdei csormolya (*Melampyrum bishariense* ssp. *römeri*), bükksás (*Carex pilosa*), hölgypáfrány (*Athyrium filix-femina*).

Napjainkban a sóstói erdőn már csak az igen kis kiterjedésű tölgy-kőris-szil ligeterdőket, az elakácosodó homoki és gyöngyvirágos tölgyeseket és a kultúrerdőket (akácok, vörös tölgyesek, tölgy-dió-fenyő elegyes erdők) találjuk.

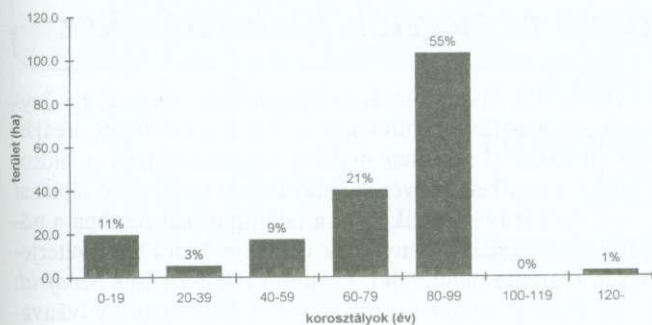
Az 1988. évben készült erdőgazdálkodási terv aktualizált adatai alapján az egyes állományalkotó fafajok közül a kocsányos tölgy 52% területarányával részesedik, a vöröstölgy 18%-os aránnyal követi, az akác 15%-ot ér el, a nemesnyár 3,5%-on felül és a fennmaradó 11,5%-ot a juhar, osterfa, nyír, feketedió, hazai nyár, hárs, fenyő, kőris, szil és a felújítási területek – több mint húsz hektár – foglalják el. (1. ábra)

Az állományokban előfordul az erdeifenyő, feketefenyő, juharlevelű platán, vadkörte, vadalma, madárcseresznye, kései meggy, zselence meggy, gledicsia, kanadai vasfa, fehér akác, japánakác, bálványfa, hegyi, korai, mezei, ezüst, zöld és a feketegyűrű juhar, kis-, nagylevelű és ezüst hárs, magas és amerikai kőris, szivarfa, fehér eper, mezei, vénic, turkesztáni szil, nyugati osterfa, bibircses nyír, mézgás éger, gyertyán, kocsányos, kocsánytalan és csertölgy, feketedió, fehér fűz, fehér- és szürke nyár, nemes nyárak (óriás, I 58/57); valamint cserjeszintben a sós-kaborbolya, iszalag, cseregalagonya, kökény, csíkos és bibircses kecskerágó, varjúfűtő- és kutyabenge, borostyán, veresgyűrű som, fekete bodza, kányabangita, fagyal, komló, mogoró.

A századfordulón a sóstói erdő tölgyeseinek zömét a zárt gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario-Quercetum roboris*) és a kisebb tisztásokkal tarkított homoki tölgyesek (*Festuco rupicolae-Quercetum roboris*) növénytársulásai alkották. A talajvíz szintjének – a növényegyüttesek szempontjából – zuhanásszerű csökkenésével és a csapadékszegény időjárású periódus tartós légköri szárazodása nyomán a középkorú és az idős gyöngyvirágos tölgyesek lombkorona záródásának csökkenése, az állományok ún. lékesedése, vagyis homoki tölgyessé való átalakulása figyelhető meg. A kialakuló lékekben azonban nem a nyílt homoki gyepek növényzetének megtelepedését, hanem az erdőben előforduló adventív fa- és cserjefajok (akác, kései meggy, bálványfa, osterfa, vörös tölgy, fekete dió stb.) behúzódását tapasztaljuk.

A környezeti feltételeknek az erdő számára kedvező változásában reménykedő erdészeti szakemberek – akiknek döntésére a lakosság az utóbbi évtizedekben növekvő rekreációs elvárásai jelentősen hatottak – a tölgyállományok fenntarthatóságának határát olyan korhoz kötötték, amelyet a jelen viszonyokat tekintve a tölgyesek kevés hányada fog elérni. A 2. ábrán látható, hogy a 80 év fölötti állományok a tölgyterület 56%-át foglalják el. Az idős tölgyesek jelenléte a sóstói erdő-tömb korosztályaiban is jól érzékelhető, itt a 80 év fölötti állományok az erdőterület 30%-án vannak jelen (3. ábra).

A pusztai tölgyessé való átalakulás folyamatai minden tölgyes erdőrézslében érzékelhetők, azonban a dombvonulatokkal szabdaltságot és magasabb fekvésű részletekben igazán szembeötlőek. Ezekben az erdőrézsletekben folyamatosan és nagy mennyiségben képződik száradék. A lombtalan fák alatt keletkező lékekben mindenütt megtaláljuk az akácot, bodzát, kései meggyet stb.-t. A magasabb fekvésű kilátásosított állományok pusztulása vagy kitermelése után a környezeti feltételek változásával sikeres erdőfelújítást a szárazabb viszonyokat elviselő akác, vörös tölgy és erdeifenyő fafajokkal lehetett elérni. (Nem tagadva, hogy az erőltetett fafajpolitikai irányelvek nyomai a sóstói erdőn is fellelhetők.)

2. ábra

A sóstói erdő kocsányos tölgyeseinek korosztály-megoszlása

A kocsányos tölgy felújítására bizonyosan alkalmatlan területeken a természetközeli erdőképet nyújtó más őshonos fajok alkalmazása szükséges. A gyöngyvirágos és homoki tölgyesek növénygyűjtéséből elsősorban a szárazságot jól tűrő fehér nyár, szürkenyár, ezüst hárs, csertölgy, olasz tölgy (*Quercus virgiliana* Ten.) fajok javasolhatók.

Az alföldi tölgyeseiben ritka és szórványos a makktermés és ezért csak véletlenszerű, kis foltokban (20 m²) találunk rendszerint az árnyéktoleráns szennedő természetes újulatot. Ezekre üzemszerű felújítást tervezni nem lehet. A felújítható területek nagysága és alakja a tölgy fényigényének figyelembe vételével határozható meg. A tölgyesekben kialakuló lékek 0,1-0,2 ha kiterjedésűek. Ez azt jelenti, hogy a lék a körülötte lévő 25-28 méter magas fák miatt csak kis időre naposodik be, ami a nitrogénkedvelő növények megtelepedéséhez elegendő, a tölgy-csemete megmaradásához azonban nem. Ha a lék valamelyik oldalon nyitott, az segíti a csemetét. Megítélésünk szerint kedvező alakú és tájolású, legalább 0,6-0,8 hektáros terület tesz lehetővé sikeres erdőfelújítást.

Az erdőfelújítást segítő tömbhatás megőrzésére és a nagy tarvágás hívalkodó tájsebe elkerülésére nem célszerű 2 hektárnál nagyobb felújítási területet kialakítani. A talajélet, a lágy száru szint, a felső talajrétegben meghúzódó szaporítóanyagok kímélésére a tuskózást, mélyforgatást kerülni kell. A fenti megfontolások egy részének megvalósulását már szépen példázza néhány erdőrészlet (31 B, 34 B) felújítása.

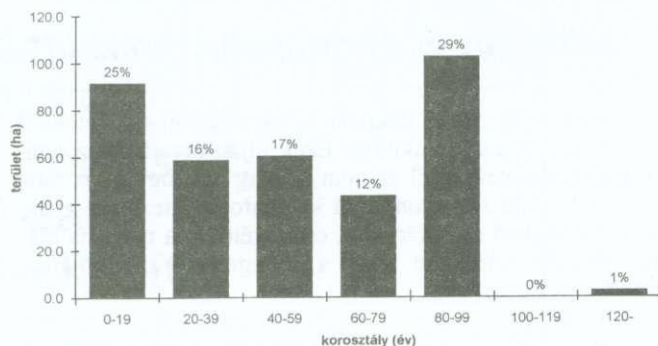
A közelmúltban felmerült a sóstói erdő értékesebb foltján erdőrezervátum terület kialakítása. Az illetékes bizottság a javaslatot nem támogatta, hiszen a város közelsége miatt az erdő látogatása korlátozhatatlan; a teljes fahasználati korlátozás olyan balesetveszélyt idéz elő, hogy a város lakosságával és megítélésével szemben a rezervátum ügye kétségesen védehető. Ha az erdő ritka növényfajokat rejt, azok élőhelyeit természetvédelmi oltalom alá kell helyezni.

Az 1988. évi erdőterv a 20 A 2,5 hektáros sziles erdőrészlet elsődleges rendeltetését „tudományos kutatás, oktatás” célban rögzíti. A fejsze kiűzésével a magára hagyott természeti folyamatok érvényesülését itt tanulmányozhatjuk.

A város közelsége a múlt és a jelen különböző pillanataiban akarva-akaratlan felszínre emelte a lakosság igényein alapuló és a sóstói erdőhöz kötődő elvárásokat, amelyek többnyire az üdülési, turisztikai, pihenési lehetőségek kiszélesítését kezdeményezték.

A Nyíregyháza Zöldövezeti terve (készítette az Állami Erdőrendezőség Fásítási Tervezési Osztálya, 1971) javasolta sétautak kiépítésével, honos fajok előterbe helyezésével, egyes állományok esztétikai hatásfokozásával a Nagyerdő parkerdővé alakítását és elvetette a nyarasítás lehetőségét.

A Nyíregyháza Sóstói parkerdő távlati terve 1990-ig (készítette a FEFAG, 1974) alapján a nyolcvanas évek derekaiig három kiemelt területen – TBC szanatórium, Gyermekgondozó

3. ábra

A sóstói erdő állományainak korosztály-megoszlása

és a Kultúrpark környékén – padok, asztalok, sétautak, tűzrakóhelyek, játszóterek, erdei tornaterem, kilátó, majálsház, esőházak építésével zárult le a parkerdővé alakítás első üteme. E terv kiegészítése (1985) felvetette az erdei berendezések további fejlesztése mellett fenyőkert, szoborgyűjtemény és tó kialakítását is.

A Nyíregyháza Sóstói parkerdő fejlesztési terve (készítette a Zöldövezettervező Iroda, 1987) a tölgyesek háromütemű fokozatos felújítógazdálkodásán, a Hím erdő keleti széléhez csatlakozó arborétumon, üdülőerdő szolgáltatási központok kialakításán és vasúti gyalogos átkelőhely építésén alapul. E terv készíti elő azt, hogy az 1988-as erdőtervezés során minden erdőrészlet "parkerdő" elsődleges rendeltetést kapott.

A 370 hektárnyi Magyar Állam tulajdoni bejegyzésű sóstói erdőből a kárpótlással 27,6 ha magántulajdonba került, és a 6079-5/1992. és a 6030/1993. sz. VÁB határozat alapján 64,2 ha (a 6, 7, 20, 21, 22 erdőtagok) Nyíregyháza megyei jogú város tulajdonává váltak és így bekövetkezett az erdő tulajdoni felaprózódása. A Magyar Állam tulajdonában visszamaradt majd' hatszáz hektárnyi erdőt a Felsőtisza Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság jogutódja a Nyírségi Erdészeti Részvénytársaság kezeli.

A város erdejének kezelését a Köztisztasági KFT-vel kötött vállalkozói szerződés alapján a Nyírerdő Rt. Nyíregyházi Erdészete végzi a közgyűlés által elfogadott rövid távú koncepciók megvalósítására.

Az elvárások szerint az elkövetkező években az erdőterv és az üzemterv előírásainak megtartása mellett parkerdő kialakítására kell törekedni. Az erdő tegye lehetővé az ifjúság természetismereti tanulmányait. A kitermelt fa értéke finanszírozza az erdő közcélú szolgáltatásainak kiteljesedését. A kirándulóknak biztosságot ad a takarékos növényzet irtásával és az utak javításával növelni kell. Az oktatást szolgáló gyöngyvirágos tölgyesben a bekerítés mellett tanösvény kialakítása is szükséges. Az erdei pihenők, sétautak berendezései bővíljenek. Egyes erdőrészletek felújítási munkálatai elodáztatlanok, ezek előkészítése kezdődjön el.

Végezetül a sóstói erdő jövőjének megajzolásában szükségesnek tartjuk egy olyan testület létrehozását, amelyben képviselik magukat az Önkormányzat, a nem kormányzati környezet- és természetvédelmi szervezetek, az erdőgazdálkodó, az erdészeti, környezet- és természetvédelmi hatóság, a Tanárképző Főiskola és a társadalom más, a sóstói erdőért tenni akaró szervezetei.

E testület rendszerezné az erdő területén megjelenő érdekeket, vizsgálná azok megalapozottságát, megvalósíthatóságát és ajánlásokat készítené a döntéshozó hatóságoknak. Nem utolsósorban a kiértékelt koncepció egészének és részelemeinek megismertetése és elfogadása idején kiemelten fontos szereplője lehetne a társadalom más szereplőivel kialakuló párbeszéd lefolytatásában.

SZODFRIDT GYULÁNÉ FARKAS ANNA – SZODFRIDT ISTVÁN

Növényi és termőhelyi javaslat a füves vadlegelők kialakításához

A szakszerű vadgazdálkodás egyik sarkalatos követelménye a vadlegelők kialakítása. Ezek híján a vad maga gondoskodik élelmezéséről és nem mindig azt fogyasztja, ami a jövőendő erdő szempontjából kívánatos lenne. Igen gyakran a feltörekvő erdő fácskáit, csemetéit rágja meg, ha más legelőnivalója nem akad. Ezért a vadlegelőkre az erdő érdekében is szükség van.

A vadlegelő növényi anyagának összeállítása lehet monokultúras jellegű, kapás vagy pillangós növényekből választhatunk, de lehet füves növénykeverék is. Az utóbbi takarmányértéke valószínűleg kisebb mint egy kukorica vagy lucernás monokultúráé, ám a füves keverékek természetes növényi összetételükkel jobban illeszkednek a természeti

Az utóbbi összeállításához figyelembe vettük a növény-földrajzi elterjedési területeket, az ajánlott növények areáját, így jutottunk el a klímakategória megjelöléséhez. A hidrológiai tényezőket a növényi összeállítást tartalmazó táblázat javaslataihoz igazítottuk, míg a talajtípusokat részben a növények termőhelyi igényeinek ismerete és földrajzi elterjedésük segítette megjelölni, valamint felhasználtuk Szodfridt I. korábban készített összeállítását. Táblázatunk nyilvánvalóan nem végleges, inkább csak első megközelítésnek értékelhetjük, arra azonban mindenképpen alkalmas, hogy megfelelő tájékozódásul szolgáljon erdőgazda és vadgazda számára egyaránt.

1. táblázat

Különböző fekvésű gyepek fontosabb növényei

Sor-szám	Fekvés	Pázsítfűvek		Pillangósok	Egyéb leveles növények
		szálfű	aljű		
1.	Vizenyős (túltelített vízzel)	zöld pántlikafű, hernyópázsit, soványperje	tarackos tippán	mocsári kerep, korcs here	mocsári gólyahír, sások, szittyók
2.	Nedves (pórustér fogat 100%-ig telített vízzel)	zöld pántlikafű, hernyópázsit, soványperje	tarackos tippán	mocsári kerep, korcs here, eper here, fehér here	boglárkafélék, sások, szittyók, zsurlók
3.	Üde (pórustér fogat 60-80%-ig telített vízzel)	réti csenkesz, csomós ebír, francia perje, aranyzab	réti perje, angol perje, vörös csenkesz	fehér here, eper here, szarvaskerep, komlós lucerna	sások, őzsi kikerics, foltos bürök, maszlag, beléndek
4.	Száraz (pórustér fogat 30-40%-ig telített vízzel)	magyar rozsnok, csomós ebír, sudár rozsnok, tarackos búzafű	vörös csenkesz, taréjos búzafű, csillagpázsit, sziki mézpázsit	fehér here, szarvaskerep, keskenylevelű (sziki) kerep	mezei irngó, tövises iglice, kutyatejfélék
5.	Aszályos (pórustér fogat 20-30%-ig telített vízzel)	sudár rozsnok	barázdált csenkesz, vörösnadrág csenkesz	keskenylevelű (sziki) kerep	fenyérfű, üröm

környezetbe, változatosabb étrendet szolgáltatnak, ráadásul az ajánlott növényfajok többsége jól sarjadzik, tehát letelelés után újra növekedésnek indul és ezzel kellő műtrágyázás és gyomtalanítás esetén az ilyen legelők „örökéletűek”. Vadlegelőnek is alkalmas növényi összeállításokkal a mezőgazdálkodás régóta foglalkozik, egy ilyen összeállítást javasolunk megfontolásra a vadföldek kialakítása számára is (1. táblázat).

A táblázatban az egyes növénykeverékeket talajuk víz-háztartása alapján rendszereztük, hogy a különböző vízelátottságú területek számára tudjunk megfelelő választékokat ajánlani. Ez az alkalmazás lehetőségét hatékonyan segíti, de nem tökéletes megoldás, mert az erdészeti termőhelyértékelés más kategóriákra támaszkodik és ezért célszerű olyan termőhelyi alapokat megjelölni az ajánlott növényi összeállításokhoz, ami az erdőrendezés, erdőfelügyelet és gazdálkodás számára is könnyen és jól használható. Vagyis a növényi keverékeket kiegészítettük a Járó-féle erdészeti termőhelyértékelés kategóriáival és ezzel próbáltuk meg „erdészeti nyelvre” lefordítani a javaslatokat (2. táblázat).

2. táblázat

Sor-szám	Klíma	Hidrológia	Talajtípus
1.	ESZTY	FELSZ	NYŐ MSRT R
	KTT	VIZB VÁLT	
2.	ESZTY	FELSZ	R SRT
	KTT	VIZB VÁLT	
3.	ESZTY	ÁLLV	R LH HŐ ABE
	KTT GYT	IDŐSZ	
4.	ESZTY	VFELEN	RC MSRC SZRSZC
	KTT GYT		
5.	ESZTY	VFELEN	BFÖLD SZRSZC CH MSRC

Megjegyzés: Az alkalmazott rövidítések az „Erdőgazdasági üzemtervek készítésének útmutatójához” készített Kódjegyzékben foglaltaknak megfelelően szerepelnek. A sorszám az 1. táblázat sorszámaihoz kapcsolódik.

Jegenyefenyő jellemezte a németországi Fekete erdő emberi beavatkozástól még mentes, valamikori faállományát. Mintegy 45% jegenyefenyőre, 35% bükkre, 15% tölgyre és mindössze 5% lucra utalnak az elvégzett pollen-vizsgálatok. A kép azóta jelentősen megváltozott, különösen az 1920. és 1950. évek között történt végzetes eltolódás az arányokban. A jegenyefenyő 1990-ben már csak 20%-ot tett ki. Okozta ezt az időközben bevezetett nagy területű tarolás, a túlhasználatok, a hosszan tartott erdei legeltetés, valamint az erőszakos lucosítás. Hozta ezt magával a rövid távú gazdaságosságra való törekvés, a háborús szükségletek kielégítése és a vadászat térhódítása. Genetikai vagy klímaváltozási okok még nem kimutathatóak. A hosszú távú tervezés a jegenyefenyő részarányát 25%-ban irányozza elő a száralalásos elv fokozottabb érvényesítésével és a vad kellő féken tartásával.

(AFZ/DW 1997. 16. Ref.: Jérôme R.)

Nem kell lesben állnia

A
FeHoVa'98
5. Fegyver, Horgászat,
Vadászat
Nemzetközi kiállítás

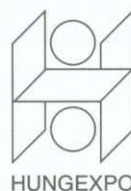
újdonságokat kínál
az Ön hobbijához is
a Budapesti Vásárcőzpontban.

Várjuk, **1998. március**
26-29 között naponta
10.00-18.00 óráig.

FeHoVa

NAGY -VADÁSZ TERÜLET

A Fehova '98 kiállítással egyidőben megtekinthetők az Utazás '98, a Sport '98 és a Budapest Boat show kiállítások is.

GÁCSI ZSOLT

Adatok az alföldi erdők vízfogyasztásához (I.)

Hazánk medence jellegéből adódóan vizeink mennyisége és minősége nagyban szomszédainktól függ. Vízkészleteink – igényeinkkel ellentétben – nem növekednek. A vízhiány a Duna-Tisza köze egyik legnagyobb problémájává vált. Erdőterületeink bővítésének elsődleges korlátozó tényezője a víz. Mindezek előtérbe helyezik az alföldi erdők vízháztartásának vizsgálatát.

Jelen frásban (mely az Alföld több tájegységén tervezett hosszú távú kísérletsorozat előkészítő méréseinek tapasztalatait összefoglaló cikksorozat első tagja) EF, FF, A, BO-SZNY, ill. NNY állományú területek vízforgalmát vizsgálom talajnedvesség-méréseken keresztül.

Anyag és módszer

Mérőhelyek jellemzése

A vizsgálatok a KEFAG Rt. Bugaci Erdészetének területén folytak.

Egy 10 km-re lévő meteorológiai mérőhely adatai alapján (1968-1995) az éves átlaghőmérséklet 10,8 °C, az éves csapadékösszeg pedig 611 mm. Ebből mintegy 360 mm a tenyészidőszakra esik. A csapadékos napok 60%-ában 5 mm-nél kevesebb csapadék hullik.

A kiválasztott erdőrészeket genetikai talajtípusa gyengén humuszos vagy humuszos homok (2 részletben 2 m mélyen eltemetett réti felszínnel). A víztartó, ill. vízvezetőképességvizsgálatok szerint az egyes mérőhelyek talajainak vízgazdálkodási jellemzőiben jelentős eltérés nincs. A talajvíz

2 m-es, háromszögmérésben elhelyezett béléscsőből áll. Ezekben végeztem a műszeres nedvességméréseket. Mivel – részletes vizsgálatok alapján – a kísérleti területek talajai egy erdőrészen belül sem mutattak lényeges eltérést vízgazdálkodási tulajdonságaik tekintetében, a 3 mért adat átlagát elfogadtam az adott állomány alatti átlagos talajnedvesség-tartalomnak. Ellenőrzésként többször végeztem mintavételt laboratóriumi nedvességmeghatározás céljából.

A kiértékelés módszere

Egy adott időszak vízfelhasználását a talaj nedvességgészletének változása és az említett időszakban hullott csapadék jól jellemzi, amennyiben – mint esetünkben is – egyéb vízbevételei forrás (pl. talajvíz, felszíni vízfolyás stb.) nem áll rendelkezésre.

A talaj vízkészletét 10-170 cm-ig számítottam ki a mért nedvességszámítások alapján. A felső 10 cm-t mérés technikai okból hagytam el, a 170 cm alá jutó csapadékvizet pedig mélybeszívárgásként értelmeztem. Az észlelés 2 évet vegetációs és nyugalmi időszakokra osztottam:

Víz-készlet 10-170 cm (mm)	EF állomány				
	52	80	150	136	99
Víz-készlet vált. (mm)	+28	+70	-14	-37	
ET+I+B (mm)	370	272	463	261	
1995. V.17.		1995. X.21.	1996. IV.20.	1996. X.19.	1997. IV.18.
Csapadék (mm)	398	342	449	224	

A kísérleti területeken álló állományokról az alábbi táblázat nyújt feldolgozást

Terület ha	Fafaj	Eredet	E.arány %	E.mód	Kor év	Mag. m	Átmérő cm	Fto	Fat.kép. m ³ /év	Záródás %	Fakészlet m ³ /ha
7,9	EF	M	86	FF	29	13	16	4	9	80	139
	FF	M	14	SZ	29	10	15	5	6	80	16
9,6	FF	M	35	CS	33	13	15	4	7	85	77
10,6	SZNY	M	85	FF	25	19	22	4	9	80	162
	A	M	15	CS	25	14	17	5	9	80	19
9,2	A	SG	90	FF	20	14	15	4	10	90	121
	SZNY	SG	10	CS	20	14	16	4	10	90	15
1,6	ONY	M	83	FF	25	20	21	5	9	85	266
	SZNY	M	17	SZ	25	16	16	4	9	85	64

mindenütt 5 m alatt van, nem jelent vízbevételei forrást a növényzet számára. Az állományok elegyesek, de a kiértékelésnél ezt nem vettem figyelembe. (Az elegyfajok csoportos elegyben – jól elkülöníthetően –, vagy csak kicsi elegyaránnyal, szálszerűen fordulnak elő. Kivételt képez a FF, melynek – mint elegyfajnak – nagy, egyetlen foltja a mintaterület.)

Mérési módszerek

A csapadék helyszíni mérésére sajnos nem volt lehetőségem. Így valamennyi állomány esetében a meteorológiai állomás szabad területi adatait használtam.

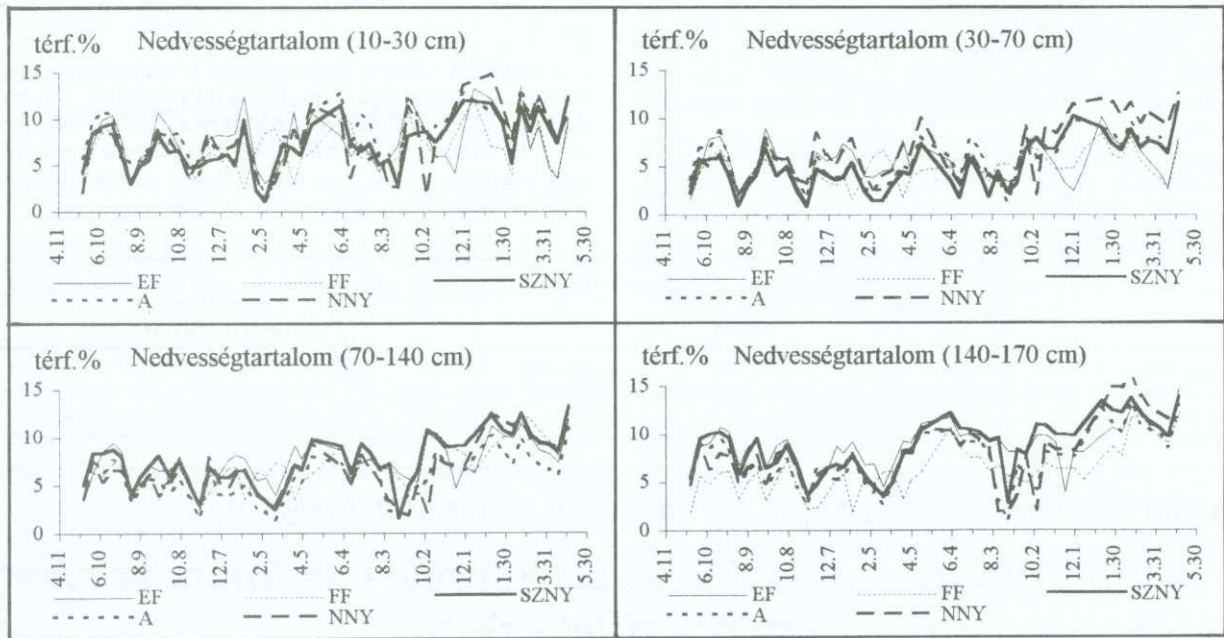
A csapadék talajbani raktározódásának, valamint a növények vízfogyasztásának nyomon követésére 1995. V. 17-től kéthetente mértem a talaj nedvességtartalmát 0-180 cm mélységig, 10 cm-es rétegenként. E célból valamennyi állományban kialakítottam egy-egy mérőhelyet, mely 3 db 2-

Az ábráról leolvasható minden egyes időszak csapadékösszege, kezdő és záró vízkészlete (Víz-készlet). Láthatjuk például, hogy 1995. V. 17. – X. 21. között 398 mm csapadék esett, s ebből 28 mm fordítódott a talaj vízkészletének növelésére (Víz-készlet vált.). A fennmaradó 370 mm-t az evapotranszpiráció, az intercepció és a mélybeszívárgás teszi ki (ET+I+B). A számításokat csapadégmentes időszakokra is elvégezve kiejthetjük az intercepció és a mélybeszívárgás hatását, így közvetlenül az evapotranszpiráció értékére következtethetünk (Vízegyensúly módszer).

A vízmérleg valamennyi elemének a vizsgált időszak teljes tartamára történő meghatározására számítógépes modellezést végeztem (SOIL modell). A módszer a csapadékon kívül más meteorológiai adatokra is épít, figyelembe veszi a talajfizikai és a növényi tulajdonságokat is (Modell-módszer).

Eredmények

Mivel a terület csapadékban szegény, s ráadásul a talaj víztartó képessége is kicsi, nem alakultak ki jelentős talajnedvesség-különbségek az egyes állományok között:

Az egyes talajrétegek mért nedvességtartalma fajajonként

Az ábra nedvességtartalmának átlagait tartalmazza az alábbi táblázat:

	EF	FF	BO-SZNY	A	NNY
Talajréteg	Átlagos nedvességtartalom (térfogat %)				
10-30 cm	7,6	6,8	7,2	8,2	7,4
30-70 cm	5,4	4,7	5,0	5,8	6,5
70-140 cm	7,4	6,6	7,4	5,6	6,4
140-170 cm	8,8	6,2	8,7	7,4	7,9

Az EF, FF és BO-SZNY állományok a talaj 30-70 cm-es rétegét száritották leginkább, míg az A és a NNY alatt 30-140 cm mélyen volt legszárazabb a talaj.

A vízháztartásbeli csekély különbségek számszerű kifejezését – tekintve, hogy az eltérés nem haladja meg a számítások hibáját – nem tartanám megalapozottnak. Így számszerűen csak egy állományt (EF) értékeltem:

atnak a vízegyensúly-módszerrel számítottakkal. Ezt támasztja alá a következő táblázat is, mely a vízegyensúly-módszerrel (a csapadékmentes időszakokra) megállapított evapotranszpirációs értékeket veti össze a modellezett értékekkel.

Vegyük észre, hogy a kétféle módszerrel meghatározott érték nem ugyanarra az időintervallumra vonatkozik! Ennek

Vízegyensúly-módszer	1995.09.22.– 10.21.	1996.06.02.– 06.16.	1997.02.23.– 03.21.
Vízkesztet változás (mm)	-35	-33	0
Csapadék (mm)	8	0	0
Evapotranszpiráció (IT) mm	43	33	0
mm/nap	1,4	2,2	0
Modell-módszer	1995.05.17.– 10.21.	1996.04.20.– 10.19.	1996.10.19.– 1997.04.18.
Evapotranszpiráció (ET) mm/nap	1,8	2,2	0,5

Modell-módszer	Evaporáció E		Transzspiráció T		Intercepció I	Mélybeszív. B		ET+ +I+B	Vízkesztet változás	Össz.	Csap.
	mm nap	mm	mm nap	mm	%	mm	%	mm	mm	mm	mm
1995.05.17.–1995.10.21.	0,3	52	1,5	236	16	64	3	10	362	+41	398
1995.10.21.–1996.04.20.	0,1	19	0,2	37	30	104	36	123	283	+57	342
1996.04.20.–1996.10.19.	0,4	70	1,8	323	22	99	8	36	528	-66	449
1996.10.19.–1997.04.18.	0,1	21	0,4	80	31	70	42	95	266	-36	224

A vízegyensúly-módszernél abból a feltevésből indultam ki, hogy a csapadék az egyetlen vízbeviteli forrás, tehát az összes vízfelhasználás (Össz.) megegyezik a csapadékkal. Így a talaj vízkészletének változása ismeretében az egyéb tényezők összege számítható. A modellezés során a vízháztartás minden egyes elemét számítottam, tehát a vízkészlet-változást is. Látható, hogy gyakorlatilag ez esetben is teljesül, hogy az összes vízfelhasználás megegyezik a csapadék mennyiségével. A modellezett adatok jó egyezést mu-

Vízegyensúly-módszer		
1995.05.17.–1995.10.21.	370	+28
1995.10.21.–1996.04.20.	272	+70
1996.04.20.–1996.10.19.	463	-14
1996.10.19.–1997.04.18.	261	-37

tükrében az – egyébként nem túl nagy – eltérések is értelmezhetők (pl. 1995-ös veg. időszak átlaga: ET = 1,8 mm/nap. Ugyanezen időszak végén: 1,4 mm/nap).

Összefoglalás

Vizsgálataim szerint a gyöngye vízellátású, rossz vízgazdálkodású homoktalajokon álló állományok vízháztartásában kialakuló kicsiny különbségek értékelésére a kéthetenkénti talajnedvesség-mérés önmagában nem alkalmas. A méréseket – különösen a viszonylag nedvesebb tavaszi és őszi időszakokban – sűrűbben kell végezni, s célszerű a helyszínen végzett meteorológiai észlelésekkel is kiegészíteni. Erre sajnos nem volt lehetőségem.

Legjobb megoldást a talaj, klimatikus és növényi jellemzőkkel ismeretereg alapuló vízforgalmi modellezés jelent. Egy ilyen kísérleti modellfuttatás szerint a vizsgált EF-es vízforgalma a következőképpen alakult:

	Evaporáció (E)	Transzspiráció (T)	Intercepció (I)	Mélybeszívargás (B)
	mm/nap		a szabadterületi csapadék %-ában	
Vegetációs idő	0,3–0,4	1,5–1,8	16–22	3–8
Nyugalmi idő	0,1	0,2–0,4	30–31	36–42

A többi állomány vízforgalma hasonló nagyságrendű értékekkel jellemezhető, ugyanis – a tapasztalatok szerint – a tér-ségben a vízfelhasználást elsősorban a csapadék mint minimum tényező határozza meg. Különbségeket leginkább a gyökérzet-tel átszított – száritott – talajréteg vastagságában tudtam megfigyelni.

Az erdőállományok vízforgalmának számítógépes modellezésére hazánkban még nincs kialakult gyakorlat, a hazai technológia – honi és külföldi tapasztalatokra épülő – kidolgozásán azonban jelenleg is dolgozom. Hiszek benne, hogy e módszer nagy segítségünkre lesz az alföldi erdők vízháztartásával kapcsolatos kérdések további vizsgálatában.

BARTHA DÉNES – SZMORAD FERENC – TÍMÁR GÁBOR

A magyarországi erdők természetességének erdőrésztlet szintű értékelési lehetősége

Bevezető

Az ökológiai alapokra helyezett erdőgazdálkodás napjaink erdőgazdájának nemcsak az esetleges természetvédelmi megkötések miatti kötelessége, hanem egyre inkább saját, jól föl-fogott érdeke is. A globális, regionális és lokális léptékben jelentkező, s az ezredvégehez közeledve egyre összetettebb környezeti problémák tengerében ugyanis – sajnos – egyre gyakrabban tűnnek fel az erdőkkel kapcsolatos aggályok. Az évszázadok óta kultúrába fogott európai erdők jelentős része már elvesztette természetes arcát, s a jelenlegi erdőgazdálkodási gyakorlat miatt a kedvezőtlen folyamatok sok helyütt még ma is tartanak. Tájédegen fajok kultiválásával, bizonytalan eredetű szaporítóanyagok felhasználásával a természetes körülményekre jellemző biológiai törvényszerűségek tűnnek el, a tarvágyással végrehajtott véghasználatok, s a monokultúra-szemléletű nevelővágások miatt pedig az erdőterületek még meglevő értékei csorbulnak. Erdeink – különösen a mesterségesen létesített és fenntartott erdők – ökológiailag labilissá válnak, környezeti változásokra, károsítók és kórokozók fellépésére mind érzékenyebbek lesznek.

A problémák özönét áttekintő gondolkodó (szak)ember számára nem kétséges, hogy a jövő igényeit (is) szolgáló, s hosszú távon ökológiai-biológiai értelemben is tartamos erdőgazdálkodásra van (lenne) szükség. Ezen új szemléletű erdőgazdálkodás bevezetésének nyilván számos vetülete van, de legelső lépésként is valamiféle helyzetfelmérést kell végrehajtani. E felmérőmunka egyik célja a hazai erdők természetességi-leromlottsági állapotának rögzítése lenne, s célszerűen a legkisebb gazdálkodási egység, vagyis az erdőrésztlet szintjén kellene megvalósulnia. A felmérést az erdészszakmának kellene felvállalnia, már csak azért is, hogy a hasonló, biológusok által koordinált hazai mozgalmakkal – pl. a napjainkban életbe lépett Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszerrel – lépést tartsunk, s hogy ne kerüljön az erdészszakma ismételt külső kritikák kereszttüzébe (ill. ezen – sokszor eltúlzott kritikáknak saját adataival tudjon megfelelni). Azt is tudatosítanunk kell (talán magunkban is), hogy az előbbi mozgalmakkal szemben nekünk már megvannak az intézményeink, a tapasztalataink, a (sok tekintetben még továbbfejlesztendő) eszközeink és mód-

szereink, és egy hatalmas (pl. ilyen szempontból is kiaknázatlan) információs bázisunk. Ebből a szempontból tehát lényeges előnyben vagyunk – legalábbis egyelőre.

Módszertani kitekintés

Ami az eljövendő felmérések módszertanát illeti, szerencsés helyzetben vagyunk. A növénytársulások, növényközösségek természetességi-leromlottsági állapotának meghatározására ugyanis – az elmúlt évtizedek kutatási tapasztalatai és eredményei jóvoltából – számos módszer ismert. Ezek a módszerek erdészeti célokra, tehát erdők értékelésére is jól alkalmazhatók. Többségük az adott vegetációtípust (esetünkben erdőtípust, erdőtársulást vagy faállománytípust) felépítő növényfajok egyedi tulajdonságain alapul (vagyis a természetes, illetve zavart, degradált állapotra utaló fajok jelenléte és tömegessége alapján értékel), s egy-egy mintaterület természetességi értékének megállapítására alkalmas. Ezen módszerek alkalmazása időigényes és jelentős fajismeretet igényel, ezért többnyire csak a botanikusok alkalmazzák őket. Gyakorlatiasabbak, s erdészeti célokra éppen ezért jobban használhatók viszont azok a módszerek,

melyek bizonyos karakterisztikus tulajdonságok kiemelése, és az egyes állományok általános képe alapján értékelnek. Utóbbi csoportba sorolható az általunk most felvázolásra kerülő, termőhelyi és vegetációtani alapokra épülő értékelő rendszer, melyet a hazai erdők természetességi állapotának erdőrésztlet szintű felméréséhez dolgoztunk ki. Mivel a módszert több kisebb területen már ki is próbáltuk, a kezdeti tapasztalatokról is beszámolhatunk.

A természetességi állapot értékelése erdőrésztletenként

A természetesség értékelésének feltétele a jelenlegi termőhely- és erdőállapot, és valamilyen referenciának, összehasonlítási alapnak tekinthető termőhely- és erdőállapot ismerete. Összevetésükkel állapítható meg a természetességi értékmutató, amely azt jelzi, hogy az adott terület egység (esetünkben az erdőrésztlet) aktuális erdőállapota milyen mértékben távolodott el egy természetesnek tekintett állapottól.

A jelenlegi (aktuális) erdőállapot kategorizálását a koronaszint fajösszetételét, illetve az egyes fafajok jelenléti arányát tükröző „faállománytípus” alapegységgel oldottuk meg. Az egyes erdőrésztletek besorolása – az erdészeti gyakorlatnak megfelelően – ebben a kategóriarendszerben egyértelműen megoldható.

A referenciának számító lehetséges (potenciális) erdővegetáció osztályozásának alapegysége az erdőtársulás-csoport, melyet többé-kevésbé azonos termőhelyi-ökológiai adottságú, szerkezetű (megjelenésű, színtezettségű stb.) és növényi összetételű erdőtársulások összevonásával alakítottunk ki. Tekintettel arra, hogy a háborítatlan természetre jellemző (mozaikos, többkorú, természetes vegetációdinamikai folyamatokat mutató stb.) erdőket csak rendkívül elenyésző területen találunk, referenciaállapotnak a több évszázados vágások üzemmodjából kialakult, de természetesen erdőképét vettük alapul (megjegyzendő, hogy a klasszikus növényökológia tulajdonképpen ugyanezt a vegetációképet tipizálja). A felállított 24 erdőtársulás-csoport – megítélésünk szerint – praktikus használatra alkalmas a potenciális erdőtársulások terepi meghatározására, ugyanakkor kerüli a túlzott részletezést:

FÉNYVESEK

1. Nyugat-dunántúli erdeifenyő elegyes tölgyesek (és bükkösök)

BÜKKÖSÖK

2. Középhegységi bükkösök
3. Magashegységi bükkösök
4. Mészkerülő bükkösök

SZIKLA-, SZURDOK- ÉS TÖRMELÉKLEJTŐ-ERDŐK

5. Sziklaerdők
6. Szurdokerdők
7. Törmeléklető-erdők

GYERTYÁNOS-TÖLGYESEK

8. Középhegységi gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
9. Mészkerülő gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
10. Sík vidéki (és dombvidéki) gyertyános-kocsányos tölgyesek

TÖLGYESEK

11. Dombvidéki és középhegységi cseres-kocsánytalan tölgyesek
12. Sík vidéki cseres-kocsányos tölgyesek
13. Mészkerülő tölgyesek
14. Mészkerülő (molyhos) tölgyesek
15. Bokorerdők és sziklai cserjések

ERDŐS-SZTYEP ERDŐK

16. Lőszertölgyesek
17. Sziki tölgyesek
18. Nyílt és zárt homoki tölgyesek
19. Borókás-nyárasok

LIGET- ÉS LÁPERDŐK

20. Hegy- és dombvidéki (patak menti) éger- és kőrisligetek
21. Sík vidéki (folyó menti) bokorfűzések
22. Sík vidéki (folyó menti) fűz-nyár (puhafás) ligeterdők

23. Sík vidéki (folyó menti) tölgy – kőris – szil (keményfás) ligeterdők
24. Éger- és egyéb láperdők

A csoportokról a terepi szakemberek részére vázlatos jellemzést (termőhelyi viszonyok, fiziognómia, ökológiai jellemzők, faji összetétel, földrajzi elterjedés) készítettünk, mely az egységek felismerését, illetve rekonstrukcióját segíti. Terjedelmi okok miatt e segédanyag természetesen itt nem közölhető, de az ÁESZ-nál most is rendelkezésre áll.

Az aktuális és potenciális erdőállapot ismeretében a természetességi értékmutatót pontozásos értékeléssel számítjuk. A pontozásos értékelés alapjául az aktuális állomány koronaszintjének (A), cserjeszintjének (B), gyepszintjének (C) és termőhelyének (D) természetességi pontértékei szolgálnak (az egyes szintek, illetve a termőhely értékelésénél a kulcsszó az **átalakítottság mértéke**). E négy szempont szerinti értékeket összeadva kapjuk a végleges pontszámot, melynek alapján az ötfokozatú természetességi-leromlottsági skálából a megfelelő érték kikereshető. A négy szempont maradéktalan figyelembevétele csak a vékony rudas stádiumtól kezdve lehetséges. Ez alatt csak a fafajokat, illetve a termőhely-átalakítottságot kell figyelembe venni, s a kapott pontszámot felszorozva lehet a végleges pontszámot megkapni.

A/ LOMBKORONASZINT

Sor-sz.	Jellemzők	Érték-szám
1.	– az idegenföldi fafajarány >70%	0 pont
2.	– az idegenföldi fafajarány 30–70% – őshonos fafaj(ok) nemesített fajtái alkotják az állományt	1 pont
3.	– az idegenföldi fafajarány <30% – őshonos, de nem potenciális fafaj(ok) épít(ik) fel az állományt – az elegyfák hiányoznak, az őshonos fafaj(ok)-ból álló állomány monokultúra jellegű	2 pont
4.	– idegenföldi fafaj(ok) aránya elenyésző (<5%) – a potenciális állományalkotó fafaj(ok) visszaszorult(ak), – a potenciális állományalkotó fafaj(ok) mellett elegyfák kis számban és elegyarányban lépnek csak fel	3 pont
5.	– idegenföldi fafaj(ok) aránya elenyésző (<5%) – potenciális állományalkotó fafaj(ok) épít(ik) fel az állományt és – az elegyfák kellő számban és elegyarányban megvannak	4 pont
6.	– idegenföldi fafaj(ok) aránya elenyésző (<5%) – potenciális állományalkotó fafaj(ok) épít(ik) fel az állományt és – az elegyfák kellő számban és elegyarányban megvannak	5 pont

B/ CSERJESZINT

Sor-sz.	Jellemzők	Érték-szám
1.	– a cserjeszint mesterséges beavatkozások következtében hiányzik, legfeljebb a természetes erdőállomány cserjefajainak néhány egyede található csak meg – a cserjeszintet túlnyomórészt idegenföldi, illetve nitrofil cserjefajok alkotják	0 pont
2.	– a természetes erdőállomány cserjefajainak csak egy része van jelen – az őshonos cserjefajok alkotta cserjeszint borítása kisebb, vagy jóval nagyobb, mint a természetes erdőállományban – idegenföldi és nitrofil cserjefajok jelen vannak, de nem dominálnak a cserjeszintben	1 pont
3.	– idegenföldi, illetve nitrofil cserjefajok aránya elenyésző – a cserjeszint borításában és fajösszetételében a természetes erdőállományhoz hasonló	2 pont

C/ GYEPSZINT

Sor-sz.	Jellemzők	Érték-szám
1.	– a gyepszintet gyom- és/vagy nitrofil fajok alkotják, a természetes gyepszint fajai csak nyomokban fedezhetők fel vagy a gyepszint hiányzik, ill. csak nyomokban fedezhető fel	0 pont
2.	– a gyepszintben uralkodnak a gyom- és/vagy nitrofil fajok, mellettük a természetes gyepszint fajainak egy része kisebb borítási értékkel (<30%) megtalálható és/vagy – a gyepszint borítása jóval a természetes alatt marad	1 pont
3.	– gyom- és nitrofil fajok vannak, borításuk <30% és – a gyepszintet még a természetes flóra fajai építik fel	2 pont
4.	– a gyomfajok hiányoznak vagy legfeljebb szórványosan jelennek meg és – a gyepszintet a természetes flóra fajai alkotják, a kísérő fajok hiányoznak vagy csak kis faj- illetve egyedszámban találhatók meg	3 pont
5.	– a gyepszintet a természetes flóra fajai alkotják, a társulásképző fajokon kívül a kísérő fajok kellő faj- és egyedszámban színesítik azt	4 pont

D/ TERMÓHELY

Sor-sz.	Jellemzők	Érték-szám
1.	– a termőréteg és/vagy a humuszos réteg eltűnt és/vagy – jelentős a talajtömörödés, a károsított terület aránya >10% és/vagy – a talajrétegek (szántás, tuskózás következtében) keveredtek és/vagy – a talajvízháztartás drasztikusan megváltozott, a talajvízszint kedvezőtlen mértékben és irányban tolódott el és/vagy – jelentős az erózió, a károsított terület aránya >10%	0 pont
2.	– a humuszforma nyershumusz vagy móder, a talajok biológiai aktivitása az adott termőhelyen elvárhatóhoz képest csökken és/vagy – mérsékelt a talajtömörödés, a károsított terület aránya 1-10% és/vagy – a talajfelszínen talajsebzések tapasztalhatók és/vagy – a talajvízháztartásban csak kismértékű kedvezőtlen változások vannak és/vagy – mérsékelt az erózió, a károsított terület aránya 1-10%	2 pont
3.	– a humuszforma mull, a talajok biológiai aktivitása megfelelő és – a talajvízháztartás nem károsodott és – talajtömörödés, erózió, talajsebzés nem tapasztalható	4 pont

A TERMÉSZETESSÉGI ÉRTÉK SZÁMÍTÁSA
(A + B + C + D)

Össz. pont-szám	Természetesség	Természetességi érték
0–2	Mesterséges erdők (kulturállományok): A természetes állapot teljesen leromlott, az eredeti erdőállomány rendszerint már nem ismerhető fel	1
3–5	Erősen átalakított erdők: A természetes állapot erősen leromlott, de az eredeti erdőállomány nyomai még többnyire felfedezhetők	2
6–8	Mérsékeltlen átalakított erdők: A természetes állapot közepesen leromlott	3
9–11	Természetközeli erdők: Az állapot természetközeli, az emberi beavatkozás nem jelentős	4
12–15	Természetes erdők: Az állapot természetesnek tekinthető, az emberi beavatkozás nyomai gyakorlatilag nem ismerhetők fel	5

A főnti szempontok elsősorban a fajösszetételt és néhány termőhelyi szempontot vettek figyelembe. Erdészek számára nyilvánvaló azonban, hogy az erdők igen fontos jellemzője a szerkezet, melyet gazdálkodási tevékenységünkkel előnyösen és hátrányosan is könnyen tudunk befolyásolni. E szempont szerinti természetességet azonban elég nehéz jó kritériumokkal megfogalmazni és számszerűsíteni. Néhány, véleményünk szerint figyelembe veendő szempontot az alábbiakban adunk közre:

- a faállomány záródásának horizontális mozaikossága, inhomogenitása
- a faállomány fajeloszlásának horizontális mozaikossága, inhomogenitása
- a cserjeszint borításának egyenletessége, fajainak térbeli eloszlása
- a lágyszárú szint borításának egyenletessége, fajainak térbeli eloszlása, mozaikossága
- színezettség
- többkorúság és a korosztályok térbeli mozaikossága
- idős (hagyás-) fák jelenléte, száma, eloszlása
- holt (részben fekvő) fák jelenléte, száma, eloszlása, mérete

A számszerűsítésre egy lehetséges mód pl. a szempontok bináris (van/nincs, megfelelő/nem megfelelő) értékelése, és ennek megfelelően 1-2 plusz pont adása (így értelemszerűen a természetességi érték számításánál is nagyobb összpontszámmal kell értékelni).

E szempont érvényesítése még bennünk is kiforratlan. Kérjük minden szakember észrevételét, kritikáját.

Alkalmazási tapasztalatok

Az értékelő rendszer alkalmazhatóságát kizárólag terepi teszteléssel lehet igazolni, vagy elvetni. Terepi tapasztalataink kedvezőek, de számos észrevétel is felmerült. A problémákat részben korrigáltuk, néhány tapasztalatot pedig az alábbiakban vázolunk:

– Az értékelő szempontok egy része jól illeszkedik a jelenlegi erdőleíró munkához. Az aktuális faállomány kódolására eddig is alkalmazott kategóriákat kell használni (célállomány – KF2: 14. mező), ez problémát aligha okoz. A lombkorona-szint kimerítő leírása a fajajásokban most is megvalósul, legfeljebb az elegyfákra kell nagyobb figyelmet fordítani (bár a megjegyzés rovatban általában eddig is szerepeltek). A cserjeszintre vonatkozó adatokat eddig csak a cserjeszint borításának kódolásával (KF2: 18. mező) és esetleg a fontosabb fajok megjegyzés szintű rögzítésével adtuk meg, itt figyelmesebb vizs-

gálatra van szükség. A gyepszint vizsgálata, lágy szárú fajok ismerete eddig igényként nem jelentkezett (noha más – pl. termőhelyi – szempontokból is igen hasznos volna). Nem így a termőhely jellemzése, ami – néhány új, könnyen megállapítható jellemző figyelembevételével – tulajdonképpen csak ismereteink adott szempont szerinti egyszerűsítését jelenti.

– Bizonyos szituációk tipikusak, gyakran ismétlődnek, könnyen felismerhetők. Ízelítőül néhány példa: üde akácosok (A:0, B:0, C:0, D:2); száraz termőhelyen álló gyenge akácosok (A:0, B:1, C:1, D:0); kopárra telepített feketeenyvesek (A:0, B:0, C:2, D:0); üde, természetközeli bükkösök (A:3, B:2, C:4, D:4). Ez utóbbi példából az is kitűnik, hogy legtermészetközeliabbnak mondható bükkösök – ha szigorúan vizsgáljuk őket – többségükben hagynak kívánni valót maguk után. Természetesen vannak igen változatos állománytípusok is (pl. cseres-tölgyesek, idegenhonos fajokkal különböző mértékben elegyített állományok).

– Az értékelő rendszer „összemosza” az erdőrészen belüli heterogenitásokat. Vagyis a mutató szubjektíven megállapított átlagos értéket fog jelenteni egy változatos természetességi állapotú erdőrészen. Távlatilag ezt a problémát regenerációs jellegű beavatkozásokkal, esetleg erdőrészen belüli differenciálással (pl. állományrészek külön értékelésével) lehet megoldani. Ösztönző eleme lehetne ez a kérdés a más szempontból is gyakran fölmerülő erdőrészt-megosztásoknak is. Hasonló problémába ütközünk változatos termőhelyen álló, nagy kiterjedésű erdőrészekben a potenciális erdőtársulás-csoport megállapításával kapcsolatban. A nehézséget áthidalni talán a legnagyobb térfoglalású társuláscsoport kódolásával, és a többi, kisebb kiterjedésű társuláscsoport megjegyzés rovatban történő megadásával lehet.

– Az értékszámok nem automatikusan alkalmazható skálát jelentenek, hanem a szövegesen megadott jellemzők numerikus kódolását! A jellemzőknél megadott kritériumok pontos ismerete nélkül az értékelés sem lehet megfelelő. Ezzel kapcsolatban az is elmondható, hogy a szükséges (társulástani, faj- stb.)

ismeretek birtokában az értékelés nem szubjektívebb, mint más, jelenleg is alkalmazott egyéb ismérveké.

Az értékelőrendszer bevezetésének és működtetésének lehetőségei

A természetességi állapot erdőrészenkénti értékelését a tízévente folyó erdőtervezési munkákkal párhuzamosan lehetne legésszerűbben bevezetni. E munkálatok során az erdőtervezők ugyanis alaposan bejárnak minden erdőrészt, s az így nyert összkép alapján az értékelés lehetővé válna. Ez a megoldás tehát nem igényel jelentős többletmunkát, nem igényel új apparátust, nem jelent többletköltségeket. Természetesen számos probléma, részletkérdés is fölvetődik. Az új rendszer új típusú ismereteket igényel az erdőtervezők részéről (lágy szárú növények és cserjék alaposabb ismerete, társulástani alapismeretek stb.). Ez a tudásanyag azonban szervesen kapcsolódik a gyakorlatban jelenleg is alkalmazotthoz, és minden lehetőség adott olyan továbbképzések szervezésére, melyeken a szükséges többlet ismeret elsajátítható. A faállományok, potenciális erdő-társulás-csoportok, jellemző természetességi típusok egy-egy tájrészletben (erdőtervezési körzetben) általában nem túl változatosak, az ezek felismeréséhez szükséges ismeretek, így a terepi munkák megkezdése előtt könnyen átismételhetők (erre pl. a termőhelyi jellemzőkkel kapcsolatban eddig is szükség volt).

További problémát jelent az erdőtervezők jelenleg is jelentős leterheltsége. Ismét hangsúlyozzuk azonban, hogy tapasztalataink szerint e néhány új ismérv értékelése nem igényel jelentős többletmunkát, csupán nagyobb odafigyelést, a biológiai szempontok erőteljesebb érvényesítését. További megoldási lehetőséget jelentene irodánkint egy-egy olyan szakember alkalmazása, aki az ilyen és a tervezést segítő egyéb biológiai-termőhelyi jellegű munkákat elvégezné. Hatalmas előnye az értékelés erdőtervezési gyakorlatba való illesztésének, hogy a rendszeres visszatérés miatt így mód nyílna a változások értékelésére (tízévente ki lehetne mutatni például, hogy egy erdőgazdálkodó működési területén hogyan alakul az egyes természetességi kategóriák aránya).

A bevezetésnél nyilvánvaló igényként jelentkezik az is, hogy a természetességi értékmutató, illetve az értékelés alapjául szolgáló aktuális és potenciális erdőállapot-kategóriák az erdőrésztalpon is megjelenjenek. Ez három újabb mezőt igényel csupán, viszont olyan új adatokkal szolgál, melyeket eddig semmilyen forrásból nem tudhattunk meg pontosan:

1. A jelenlegi (aktuális) erdővegetáció faállománytípusai. – Eddig a fajok sorokból lehetett kikövetkeztetni, konkrétan megnevezve azonban nem volt. Kitöltése a "Kódjegyzék az erdőtervezési útmutatóhoz" c. kiadvány 29. sz. melléklete alapján.

2. A lehetséges (potenciális) erdővegetáció erdőtársulás-csoportjai. – Megnevezve nem volt, a termőhelyi viszonyok alapján lehetett némileg sejteni. Kitöltése az előbbieken vázolt kategória-rendszer kidolgozandó kódjaival.

3. A természetességi érték. – A jelenlegi gyakorlatban ismeretlen. Kitöltése az itt ismertetett (s a későbbiekben terepi tapasztalatok alapján pontosítandó) értékelő rendszer kategóriái szerint.

Zárszó

Az előbbieken fölvezetett értékelő rendszer – ezt tudjuk – természetesen nem oldja meg önmagában a cikk első részében említett problémákat. Bevezetésével azonban lehetővé válna erdeink aktuális és potenciális állapotának mindenkori összevetése, s figyelemfelhívó, lényegremutató szerepével talán hozzájárulhatna egy, a jelenleginél kíméletesebb erdőgazdálkodás kibontakozásához és térhódításához is. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy rendszerünk még nem tökéletes, változtatásokra, kiegészítésekre szorul. Kérjük és várjuk tehát minden erdész és biológus szakember véleményét, építő kritikáját. Manapság, amikor az ország nyugat felé tekint, talán azt sem szabad elfelejtenünk, hogy pl. Ausztria már teljes erdőterületére megvalósított egy hasonló jellegű értékelést ...

DR. HORVÁTH GYULA

A bakonyi bükkösök álgesztességgel összefüggő erdőművelési következtetések

A bükkösökben végzendő erdőművelési munkák meghatározását (a századfordulót megelőző időktől folyamatosan) szakmánk kutató és gyakorlati szakemberei, az adott kor szemléletének és adottságainak megfelelően, általánosan és a faállományokat rendszerezve is részletesen elvégezték.

Külön utalok dr. Roth Gyula, dr. Magyar János, dr. Majer Antal kutatási eredményeire és a megelőző korok tapasztalatait is felhasználó összefoglaló jellegű munkáikra, mert az azokban tett megállapítások meghatározó és rendszerező érvényűek. Az általam megfogalmazottak – szándékom szerint aktualizálva – ezekre épülnek.

1. A természet szerű bükkösök természetes felújításával kapcsolatos erdőművelési és erdőgazdálkodási szempontok.

Az új erdő létesítésénél a cél:

- a természetes felújulás lehetséges legnagyobb mértékű elérése;
- a környezet- és természetvédelem folytatólagos szolgálata.

A faállomány fatermesztésénél a cél: minél méretesebb lemezipari rönk és jó minőségű fűrészrönk termelődésének elősegítése, az optimális mennyiség elérése mellett.

Sajnos az elmúlt évtizedekre nagy általánosságban már nem volt jellemző a klasszikus szakmai állásfoglalás, miszerint a bükk természetes úton jól újul. A biológiai igazság vitathatatlan, de a gyakorlati megvalósulást egyre több tényező akadályozza.

Megalapozottnak látszik annak a feltételezése, hogy a múlt századbeli termőhelyi tényezők tartós – folyamatos – összhatása jobban kedvezett a bükk természetes felújulásának, mint az elmúlt évtizedek adottságai.

Magam az 1970-es évek közepétől adtam hangot a körülmények romlásához való igazodás szükségességének, majd 1987-ben az Erdészeti és Faipari Egyetemre beadott „A kabhegyi cseresek és kocsánytalan tölgyesek dendrometriai értékelése” c. szakdolgozatomban a következőket írtam: „...a bükkös klíma területi meghatározásánál nagyon körültekintően kell eljárni... Sajnos alapos okunk van azt is feltételezni, pl. a makktermés évtizedekig tartó kiesése alapján, hogy a mezo- sőt a makroklima is változott a bükk kárára.”

A következőkben tárgyalásra kerülő mészkedvelő bükkösökkel (Melitti Pagetum) kapcsolatos szakmai véleményem az előzőekben ismertetettekkel összefüggésben került kialakításra.

Az I. II. tho.-ba és a III. termőhelyi osztály felső felébe tartozó jó bükkösök bükkal történő felújítása indokolt szakmai kötelezettség. A III. tho. alsó felébe eső, főleg 50% elegyarány alatti bükk fafajú bükkösök esetében csak racionális költséghatárig célszerű erőltetni a bükk elegyarányának növelését. El kell fogadni a letermelésre kerülő öregedő bükk elegyarányát biztosító v. azt megközelítő újulatot. Ha természetes újulatként jelen van, akkor a termőhely szabta igényesség mellett összetételben állományalkotónak kell tekinteni a ktT. mK. hJ. H. Cs. Gy. fafajokat is.

A IV. tho.-ba tartozó bükkösök újra bükkössé való felújítása a természetes újulattal elérhető mértékig indokolt. Mesterségesen a bükk erőltetése racionálisan nem javasolható.

Az V. tho. gyengébbik része, a VI. tho. pedig teljes mértékben véderdőként (szálalással) kezelendő.

A klíma kedvezőtlenebbé válása és a környezetkárosító emberi hatások növekedése a bükkösökben szükséges természetes felújítást szolgáló állománynevelési és erdőfelújítási munkák jó minőségű elvégzésének fontosságát meghatározzák.

2. Az I-III. tho.-ba tartozó gyertyános bükkösök természetes felújításának vázlatos szempontjai, különös tekintettel a 100 éves termelési ciklus alkalmazására.

a) Időskorú (lábos) faállomány

– A természetes felújítás (felújulás) sikeres befejeződését 90-110 éves korok közé célszerű irányítani.

– 90 éves korban a törzsszám 300-400 db/ha legyen.

– A faállománynak a 90 éves kort min. 80% záródás mellett kell elérnie.

– A véghasználati korra a faegyedek ideális koronateret biztosító hálózatban maradjanak meg, hogy ezáltal a megfelelő nagyságú koronák bő makktermést adhassanak.

– Főképpen 90 éves kortól nagy gondot kell fordítani a talaj makkbefogadó képességének kialakítására. (Cserjeszint megfelelő kiritkítása, lágyszárúak – pl.: Carex pilosa – összefüggő gyökérzetének megszagatása, alom talajba fordítása pásztázással stb.). Ez a munka döntő jelentőségű, mert elmaradása megghiúsíthatja a lehulló makk talajba kötődését, vagyis a természetes felújulást. Az asperulás bükkös optimális körülmények között különösebb talajmunka nélkül is jól újulhat.

– Vadkárosítás veszélyének esetén 90 éves korban kerítést kell építeni.

– Véghasználati bontást 90 éves kortól, de csak meglévő és a sikeres felújulást biztosító mennyiségű, legalább 3 éves újulat (természetes v. mesterséges, ill. kombináció) felett szabad végezni.

– Az újulat nélkül v. elégtelen mennyiségű újulat esetén végzett 80% záródás alattira történő bontás olyan mértékű elhatalmasodást okozza a szedernek, bodzának, csalánnak, siska nádtippannak, bükkásnak stb., ami vagy lehetetlenné teszi a kívánt fafajú felújítást v. az csak hatalmas költségek ráfordításával valósítható meg több év idővesztéssel.

– A felújítás és a véghasználati bontás módját erdőrésztelenként kell meghatározni.

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy *fokozatos felújítógátás* esetén az *ernyős bontástól* (vetővágás – felszabadítógátás – végvágás: főképpen elegyetlen állományoknál) és a *csoportos + ernyős bontás kombinációjától* (elegyetlen és elegyes állományoknál: szárlankénti csoportos, ill. lékes, vonalas csoportos, lehetőség szerint kiegészítésként ernyős felújítógátás) várhatjuk a legkedvezőbb eredményeket. Az előzőektől eltérő kombinációjú eljárás (ok) alkalmazását, az adott körülmények között a felújulást legjobban biztosító helyi konkrét lehetőségek alapján kell eldönteni. A szükségesség mesterséges pótlást a legrövidebb időn belül el kell végezni.

A természetes újulat elmaradásakor vagy elégtelenségekor kerül alkalmazásra az *alátépléptékes felújítógátás* alkalmazása, amely lehet teljes vagy részleges. Az alátépléptékes fokozatos felújítógátás alkalmazásakor is döntő jelentőségű a bontások ütemének, idejének és mértékének jó meghatározása. Az *óvatos mértékű bontások* a célra vezethetők.

A fokozatos felújítógátás gépesített kivitelezése a biológiai szempontokkal egyidejűleg jelentkező *természeti kímélő technikai* szükségességek kielégítését is igényli.

A fakitermelés módjának megválasztása és a munka lefolytatásának minősége nagyban segítheti vagy rossz esetben kizárhatja a sikeres felújulást (felújítást).

A fakitermelés és fokozatos felújítás *érdekegyeztető elvén* alapuló jó döntés a jó és sikeres kivitelezéshez nélkülözhetetlen.

Az előzőeken túl, illetve azokat megelőzően a fokozatos felújítógátás sikeres alkalmazásának lényeges befolyásolója az üzemtervi (erdőtervi) előírás. Az újulat megjelenéséhez igazítható, *rugalmasan* alkalmazható *üzemtervek*re van szükség, amelyek 90-110 év közötti időben jelölik meg a fokozatos felújítógátások végrehajthatóságának intervallumát.

Az akár 20 évig is elhúzódható felújítási idő *számbavételi* és *pénzügyi elszámolási* módosítások szükségességét is felveti.

b) *Fiatalkorú és középkorú faállomány*

Az ápolási, tisztítási, gyérítési állománynevelési eljárások és az ezekhez tartozó szempontok, feladatok, állásfoglalások (a 90-110 év közé eső véghasználati határok miatt némi elnevezési és fejlődési szakasz kialakítási eltérésektől eltekintve) a szakmában általánosan elvként elfogadottak és ismeretesek. Ezért csupán néhány megjegyzést kívánok tenni.

A *csemetés* (1-6 év) fejlődési szakaszban, ha kell évről évre el kell végezni a racionális *ápolást*. A *fiatalos* (7-10 év) fejl. szakaszban a *felszabadító tisztítás* elvégzése a későbbiekre meghatározóan döntő fontosságú. *Sűrűségi* (11-15 év) fejl. szakaszban *elegyarány-szabályozó tisztítás* és közelítő úthálózat kialakítás. *Rudas* (26-40 év) fejl. szakaszban kétszeri *törzs-kiválasztó* gyérítést kell végezni az állékonyosság megtartása mellett erőteljes darabszámcsoökkentéssel, a *javafák érdekében* és 35-40 év között ki kell *jelölni* a véghasználati korig megmaradó „V” *fákat*.

Szálas (41-90 év) fejl. szakaszban szükség szerint 7-10 évenkénti visszatérő *növedékfokozó gyérítés* óvatos jellegű záródás-bontásokkal, a „V” fák életkorának megfelelő optimális életterének biztosítása, a természetes felújulást eredményező fokozatos felújítógátásos véghasználat folyamatos biológiai előkészítése és ezek mellett a folyamatos gyérítési fakitermelési munkával jelentős gazdasági nyereség elérése céljából.

A bakonyi bükkösök álgesztességével összefüggő megállapítások és állásfoglalások vázlatos összefoglalása

– A vizsgált bükkösök általános egészségi állapota azt mutatja, hogy fiziológiailag és ökológiailag az állományok a 100 éves kor felett is életképesek és jelentős növedéket produkálnak.

– Az eddig elvégzett kutatási eredmények szerint a Veszprémi Erdőgazdaság által kezelt területen élő I-III. termőhelyi osztályba tartozó bükkösök (Melitti Fagelum) csillagos álgesztességét 100 éves kortól erőteljes felgyorsulás jellemzi.

– A csillagos álgeszt körlepterületi (átmérő szerinti) %-os növekedése 100 év felett fokozottabb, mint a korszáki körlepterület (átmérő) %-os növekedése.

– A csillagos álgeszt 100 év feletti életkorokban a 100 évhez viszonyítva nagyon lerontja a fa (mint áru) piaci értékét. Az értékromlás olyan mértékű, hogy ökonómiai számítások szerint nagyobb nyereség realizálódik a 100 éves véghasználat esetén, mint egy vagy két évtizeddel később.

– Ökonómiai megfontolások azt támasztják alá, hogy 100 év felett a gazdasági erdők I-III. tho.-jú bükköseinek a további fenntartása nem célszerű.

– A 100 éves vágásérettségi korra tervezett természetszerű bükkösökben helyes szakmai döntéseknek megfelelő rendszeres erdőnevelési (ápolás, tisztítás, gyérítés) munkákat kell elvégezni, a csemetekortól az öregkorig.

– A makkbefogadásra alkalmas talajú időskorú faállományok természetes felújulásának (felújításának) érdekében a fokozatos felújítógátás adott körülményeknek legjobban megfelelő bontási módját kell alkalmazni. A bontások mértékét a megfelelő korú életképes újulat sűrűsége szabja meg. Amennyiben szükséges az alátépléptést, végvágás után pedig a pótlást késedelem nélkül kell elvégezni.

– A fakitermelési munkák kivitelezését az állományok minden fejlődési szakaszában, a károsítások kiküszöbölésére törekvő szakszerűséggel kell végrehajtani.

– Feltételezhető, hogy a vizsgálati mintavételi helyekhez (erdőrészletekhez) hasonló termőhelyi tényezők (klíma, genetikai tulajdonság, termőréteg-vastagság, vízgazdálkodás, domborzat stb.) esetén, az azonos termőhelyi osztályokba tartozó bakonyi bükkösökre (de egyéb régiókban elhelyezkedőkre is) jellemzőek a dolgozat általánosításainak főbb (esetleg bizonyos) megállapításai.

– Kíváncsú lenne a téma további vizsgálata, a vizsgálati anyag növelése, a vizsgálati terület több régióra kiterjedő kiszélesítése, a jelenlegi eredmények megerősítése vagy módosítása céljából.

– Végezetül a természetszerű és féltő erdősz(ek) óhajának adok hangot, miszerint: a maga számára a természetet mindinkább kiszolgáltatónak tekintő ember és a természet közötti érdekellentét lehető legkisebbre csökkentését kívánom(juk) az összefüggés mindenre kiterjedő egészében és ezen belül a bükk fafaj véghasználatával kapcsolatos kérdések megválaszolásában is.

 IRÁLY
LÍZING KFT
a Baumag csoport tagja

1075 Budapest, Madách Imre tér 4. II. em.

Új és használt
erdőgazdasági gépek,
fafeldolgozó eszközök,
földmunkagépek, járművek
beszerzésének finanszírozása

tartós bérleti

konstrukciókkal,
egyéni igények figyelembevételével,
gyors ügyintézással

Tel.: 327-8456, 327-8404, 06-30-707-064
Fax: 327-8451

DR. BARTHA DÉNES

Veszélyeztetett erdőtársulásaink III. (Patak menti ligeterdők)

Korunk egyik legszomorúbb és leglátványosabb jelensége természeti környezetünk pusztítása. A fajok eltűnése gyorsuló ütemben halad, s végesen zsugorodnak a természetes, természetközeli élőhelyek területei is. A védett és veszélyeztetett fajok listája mellett most készült el hazánkban a veszélyeztetett, védendő élőhelyek, társulások összeállítása, mely várhatóan a közeljövőben jogszabály formájában nyilvánosságra kerül. Ebben a sorozatban a veszélyeztetett erdőtársulásokat, veszélyforrásaikat és megóvásuk lehetőségeit mutatjuk be, tudva azt, hogy az erdőterületeken végbe menő degradációt csak az erdészek állíthatják meg és fordíthatják vissza.

Hegy- és dombvidékeink patak völgyeiben keskeny sávban találhatók a patak menti ligeterdők. A mozgó patakvíz a talajt rendszerint felszínig átitatja ezeken az élőhelyeken, mely különféle közetek mállástermékeinek lehodódásával keletkezett völgyalji törmeléken, hordalékon alakul ki. A mezoklíma hűvösebb, párásabb a makroklimánál, de a patak menti ligeterdők kialakulásában a mozgó víznek van elsődleges szerepe. Ezek az élőhelyek rendszerint a klímazonális erdőtársulásokkal érintkeznek.

Lombkoronaszintje zárt, egyszintes, jellemző állományalkotó faja a higrofil mézgás éger (*Alnus glutinosa*). Tipikus elegefa a törékeny fűz (*Salix fragilis*), zselnicemeggy (*Padus avium*), vadalma (*Malus sylvestris*), valamint a magas kőris (*Fraxinus excelsior*), mely helyenként konszociációt is alkothat. A rezgő nyár (*Populus tremula*), hegyi szil (*Ulmus glabra*) és gyertyán (*Carpinus betulus*) ritkábban fordul elő. A cserjeszint alacsony, esetenként közepes borítású, higrofil, mezohigrofil cserjék alkotják. Ilyen a kutyabenge (*Frangula alnus*), kányabangita (*Viburnum opulus*), fekete bodza (*Sambucus nigra*), vörösgyűrűsöm (*Cornus sanguinea*), vörös ribizske (*Ribes rubrum*), farkasboroszlán (*Daphne mezereum*), hamvas szeder (*Rubus caesius*). Fényben gazdag részekben, széleken, köpenyeken lián természetű fajok kúsznak a cserjékre és fákra, mint az erdei iszalag (*Clematis vitalba*), komló (*Humulus lupulus*), piros földitök (*Bryonia dioica*), felfutó sövényzsalák (*Calystegia sepium*). A gyepszint rendszerint magas borítású, fajgazdag, dominálnak a higrofil (részben ligeterdei), mezofil (nagy részét üde lomberdei) és az éger nitrogényűjtő sugárgombája (*Frankia alni*) miatt a nitrofil fajok. A tápanyaggazdagság és a jó vízellátás miatt a magaskórósok is sikeresek. Közülük jellegzetes elem a vörös acsalapu (*Petasites hybridus*), podagrafű (*Aegopodium podagraria*), halvány aszat (*Cirsium oleraceum*), réti legyezőfű (*Filipendula ulmaria*), valamint az utóbbi időben terjedő, behurcolt japán keserűfű (*Reynoutria japonica*), bíbor nyenyúlhozám (*Impatiens glandulifera*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*). A harasztok közül az óriás zsurló (*Equisetum maximum*), erdei zsurló (*E. sylvaticum*), hölgypáfrány (*Athyrium filix-femina*) említendő, míg a nagyon jellemző sásfajokat a selyemsás (*Carex brizoides*), csüngő sás (*C. pendula*), ritkás sás (*C. remota*), posványsás (*C. acutiformis*) képviseli. A tarackoló selyem- és posványsás nagyobb területeket is beboríthat. Az egyéb, patak menti ligeterdőkre tipikus fajok közül még a mocsári zsurló (*Crepis paludosa*), aranyos veselke (*Chrysosplenium alternifolium*), hegyi gólyahír (*Caltha lutea*), erdei nyenyúlhozám (*Impatiens noli-tangere*), farkasszőlő (*Paris quadrifolia*), keserű kakukktorma (*Cardamine amara*), tavaszi tözike (*Leucojum vernum*), erdei madársóska (*Oxalis acetosella*), deréce veronika (*Veronica beccabunga*), erdei káka (*Scirpus sylvaticus*) fajokat kell említeni. A tözegesedő talajfelszínén, a fák gyökérjén talaj- és korhadéklakó mohafajok bukkannak föl, mint a körtemoha (*Bryum capillare*), habos ligetmoha (*Plagiomnium undulatum*), karcsútökű moha (*Amblystegium riparium*).

Patak menti ligeterdők az Északi- és Dunántúli-középhegységben, Nyugat- és Dél-Dunántúlon egyaránt előfordulnak. Osztályozásuk célszerűen aszerint történhet, hogy melyik régióban, milyen orográfiai alakulatnál találhatók.

A hegyvidéki égerligetek a magashegységekre jellemzők, ahol a patak romboló ereje – különösen hóolvadás után – jelentős, a törmelék még durva, a talajban az ásványi eredetű frakciók dominanciája tipikus. Hegyvidéki égerligetek (*Carici brizoidis* – *Alnetum*) nálunk magashegységek hiányában alacsony tengerszint feletti magasságnál, az Alpok, illetve a Kárpátok közelében, azokkal szerves kapcsolatban Nyugat-Dunántúlon (Soproni-hg., Kőszegi-hg., Órség, Vend-vidék) és a Zempléni-hegységben találhatók. Nyugat-Dunántúlon a hamvas éger (*Alnus incana*) is megjelenik szórványosan, montán jellegű (nálunk dealpin ill. dekárpáti) ritka faj még a struccharaszt (*Matteuccia struthiopteris*), osztrák zergevirág (*Doronicum austriacum*), fehér acsalapu (*Petasites albus*), fecsketárnics (*Gentiana asclepiadea*), szőrös baraboly (*Chaerophyllum hirsutum*), Teleki-virág (*Telekia speciosa*). A középhegységi égerliget (*Aegopodio* – *Alnetum*) ma nálunk a leggyakoribb az Északi- és Dunántúli-középhegységben, valamint Nyugat- és Dél-Dunántúlon megtalálható típus. A szállított törmelék itt már finomabb, a patak romboló munkája mellett építő tevékenység is megfigyelhető, a vízviszonyok kiegyenlítették, jelentős a talajok humuszosodása.

Ebből a változatból a magashegyvidéki (dealpin, dekárpáti) fajok már hiányoznak, a gyepszintben dominálnak az üde lomberdei fajok, melyek az érintkező bükkösökből, gyertyános-tölgyesekből húzódnak be. A dombvidéki égerliget (*Carici acutiformis* – *Alnetum*) alacsony tengerszint feletti magasságnál, a dombok, előhegységek széles völgytalpaiban fedezhetők fel. A lelassult patak építő munkája kifejezettebb a romboláshoz képest, a szállított törmelék egész finom frakciójú, jelentős a humuszosodás, a nagyobb kanyarok kiöntéseiben a tözegesedés. Az állományokba behatol a síkvidéki jellegű fehér fűz (*Salix alba*) és fehér nyár (*Populus alba*), az üde lomberdei (bükkös, gyertyános – tölgyes) fajok már ritkák.

Ez az élőhely tavasszal, nyár elején – a vízbőség miatt – ligeterdei, nyáron és nyárutón – a sok pangóvízes terület miatt – láperdei képet mutat. Utóbbi képhez láperdei fajok is járulnak, mint a mocsári zsurló (*Equisetum palustre*), mocsári pajzsika (*Thelypteris palustris*), mocsári galaj (*Galium palustre*), kétlaki macskagyökér (*Valeriana dioica*), posványsás (*Carex acutiformis*), zombéksás (*C. elata*). Dombvidéki égerligetet – megfigyeltetett területtel, sokszor erősen átalakítva – dombvidékeinken, alföldperem-részeinken találunk.

Patakmenti ligeterdeink sajátos, értékes élőhelyek, melyek a keskeny, sávyszerű megjelenés miatt erősen sebezhetőek. A bányászattal járó vízkimelések miatt több patak vize eltűnt vagy megfigyeltetett, különféle terhelések miatt helyenként elszennyeződött. Több esetben – különösen a dombvidéki égerligeteknél – mederszabályozást, kanalizálást végeztek, az égerliget helyére nemes nyárat, a magasabb régiókban lucfenyőt ültettek. Az erdőgazdálkodás a patak-menti ligeterdőket – kis területük miatt – egyúttal kezeli az érintkező – nagyobb területű – állományokkal, s sajátos módon itt is a tarvágásos üzemmód jellemző. A mézgás éger tuskóról, töről jól sarjad, a felújítás is ezzel történik, a csemeteről való ültetés ritka. Ásványi jellegű talajfelszínrel rendelkező részen a mézgás éger – pionír jellegénél fogva – magról önvetényül. A legértékesebb, ritka fajokat őrző és bolygatatlan állományokat mentesíteni kellene a gazdálkodás alól, s minden külső behatástól. A kevésbé értékes állományokban egy nagyon kíméletes gazdálkodás elképzelhető, télen, kis megbontással, szálalva termelve ki a méretes törzseket. A felújulás – tuskósarjak révén – biztosítottan tűnik.

A vadkörte

A vadkörte termőhelyi igényei

Az 1998-ban „év fája”-nak választott vadkörte termőhelyi igényeiről a következőket lehet összefoglalóan mondani. Néhány alföldi körzetről eltekintve szinte az egész ország területén megtaláljuk Bartha D. – Mátyás Cs. 1995-ben megjelent könyve szerint. Csak a Duna–Tisza közén és Békésben nem találjuk, illetve a Mezőföldön van kevés belőle. Hajdú-bihari előfordulásában talán az is közrejátszik, hogy a szikfásításban is használható faj. Valamennyi hazai klímakategóriában előfordul, a bükkös klímától az erdősztyeppig, szárazságtűrőse miatt azonban a cseres-tölgyes klímába tehetjük súlyponti elterjedését. A bükkös-klímaövezetbeli megjelenését már valószínűleg emberi közreműködésnek is köszönhetjük, mivel a vad számára ízletes gyümölcse miatt sokfelé ültették, ahol a vadgazdálkodást segíteni kívánták.

Hidrológiai igénye a többletvízhatástól független kategóriát juttatja számára, semmiféle kiegészítő vízforrást nem igényel.

A genetikai talajtípusok közül számosan előfordul vagy ültethető. Nehéz lenne valamennyit felsorolni, ezért inkább csak a súlypontos előfordulási helyek talajtípusait sorolom fel: rendzina, humuszkarbonát, sekélyebb Ramann-féle barna erdőtalaj, csonka barna erdőtalajok, csernozjom és karbonátmadaradványos barna erdőtalajok, ültetetten az anyagbe mosódásos barna erdőtalajon is kiválóan növekszik, továbbá a humuszos homok és kombinációi talajtípuson, öntés réti talajon, kidolgozott csernozjomon, szolonyeces és mélyben sós réti talajon, sztyeppesedő réti szolonyecen, igen magas fekvésben elhelyezkedő nyers öntéstalajon.

Mivel szárazságtűrő, ezért megfelel neki a sekély, közepes mélységű termőrétegű és a kedvezőtlenebb, tehát homok- vagy agyag-fizikai féleségű talaj is. Természetesen jobban érzi magát mély termőrétegű vályogtalajon.

Dr. Szodfridt István

Felhívás a Tagsághoz!

Az Egyesület elnöksége elhatározta az országban található erdészeti emlékhelyek felkutatását és nyilvántartásba vételét, hogy a további fenntartásukhoz esetleg szükséges intézkedések megtervezhetők legyenek.

E nemesnek tartott cél eléréséhez kérjük az erdész egyesületi tagság segítségét, aktív közreműködését!

Kérésünk az, hogy ha valaki tud a lakhelyén, munkaterületén levő erdészeti emlékhelyről, közölje azt vagy egyesületi helyi csoportjának titkárával, vagy az OEE Titkárságával, dr. Marjai Zoltánné ügyvezető titkárral. (Cím: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68.)

Mit tekintünk a bejelentés, nyilvántartásba vétel szempontjából erdészeti emlékhelynek; Ezek hét csoportba sorolhatók:

1. Mindazon emlékművek, amelyeket erdész személyiségek és erdészeti események tiszteletére, emléküik megörökítésére létesítettek, függetlenül topográfiai helyzetüktől.

Értelemszerűen ide sorolandók az erdészethez többé-kevésbé szorosan kapcsolódó vadászat és a fafeldolgozás momentumai is.

Az emlékmű lehet például: emléktábla, dombormű, szobor, emlékoszlop, kopjafa, kilátó vagy más építmény stb.

2. Mindazon emlékművek, amelyek az erdőben vagy erdészeti létesítményben találhatók, függetlenül attól, hogy kinek vagy minek az emlékét örököltük meg.

Ilyenek lehetnek például: katonasírok, haláleset vagy más tragikus eseményt megörökítő emlékkeresztek, más szakmák – pl. bányászat – erdőben található emlékművei stb.

3. A szakmai közvélemény által történelmi távlatban országos hírnévre emelt erdészeti stb. szakemberek vagy egyéb képzettségű, de munásságuk, érdemeik miatt hasonlóan szakmai tekintélyként tisztelt személyiségek sírjai, sírelmélei.

4. Települések belterületén erdészeti stb. személyiségekkel kapcsolatos közterületi elnevezések (utca, út, körút, tér

stb.). Ha az elnevezés emléktárggyal is összekötött (pl. emléktáblával), akkor ezt is kérjük itt megemlíteni.

5. Azok az emlékfák, emlékfásítások, amelyeket erdészeti stb. személyiségek tiszteletére, erdészeti események emlékének megörökítésére ültettek, illetve, amelyeket erdészek létesítettek valamely történelmi esemény vagy személyiség tiszteletére.

Ilyenek pl. az Erzsébet-emlékfák a tragikus sorsú királyné tiszteletére, halálát követően.

6. Egyéb emlékhelyek: mindazon monumentumok, amelyek az 1-5. kategória egyikébe sem sorolhatók, ám nyilvántartásba vételük mégis indokolt.

Ilyenek lehetnek például: műszaki létesítmények és emlékek, mint erdészeti termelőeszközként használt és emlékműként alkalmazott gépek, kisvasúti mozdony stb.

7. Erdészeti közgyűjtemények, amelyeket – akár egészben, akár részben – az állam vagy erdőgazdasági vállalatok, erdészetek hoztak létre és legalább szakmai körök számára látogathatók, megtekinthetők.

Megjegyezzük, hogy erdészeti eseményekkel vagy személyiségekkel kapcsolatos külterületi helynevek (erdőrészlet, nem feliratozott forrás, szikla vagy egyéb terepalakzat stb.) számbavételét most, ennek a felmérésnek a keretében nem tervezzük.

Ha kétely merülne fel abban a tekintetben, hogy egy emlékhely valóban annak minősíthető-e vagy nem, célszerű inkább bejelenteni. Majd az adatok feldolgozása során igyekezzünk tisztázni az objektum minőségét.

Kérjük, hogy a bejelentés tartalmazza: az emlékhely megnevezését, jellegét, helyt, azt, hogy kinek-minek az emlékét örököltük meg és milyen állapotban van.

Kérjük továbbá t. Tagtársainkat, hogy bejelentésüket – az adatok feldolgozása végett – lehetőleg 1998. április 20-ig tegyék meg. Esetleges további bejelentéseket azonban ezt követően is köszönettel fogadjuk.

Tagtársaink fáradozását előre köszönjük!

Az Elnökség

Az Erdészettörténeti pályázat eredményei

Az Erdészeti Lapok 1997. májusi számában (157. oldal) meghirdetett Erdészettörténeti pályázatra 10 jelítség pályamű érkezett be. A pályaművek általánosan magas színvonalára való tekintettel a bíráló bizottság úgy döntött, hogy az I., II., III. díjat is megosztva adja ki az alábbi pályázók részére:

I. díjban részesült:

Fuják József (Veszprém): Erdei út 1948-54. és **Hódi István** (Szekszárd): Gemenc című dolgozata.

II. díjban részesült:

Göndöcs József (Tapsony, Somogy megye): Rendhagyó vadásztörténetek és **Reményfy László** (Eger): „Amikor én még kis srác voltam” c. dolgozata.

III. díjban részesült:

Gál István (Komló): Erdei utakon Csíksomlyótól az Alpokig és vissza és **Szödi István** (Gödöllő): Egy hosszú élet rövid pillanatai c. dolgozata.

Nagy igazság, hogy „az erdész a múltból él és a jövőnek dolgozik”. Ez a mondás nemcsak olyan értelemben érvényes, hogy az elődeink által nevelt erdőket termeljük ki, és az utánunk jövő nemzedékek számára nevelünk erdőállományokat, hanem az elődeinktől összegyűjtött szakmai tapasztalatokat is a jövő számára kell kamatoztatnunk.

Egy régi egyetemi évnnyitőn elhangzott beszédében egy híres professzorunk mondotta, hogy a jó mérnök (vagy a jó erdész) alkotórésze: 25% szaktudás, 25% általános intelligencia és 50% erkölcsi erő.

Ennek az erkölcsi erőnek – mely segít a szürke hétköznapiak számtalan buktatóján – kiapadhatatlan forrása az elődeink példájából merített hit, hogy az erdő, a természet szeretetért lehet, kell és érdemes akár egy hosszú élet törekvéseit feláldozni.

A pályázatra érkezett egyik dolgozat szerzője Hódi István versbe szedve vall az erdőhöz fűződő kapcsolatáról:

*Szerettelek mindig erdő,
Hiszen benned születtem.
Dajka helyett bölcsőm mellett
Madár dalolt felettem.*

...

*A szerelmem nem múlik el,
Síron túl is elkísér
Mulanóság, mint mindenkit,
Engem is majd utolér.*

A pályázat jelentőségével kapcsolatban Fuják József dolgozatából szeretnék egy gondolatot idézni: „Ha valaki az elmúlt idők erdészettörténetét irattári anyagok, jegyzőkönyvek alapján akarná

megismerni, az a valóságból csak a jéghegy csúcsát láthatná. Az akkori szenvedések, nehéz körülmények emléke – annak a bizonyos jéghegynek a felszín alatti kilencized része – csak a régmúlt események szereplőinek emlékezetében él. Ha ezeket az emlékeket írásban nem rögzítik, akkor ez a sok szenvedést megélt, tűrt, hallgatni nagyon is megtanult nemzedék mindezt magával viszi a sírba.” – Mi pedig sok emlékekkel, megszívlelendő tapasztalattal lennénk szegényebbek.

– Szerencsére a benyújtott pályaművek lapjain a maguk sokszínű emberi valóságában elevenednek meg az elmúlt idők erdészkedésének eseményei.

Ezért ezúton köszönjük meg valamennyi pályázónak a fáradozását, és további munkálkodásukhoz sok sikert, jó egészséget kívánunk!

Végül azt kívánom az Erdészeti Lapok minden olvasójának, hogy 99 éves korában olyan kiegyensúlyozott bölcsességgel tudjon életútjára visszatekinteni, mint azt Szödi István erdész kollégánk a pályázatra beküldött dolgozatában tette!

A beérkezett legértékesebb pályaműveket – az anyagi lehetőségek függvényében – az Erdészettörténeti Közleményekben szeretnénk közkinccsá tenni.

A bíráló bizottság nevében:

Béni Kornél
az Erdészettörténeti Szakosztály
titkára

Posztumusz kandidátusi fokozat Mihály Sándornak

Kiváló kollégáink érdemeinek megbecsülésére szép példát szolgáltatott a Magyar Tudományos Akadémia Doktori Tanácsa akkor, amikor a korán és váratlanul elhunyt, szorgalmas és nagyon tehetséges kollégánknak, Mihály Sándornak, a Soproni Egyetem Erdőhasználati Tanszéke adjunktusának a sikeres munkahelyi vita alapján 1997. november 7. keltezéssel megítélte a kandidátusi fokozatot.

A váratlanul és hirtelen érkezett halál megfosztotta őt attól, hogy munkájának téziseit akadémiai vitaülés keretében is megvédje. Ezért tekinthetjük megható és szép gesztusnak, hogy egykori munkahelyének és tanszékének felterjesztése alapján az Akadémia ilyen módon is kifejezte tiszteletét az elhunyt munkássága, szakmai érdemei előtt. Tanítványai, hallgatói is tisztelték, szerették és kiváló oktatónak ismerték. Fájdalom, hogy most már nem lehet közöttünk és vele nemcsak a kiváló kollégát, de a melegszívű jóbarátot is elveszítettük. Ezért öröm az, hogy a kiváló szakembert másutt is értékelik és nem fukarkodnak ezt ezen a módon is kifejezni. Illesse köszönet azokat, akik az eljárást kezdeményezték és szóljon azoknak is, akik a kérelmet vették és tették a megvalósulásáért.

Dr. Szodfridt István

**Az Országos Erdészeti Egyesület
Nagykanizsai Helyi Csoportja,
a Zalai Erdészeti és Faipari Részvénytársaság,
az OEE Zalaegerszegi Helyi Csoportja és az
Erdészeti Tudományos Intézet
Vándorgyűlést szervező bizottsága
értesíti a tisztelt Tagságot, hogy az előzetesen
meghirdetett időponttól eltérően,**

**1998. május 22-23-án
Nagykanizsán**

**rendezi meg az 1998. évi Vándorgyűlést és
Tisztújító Küldöttközgyűlést.
Tagtársainkat tisztelettel és szeretettel várjuk
Zalába.**

A Szervezőbizottság

Emlékezzünk régiekről

Egy hajdani tanítvány emlékezik Modrovich Ferencre

50 éve, 1947. július 15-én halt meg Modrovich Ferenc, a József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának tanszékvezető egyetemi tanára. Temetésekor – pályafutását, nagy szaktudását, munkásságát és kiváló egyéniségét méltatva – tanártársa, Lesenyi Ferenc búcsúzott tőle. Emlékét az Egyetem botanikus kertjében felállított mellszobra és a Lillafüredi Állami Erdei Vasút lillafüredi állomásán elhelyezett emléktábla őrzi. Életét és munkásságát a Magyar Mezőgazdasági Múzeum kiadásában megjelent több kötetes „Agrártörténeti Életrajzok” című műben Kotlár Károly ismertette. Erdészeti szakfolyóiratainkban azonban – Lesenyi Ferenc búcsúbeszédén kívül – eddig még nem emlékeztek meg róla.

Halálának 50. évfordulója alkalmából illendő, hogy az életével és munkásságával kapcsolatos mozaikokat összerakva, azokat egy hajdani tanítványának emlékeivel kiegészítve emlékezzünk rá, s ezzel a vele szemben fennálló tartozásunkat is törlesszük és a fiatalabb generációt megismertessük ezzel az emberi, szellemi értékek tekintetében példaképnek tekinthető, nagyszerű emberrel. Életének első, az első világháború végéig terjedő szakaszát csak személyzeti törzslapjának száraz, kronológikus adatai alapján, a lényeges elemekre vonatkozólag kortársi emlékezésekkel és egyéb mozaikokkal kiegészítve lehet feleleveníteni.

1887. április 28-án született Magyaróvárott. 1905-ben a selmecbányai Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolára iratkozott be. Volt évfolyamtársa, a vele egykorú Lesenyi Ferenc visszaemlékezéséből tudjuk, hogy már főiskolai tanulmányai kezdetén kitűnt kiváló matematikai képességével és a fizika mechanikai ága iránti készségével. Már akkor nyilvánvaló volt, hogy őt az erdészeti szaktudományoknak a faanyagok szállításiával összefüggő problémái érdeklik, azok iránt érez elhivatottságot.

1909-ben befejezte főiskolai tanulmányait, ez év július 31-én záradékolt és 1911. október 31-én letette az államvizsgát, erdőmérnöki oklevelet szerzett.

Főiskolai tanulmányainak befejezése után, 1909. október 13-án a beszercebányai m. kir. erdőhivatalhoz kapott beosztást, mint m. kir. erdőmérnök-gyakornok. Ott az újbányai járási erdőgondnokságon kezdte meg erdészeti pályafutását. Ugyancsak Lesenyi Ferenc visszaemlékezéséből tudjuk, hogy az ottani közgazgatási jellegű munka nem elégítette ki, műszaki munkára és beosztásra vá-

gyott. Ezért áthelyezését kérte. 1912. november 11-én áthelyezték Erdélybe, a beszercei m. kir. erdőigazgatóságához. Ott dolgozott, már mint m. kir. segéderdőmérnök, az első világháború kitöréséig.

1914. augusztus 1-jén bevonult katonának. A háborúnak mind a négy évét végigküzdötte és 1918. július 22-én – főhadnagyként, több kitüntetéssel felékesítve – tért vissza. Ez a négy év döntő jelentőségű volt életében. Lesenyi Ferenc visszaemlékezései szerint ugyanis a volt cs. és kir. vasútépítő ezrednél szolgált. Így a négy év alatt feltehetően sok hidat, vasutat, alagutat épített, s így a hozzá legközelebb álló szakterületen nagy gyakorlatra tett szert.

Pályafutásának második, termékeny szakasza 1918. november 20-án kezdődött, amikor először ideiglenesen berendelték, majd 1921. február 5-én áthelyezték Budapestre a Földművelésügyi Minisztérium (FM) erdészeti műszaki ügyosztályára.

Ez a meglepetésszerű berendelés, majd áthelyezés – az időbeli egybeesésből következtetve – feltehetően a Szinva-völgyi erdei vasút építésével kapcsolatos, akkoriban jelentkezett problémákkal függött össze. A Bükk hegység jelentős fakészletének feltárása érdekében az első világháború végén napirendre került a Szinva patak völgyének feltárása. Az FM Stern Zsigmond és Stern Imre mérnököket bízta meg a vasút kiviteli terveinek kidolgozásával. Ők a terveket elkészítették, de annak kivitelezését a rendkívüli terepnehézségekre való tekintettel nem vállalták.

Feltehetően ekkor és emiatt rendelték be Modrovich Ferencet a minisztériumba és – ismerve az ő vasútépítő ezredbeli teljesítményeit – bízta meg a feladat megoldásával.

Ő Sternék terveit átdolgozta: az alsóháromi Mélyvölgy áthidalására egy viaduktot iktatott be, s ezzel a problémát, amely Sternéknek megoldhatatlannak tűnt, megoldotta. 1919 és 1921 között (32 éves korában) megépítette az ország ma is legszebb erdei vasútját, a nehéz hegyvidéki terepen haladó, nagyszerű vonalvezetésű, 17, 7 km hosszú Szinva-völgyi erdei vasutat, a mai Lillafüredi Állami Erdei Vasútnak Miskolc-Fáskert és Garadna közötti fővonalát, csodálatos műtárgyaival, a Mélyvölgyet áthidaló 3 nyílású, 64 m hosszú, Gerber-rendszerű viadukttal, a Lillafüredi állomás előtti és utáni 110-110 m hosszú alagutakkal és a Háromi-tó melletti 3x8 m nyílású ívhíddal együtt.

Ezzel a nagyszerű mérnöki teljesítménnyel beírta nevét az erdészeti mélyépítés történetébe, az ország közismerten legkiválóbb erdészeti mélyépítő mérnöke lett. Ennek tulajdonítható az FM-be történt berendelésének áthelyezéssel való véglegesítése és m. kir. főerdőmérnökké történt kinevezése is.

1923-ban a Főiskolán jelentős átszervezést hajtottak végre. A tanszékek terhelésének csökkentése érdekében átalakították a tanulmányi rendet és új tanszékeket hoztak létre. Ez, valamint a soproni áttelepülés időszaka alatt elhunyt sok tanár utánpótlása újak kiválasztását és kinevezését tette szükségessé. A Szinva-völgyi erdei vasút tervezésével és megépítésével országos hírvé vált teljesítménye alapján nyilvánvaló volt, hogy az újjászervezett Út- és Vasútépítéstani tanszék vezetésére Modrovich Ferenc a legalkalmasabb. Így Kaán Károly javaslatára 1923 közepén (36 éves korában) áthelyezték Sopronba az Erdészeti Kutató Intézethez és megbízták a Főiskolán az Út- és Vasútépítéstani Tanszék teendőinek ellátásával. 1923. december 22-én pedig át is helyezték a Főiskoához és kinevezték főiskolai rendkívüli tanárnak.

Az új megbízatás nehéz, felelősségteljes feladatot jelentett számára. Walek Károly matematikai és Boleman Géza fizikai alapjaira építve – Sébor Jánossal és Kövesi Antallal együtt – elsősorban az ő feladata volt a leendő erdőmérnökök műszaki képzése és mérnöki képességük elismertségének biztosítása.

Kezdetől fogva három tantárgyat kellett oktatnia: alaptantárgyként a Mechanikát, melyet később Tartók statikájának, majd Alkalmazott szilárdságtannak neveztek; fő tantárgyként pedig a Víz- és Hídépítést, valamint az Út- és Vasútépítést, melynek tárgykörét később Erdészeti Szállító-Berendezésekre bővítették.

Oktató-nevelő munkájának alapelveit, melyet kezdetől fogva gyakorolt, a kö-

vetkezőképpen fogalmazta meg: „*Nem formai tudás nyújtása, nem sablonok begyakorlása a felsőoktatás célja, hanem a szakszerű gondolkodásra való nevelés és a továbbképzésre a tudományos alap megadása.*”

Elsősorban *gondolkodásra nevelt*. A tárgyi tudást is méltányolta, a vizsgákon jutalmazta is, de igazán annak örült, ha valakinél felfedezte a gondolkodás készségét és képességét. Sohasem felejttem el azt, amikor II. éves korunkban az Alkalmazott Szilárdságtan vizsgán első kérdése az volt, hogy írjam fel az eltolt tengelyű ellipszisnek az origóra vonatkoztatott tehetetlenségi nyomatékát. Első vizsgánk volt nála. Nem tudtuk, mire számíthatunk. Ezért a kérdés hallatán nagy izgalom fogott el. Fogalmam sem volt róla, mit kellene felírnom. Félttem, hogy ha sokáig gondolkodom, akkor elzavar. Hogy ez be ne következzen, bevallottam, hogy a képletet felírni nem tudom, de ha a professzor úr megengedi, akkor levezetem. „Vezesse le!” – volt a válasz. Hála Istennek, sikerült a levezetés, s ő szemmelláthatóan örült neki. Aztán még egy tartó-méretezési feladatot adott. Az is sikerült, s azzal el is bocsátott. – Ha a gondolkodási készséget bárkinél érzékelté, annak még akkor is örült és jutalmazta, ha a vizsgázónak a feladatot nem sikerült hibátlanul megoldania, hanem elakadt valahol. Ilyenkor a terem hátsó sarkából, ahol a vizsga alatt állni szokott, odaszaladt a táblához, fogta a krétát, befejezte a levezetést, adott egy másik vagy még több kérdést és végül „jó”, de legalább „közepes” jeggyel átengedte a vizsgán.

Mindhárom *tantárgyának anyagát* – az általa meghatározott szigorú követelményeknek megfelelően – *maga dolgozta ki*. Tudományos igényességgel és a gyakorlat igényeinek megfelelő részletességgel feldolgozta az út, vasút és sodronykötélpálya tervezés és építés teljes anyagát és azt kétkötetes, 670 oldalas Erdészeti Szállító-Berendezések című jegyzetben

1929-ben, illetve 1931-ben kéziratként kiadta. Ez a hallgatók és a hazai gyakorlati szakemberek körében is nagy örömet és elismerést váltott ki, sőt – *Lesenyi Ferenc* szavaival „...az utódállamoknak a magyar nyelvet is bíró szakközönsége is többre becsülte mindenféle ilyen irányú külföldi munkánál és minden árat hajlandó volt érte megadni.”

Az Alkalmazott Szilárdságtan, s a Víz- és Hidépítéstan előadásainak anyagát így nem dolgozta fel. Az 1930-as évek végére az Erdészeti Szállító-Berendezések jegyzete is elfogyott, olyannyira, hogy az 1942/43. tanévre beiratkozott IV. éves hallgatók számára már teljesen hozzáférhetetlen volt. Ezért a hallgatók és a gyakorlati szakemberek is igényelték a jegyzet újra kiadását.

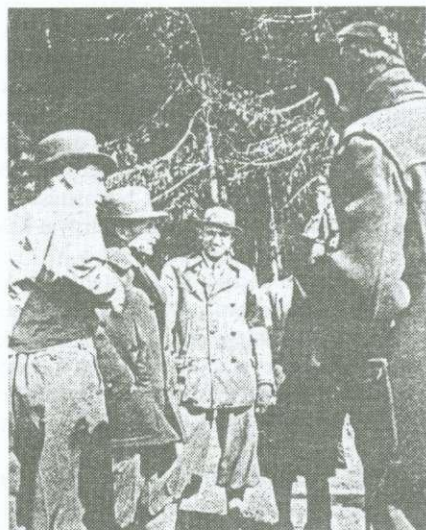
Első ízben az 1940/41. tanévre beiratkozott II. éves hallgatók közül néhányan vállalkoztak arra, hogy engedélye és előadási anyagai alapján feldolgozzák az Alkalmazott Szilárdságtan, majd a következő két évben másik két tantárgyának anyagait. Modrovich saját jegyzeteit a hallgatók rendelkezésére bocsátotta és hozzájárult, hogy azokat az órákon készített saját, gyorsírással jegyzeteikkel kiegészítve, az akkori kezdetleges eljárással stencilre írják, illetve rajzolják és kiadják. Így készült el 1940-ben *Papp László és Szőnyi László* II. éves erdőmérnök-hallgatók munkájával az Alkalmazott Szilárdságtan, 1942-ben *Kassai F. László* egyetemi tanársegéd, *Papp László és Szőnyi László* III. éves erdőmérnök-hallgatók munkájával a Víz- és Hidépítéstan, 1943-ban pedig *Halász Aladár, Papp László, Szőnyi László és Tóth Béla* IV. éves erdőmérnök-hallgatók munkájával a kétkötetes, összesen 676 oldal terjedelmű Erdészeti Szállító-Berendezések című sokszorosított jegyzet.

Modrovich *rendkívül igényességét* jelzi, hogy az elkészült munkákat még „egyetemi jegyzet”-nek sem volt hajlandó minősíteni, ragaszkodott hozzá, hogy azokat „*kézirat gyanánt*” adjuk ki. *Lesenyi Ferenc* szavai szerint „... az Erdészeti Szállító Eszközök című kiváló litografált jegyzetét, melyet hallgatóinak rendelkezésére bocsátott, minden rábe-

szélés ellenére sem volt hajlandó könyv alakjában kiadni, mert nem tartotta eléggé tökéletesnek.”

Az 1943-ban kiadott Erdészeti Szállító-Berendezések szerkezetileg és tartalmában is korszerűsített változata az 1929-1931-ben kiadott jegyzetnek. Az 1943. évi kiadás kézzelfogható tanúbizonysága Modrovich *előrelátásának*. Tudományos felkészültsége és széles körű, alapos gyakorlati tapasztalatai alapján tisztában volt az akkori gyakorlat hiányosságaival. Tudta, hogy a kutatásnak és a gyakorlati fejlődésnek mely irányba kell haladnia, s ismerte is a szakterületen kialakulóban levő irányokat. Ezekre az 1943. évi kiadás I. kötetében előremutatóan fel is hívta a figyelmet: Külön fejezetben, 14 oldalon „A földmechanika alap-elemeit”, egy másik rövid fejezetben, 4 oldalon a 20 évvel később erdei útpítéseiteinknél is széles körben alkalmazott eljárást, a „Vízjáró anyagokkal javított kövesutak” építését is tárgyalta.

A Kárpátalja és Erdély visszatérésével jelentkező új műszaki feladatokat is előre látta, ezekre fel is készült. Az 1943-ban kiadott jegyzetben – az utak, vasutak és sodronykötélpályák tervezésén és építésén kívül – a II. kötetben 23 oldalon a csúsztatókat, 74 oldalon pedig a vízi szállító berendezéseket is tárgyalta. Ugyancsak előremutató, a jövőnek szóló üzenete volt az az egyik tanulmányában közölt megállapítása is, hogy „Az erdei vasútnak a hozzácsatlakozó gyűjtő berendezésekkel együtt szerves egészet kell alkotnia. Ezt a célt pedig csak úgy érhetjük el, ha nemcsak az erdei vasutat, hanem a gyűjtőterekről szolgáló más szállítóberendezéseket is általánosságban mindig az egész erdőbirtokra nézve egyszerre tervezzük meg.” Az akkori felfogásnak megfelelően az erdei vasutakról írt, de tulajdonképpen előre vetítette az *erdőfeltárási alaptervek* készítésének szükségességét, melyek 20 évvel később egyik tanítványa, *Cornides György* és társai munkájának eredményeként el is készültek.

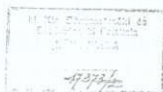
ERDÉSZETI SZÁLLÍTÓ-BERENDEZÉSEK. I. RÉSZ.

ÚT – VASÚTÉPÍTÉSTAN.

MODROVICH FERENC
FŐISKOLAI TUDÓSNYI TÁRSASÁG
ELŐADÁSAINAK KÉZIRATA.

II. KÖTET.

A vasúti felsőépítmény. – Vasúti járóművek.
A vasúti üzem. – Különléges vasutak.
A sodronykötélpályák.

KÉSZÜLT A N. KIR. BANYÁNERŐSI ÉS ERDŐHOSZÁSI FŐISKOLA SZAKGÖRDÍTŐ NEMZETBEN.

ERDŐMÉRŐKÖR, I. R.

SOPRON, 1943.

ERDÉSZETI SZÁLLÍTÓ-BERENDEZÉSEK

MODROVICH FERENC
EGYET. NY. R. TANÁR
ELŐADÁSAI ALAPJÁN KÉZIRAT GYANANT KIADJAK
HALÁSZ A., PAPP L., SZŐNYI L., TÓTH B.
ERDŐMÉRŐKÖR-HALLGATÓK

ÚT-VASÚTÉPÍTÉSTAN II. RÉSZ.

SODRONYKÖTÉLPÁLYÁK, CSÚSZTATÓK
A FÁNAK VIZEN VALÓ SZÁLLÍTÁSA.

II. KÖTET.

SOPRON, 1943.

Szakmai igényessége, az oktatás magas színvonalának biztosítása mellett – az oktatás eredményessége érdekében – nagy gondot fordított a *gyakorlati képzésre* is. A IV. éves erdőmérnökhallgatók részére, általában hegyvidéki erdőgazdaságoknál szervezett *tanulmányutakon* igyekezett a hallgatókkal az előadásokon tárgyalt műszaki létesítményeket, hídzerkezeteket, csúsztatókat, kötélpályákat, vasutakat és azok tervezésével és építésével összefüggő műszaki problémákat és feladatokat megismertetni. Kiváló német nyelvtudása és ismeretsége alapján 1928-ban, 1930-ban és 1932-ben Ausztriába, a Mürz-vidéki kincstári erdőkre és Salzkammergutba, 1940-ben Kárpátaljára, 1943 tavaszán pedig Erdélybe szervezett ilyen tanulmányutakat, általában az erdőhasználati tanszékkel közösen. A tanulmányutakról általában ő maga számolt be az Erdészeti Lapok hasábjain. E beszámolók mindegyike alapos, napjaink oktatási módszerének már nélkülözhetetlen elemévé vált, esettanulmány volt. Korát ezzel is megelőzte.

A magas színvonalú elméleti és gyakorlati képzés mellett az erdőmérnökök műszaki képesítésének társadalmi elismertetéséért is harcolt. Az építőiparral foglalkozó, véleményezésre az Országos Erdészeti Egyesületnek is megküldött, 1930. évi törvényjavaslattal kapcsolatban azt a követelményt is megfogalmazta, hogy az okleveles erdőmérnökök nemcsak az erdőbirtokos, hanem harmadik személy részére is végezzenek építési munkát, vagyis azt, hogy az erdőmérnöki oklevelet a műegyetemi oklevéllel egyenértékűnek ismerjék el. Ennek az általa kezdeményezett harcnak, s így elsősorban neki köszönhető, hogy az okleveles erdőmérnököket nemcsak az erdőgazdaság, hanem a közlekedés, az út- és vasúttervezés és építés területén és másutt is jól képzett, felkészült mérnököknek ismerik el. Ezzel kapcsolatban egykori tanítványai közül csak néhány példát említve: *Bobok György* a Betonútépítő Vállalat főmérnöke volt; *Csikai Jenő*, *Medvey Tibor*, *Öri László* és *Virágh Béla* a MÁV osztálymérnökei voltak, *Virágh Béla* később a MÁV Tervező Intézet létesítményi főmérnöke lett. Az 1960-1970-es években a bányászati sodronykötélpályáinak többségét *Hackel Emil*, az UVATERV-nél dolgozó számos kiváló erdőmérnök egyike tervezte. *Szádeczky Kardoss Béla* a budapesti Metróépítő Vállalat egyik vezető egyénisége volt.

Az oktató-nevelő munka mellett kivette részét a Főiskola, illetve az Egyetem igazgatásából is. Három nehéz időszakban vállalt vezető szerepet, amikor az 1932/33. és az 1933/34. tanévben a Főiskola Erdészeti Osztályának, az 1941/42. és 1945/46. tanévben pedig az Egyetem Bányai-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának dékánjává választották. Első, két évre terjedő dékánja alatt dolgozta ki az 1934. évi *tanulmányi reform* irányelveit, az akkor nála már megszokott alaposágával és körültekintéssel. A reform előkészítése során rámutatott arra, hogy a tapasztalat szerint az addigi tanulmányi rend 8 féléve alatt kevesen tudták naulmányait befejezni; az átlagos hallgató csak 11-12 év eltelté után tudott oklevelet szerezni; a hallgatók reggel 8 órától – két órai ebédszünettel – este 6 óráig foglalkoztatva voltak. Ez a helyzet a tanulmányi rend átalakítását, a hallgatók óraterhelésének csökkentését tette szükségessé. Ennek alapján

az általa kidolgozott és 1934-ben megvalósított reformmal tulajdonképpen az 8 nevéhez fűződik a 8 félév helyett 9 féléves oktatásnak és a 2 szigorlat helyett 3 szigorlatra alapozott képesítésnek az 1935/36. tanévben I. évfolyamra beiratkozott hallgatókra már érvényes bevezetése.

Az 1941/42. évi dékánja alatt elkerülhetlenné vált az *Egyetem térbeli fejlesztése*, mivel Kárpátalja és Erdély visszatérésének eredményeként a hallgatói létszám nagymértékben megnövekedett. A fejlesztés programját *Modrovich* dolgozta ki. Ennek alapján valósult meg az új menza- és internátus, valamint a matematikai és ábrázoló geometriai tanszéknek befogadó új épület is. A kémiai komplexum részére is önálló épületet irányzott elő, de az már nem épülhetett meg.

1944/45-ben a többi professzorral együtt tevékenyen részt vett az *Egyetem nyugatra való kitelepítése elleni harcban*. 1945/46. évi dékánja alatt pedig a háború utáni újrakezdés nehéz munkáját irányította, bár súlyos betegségének tünetei ekkor már kezdtek jelentkezni. A következő, 1946/47. tanévben a betegség annyira elhatalmasodott rajta, hogy a nyári félévben már tanársegédje, *Adamovich László* tartotta az előadásokat és vizsgáztatott is helyette, ő csak az indexeket írta alá. Alig múlt 60 éves, amikor a halál véget vetett termékeny életének.

Végül essék még szó *Modrovich Ferencről*, az *emberről*. Munkájában rendkívül alapos, körültekintő és pontos, a mindennapi életben pedig melegsívű, igazságszerető, szerény, mindig segítőkész, nagyszerű ember volt.

Szerette az ifjúságot. Több mint 10 éven át volt az Egyetem Ifjúsági Körének tanárelnöke. Szeretett a fiatalokkal beszélgetni, segített személyes problémáikat megoldani. Ennek egyik megnyilvánulása volt az, amikor hallgatóinak kérésére minden további nélkül hozzájárult előadási anyagainak kiadásához, s ehhez saját jegyzetét is rendelkezésükre bocsátotta, hogy a vizsgákra való felkészülést megkönnyítse.

Ő volt az egyetlen tanár, aki egy-két kiemelkedő adottságú hallgatót az oklevél megszerzése után évről évre maga mellé vett tanársegédként, hogy ezzel továbbtanulásukat lehetővé tegye. Ez akkoriban a legnagyobb bizalomnak és elismerésnek számított. A kiválasztott tanársegédek általában egy évig dolgoztak mellette. Utána rendszerint államerdészeti szolgálatba léptek, ahol műszaki területen kezdték meg pályafutásukat. Nem egy későbbi vezető egyéniség neki köszönhetette, hogy ez idő alatt egy életre szóló eligazítást kapott a naponkénti beszélgetések során a szakmai felkészültség és felelősség iránti igényességből, a szilárd erkölcsi magatartásból, a rászorulókat segítő, de háttérben maradó emberiségből.

Az Ifjúsági Kör tanárelnökeként az egész ifjúságot *becsületessé munkára, józanságra és tisztességre igyekezett nevelni*.

Ennek hatását az egyetemi ifjúság kulturált viselkedése és egész magatartása révén a kívülállók is érzékelték.

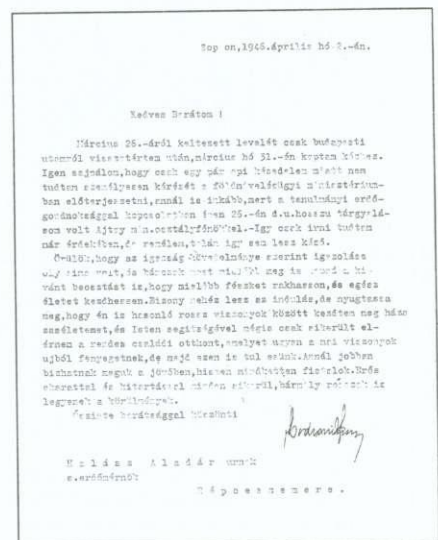
Igazságszerető volt. A rászorultakon mindig, kérés nélkül, anyagilag is segített, de sohasem volt hajlandó igazságtalan kivételt tenni. Az egyetemi felvételeknél, s a vizsgákon mindenkit érdemei szerint minősített, kivételes elbánást kérő, támogató leveleket elolvasni sem volt hajlandó.

Szerény volt. Sohasem dicsekedett. Nem fordult elő, hogy saját munkájáról, eredményeiről említést tett volna. A miskolci tanulmányúton a lillafüredi erdei vasút nagyszerű műtárgyait sem saját műveiként, hanem mint az adott műszaki feladat egy lehetséges megoldását mutat-ta be.

Végül, nemcsak az ifjúsággal, hanem *mindenkivel szemben mindenkor segítőkész volt*. Ennek egyik nagyszerű példája az, amikor 1945 márciusában, rendkívül veszélyes helyzetben, vállalva a kockázatot, volt tanársegédjének, *Szőnyi Lászlónak* olyan igazolást adott, mellyel itthon tudott maradni. Hasonló eset volt az enyém, amikor 1946 márciusában a fogságból való hazaérkezésem és igazolásom után az élet újrakezdéséhez, elhelyezkedésemhez levélben kértem a segítségét. Ő postafordultával válaszolt és segített. Levele útravalóul szolgálhat a mai ifjúságnak is. Stílusa, szeretetteljes hangvétele és önmagában az a tény, hogy a közel 60 éves professzor azonnal válaszolt a 25 éves, még kezdőnek sem tekinthető fiatal erdőmérnök levelére, a mai világban, amikor az egymás iránti megbecsülés kiveszőben van az emberek között, példa lehet mások számára is.

Modrovich Ferenc kiváló mérnök, nagyszerű oktató-nevelő és vezető egyéniség, nagyszerű, igaz ember volt. Érdemes arra, hogy az utókor tisztelettel megőrizze emlékezetében!

Halász Aladár

Az Országos Erdészeti Egyesület szakmai tanulmányutat szervezett Finnországba

Finnország lakóinak száma 5 millió, területe 337 009 km². A terület kb. 10%-a vízzel borított. Erdőterülete 265 000 km². Természetvédelem alatt álló terület 27 000 km². Erdőnek tekintik az évi 1 m³/ha növekedés feletti fával borított területet; 0,1 m³/ha–1,0 m³/ha közötti folyónövekedést produkáló cserjéseként tartják nyilván.

Az erdő főbb fajtái: erdeifenyő 45%; lucfenyő 35%; nyír 18%. A mezőgazdasági művelésre alkalmas terület nagyon kevés. Ez is az ország déli, délnyugati részeire korlátozódik. Árpa, rozs, búza, cukorrépa és burgonya is gazdaságosan termelhető. Az erdőterület 64%-a magánkézben van. A magánerdőbirtokok átlagos nagysága 30 ha. Állami és közösségi erdő 28%, részvénytársaságoké 8%. A faanyag számbavételénél csak a nettó m³-t használják. Évente átlagosan 61 millió m³ fát termelnek ki, az erdők folyónövekedése 71 millió m³/év.

A kitermelt faanyag 88%-a a magánerdőkből származik. A nagymértékű kitermelés ellenére kb. 11,3 millió m³ fát importálnak az óriási cellulóz és papírgyártó kapacitás alapanyaggal történő ellátása érdekében. (Elsősorban Oroszországból.) Az erdőgazdálkodásban és a faiparban 180 ezer embert foglalkoztatnak.

Dél-Karélia (Finnország legdélekebbi régiója). A történelem folyamán a területen élők a svéd és az orosz hatalmi harcok szenvedő alanyai voltak. Hol ide, hol oda tartoztak. Az 1808-1809-es finn háború után Finnország önálló nagyhercegség lett az orosz államon belül. 1917. december 6-án az országgyűlés kikiáltotta Finnország függetlenségét. 1940-ben az ún. téli háború lezárását jelentette a megkötött szovjet-finn békeszerződés. Ennek során a dél-karéliai területek egy részét a Szovjetunióhoz csatolták. A második világháború után sem történt ebben változás. Az itt élő emberekben örök nosztalgia él az elcsatolt dél-karéliai területekkel kapcsolatban. (A magyar tolmácsunk úgy fogalmazott, ez a finnek „Székelyföldje”).

Utunk első állomása **Lappeenranta**. Itt is 10 éves erdőtervvel dolgoznak. A kitermelésre tervezett fatömeget 10 év alatt bármelyik évben kitermelhetik, több részletben is. A végvágás idejét nem a kor, hanem a betervezett mellmagassági átmérő elérése határozza meg. Ez az átmérő általában 28 cm. Elképzelhető, hogy egyes erdőrészen a 70-80 éves erdeifenyves is végvágásra kerül, míg másutt csak 110 éves korban érik el a kívánt 28 cm-es mellmagassági átmérőt és csak ezután kerülhet sor a végvágásra. Az EU erdészeti politikájáról Hannu Aikas, a Finn Szociáldemokrata Párt Európai Parlamenti delegációjának tagja tartott előadást. Az EU tagországaiiban összesen 130 millió ha erdő van, 41% az országok területének. Ebből 98 millió ha gazdasági erdő, 66%-ban magántulajdonban van. A magántulajdonosok száma 10,3 millió.

Finnország az erdők fenntartására, felújítására jelentős összegeket kap az EU-tól. Az ágazat mindenképpen jól járt az EU

tagssággal. Rövid idő alatt 5 milliárd FIM-t tudtak beinvestálni az EU segítségével. Elmondása szerint valamivel több tagsági díjat fizetnek, mint amennyi támogatást kapnak. Ezt azonban bőven ellensúlyozza, hogy benn maradtak az európai gazdasági élet vérkeringésében, jelentős piacokat szereztek, illetve tudtak megtartani. Negatívumként említette a nehézkes EU bürokráciát. Összességében úgy ítélte meg, hogy az EU tagság mindenképpen előnyös Finnország számára.

A következő nap a csemetetermeléssel, az erdőfítteléssel, Lappeenranta erdeivel és a benne folyó erdészeti munkákkal ismerkedtünk meg. Finnországban évente 200 millió csemetét nevelnek. Ezt a munkát döntően magánvállalkozók végzik. Mi a TAMI-TAPIO COY (Részvénytársaság) UKONNIEMI csemetekertjében folyó munkákról kaptunk tájékoztatást. Ez az országban a legnagyobb csemetetermelő társaság, ahol évente 7 millió darabot nevelnek. Ennek 55%-a LF; 35%-a EF; 12%-a NYI, 3%-a egyéb.

Erdősítésnél 1500-2000 db csemete ültetésére kerül sor ha-anként. Egy vágástéri hulladékokkal teli, sziklakibúvásos, tőzeges, laza talajban próbáltuk ki a finn csemeteültetési módszert. Ezt a barátságos erdeként fogják kezelni. Az egyik természetes úton keletkezett erdőrészben munka közben tapasztalhattuk a nevelővágások végrehajtását. 1800 db törzs volt hektáronként, a 33 éves erdeifenyő állományban, a fatér fogat 140 m³/ha, átlagmagasság 12 m.

Első „ritkítás” (gyérítés) történt, 400 db törzset termeltek ki hektáronként (40 m³). Visszamaradt 100 m³/ha. Az elmondásuk szerint itt a munka költsége 700 USD/ha, a bevétel 1200 USD/ha (nyereségként 500 USD/ha számolnak).

A gyérítések tervezéséhez modelltablát alkalmaznak. Fafaj, talaj, törzszám, átmérő, magasság függvénye az elvégzendő munka, illetve a belenyúlás gyakorisága. Elmondásuk szerint amíg a 10-12 cm átmérőjű állomány végvágásra kerül (26-28 cm átmérőt elérve) kb. 3-4-szer nyúlnak bele. Az adott erdőrészben vállalkozók dolgoztak, a kivágandó fákat nem jelölte be előttük senki. (Ha nem szakszerűen dolgoznak, legközelebb nem kapnak munkát.) A környék vadásztársasága 3500 ha bérelt területen vadgazdálkodik. Vadásztársaság tagja csak az lehet (általában), akinek van saját területe is. Az egyik kísérőnk (neki is van 60 ha területe) eddig életében 1 db jávorszarvast lőhetett csak. Lehet vadászni nyúlra, fajdra, hiúzra, medvére és jávorszarvasra. A vadásztársaság tagjainak száma 60 fő, tagdíj 50 FIM/év. Ha olyan szerencsés és jávorszarvas lőhetett, 200-300 FIM-t kell érte fizetni. A szóban forgó vadásztársaságnak 5 „madár” elejtésére van csak lehetősége ebben az évben.

A harmadik napon Lappeenranta határában az **UPM Kymmene Erdészeti Vállalat** erdeiben két helyszínen tanulmányoztuk a fenyesekben történő gyérítést és véghasználatot. Mind a két helyen harwestterrel és forwarderrel dolgoztak, természetesen ezek nagysága, kapacitása eltérő volt. Pl. a gyérítésnél LOGMAN 801-et alkalmaztak (ez az egyik legkisebb harwes-

ter). Átlagban 20 m³/óra a teljesítménye, újonnan kb. 1,5 millió FIM kerül. A forwarderes közelítést 3-400 m távolsáig tartják gazdaságosnak. A gépek kezelői bizonyos szakképesítést is szereznek az erdészeti ismeretekből. Ahogy már említettem a fák nincsenek kitermelésre kijelölve, hanem a gépkézeltők döntik el, hogy melyiket kell kitermelni. A hosztolás nagyon egyszerű elven történik. A tódarab általában furnérrönk, a következő darabok fűrészrönkök. A rönkök EF-nél 15 cm átmérettől, a LF-nél 16 cm átmérettől termelik. A vékonyabb anyag cellulózgyártáshoz, papírgyártáshoz stb. kerül felhasználásra.

Az országban 170 fűrészüzeme van, 9,4 millió m³/év kapacitással. A termékek 78%-a exportra kerül. Iparuk fejlesztéséhez, korszerűsítéséhez, a természetvédelmi követelmények betartásához jelentős támogatást kapnak.

Finnország erdőgazdálkodása és faipara nagyon fontos az országnak, éppen ezért igyekeznek is ennek megfelelően kezelni e két területet. Az erdőgazdálkodás sokkal egységibb, egyszerűbb, mint nálunk, lényegesen jobban gépesíthető a fakitermelés.

A következő napon úticélunk a **Lustói Erdészeti Múzeum** volt, ahol kb. 60 000 látogató közül 10% külföldi. A múzeumban 11 fő állandó munkatárs dolgozik, ebből 2 erdőmérnök, 1 technikus. A költségek 40%-át az állam fedezi, a helyi önkormányzat 10%-át, a szakmabeli vállalatok 12%-át adják a költségeknek, a többit a saját bevételekből kell fedezni. Finnország legszebb része ez a vidék.

Ezután a **Finn Erdészeti Kutatóintézet** állomásigazgatója a Finn Erdészeti Kutatóintézet felépítéséről és munkájáról adott tájékoztatást. A független finn állam létrejöttével egyidőben létesült az intézet (1918-ban). A központ Helsinkiben van. 10 kísérleti állomáson és a központban 700 fő dolgozik (ebből 200 fő kutató). Évi költségvetésük 200 millió FIM. 142 000 ha erdőt kezelnek. Saját erdőterületük 1900 ha.

A helyi állomáson 34 fő dolgozik. 4 fő témakörben végeznek kutatásokat: biotechnológia, rezisztenciára való nemesítés, erdei fák alkalmazkodása a klímaváltozásokra (üvegházhatás vizsgálata), magtermelési kutatás. Érdekes volt látni az egész Skandináviában legmagasabbra növő vörösfenyőket (44-46 m), azt a nyírfaerdőt, ahol a göcsörtös törzsu nyír törzsek kialakítása a cél. Az ilyen nyírfaerdő nem m³-re, hanem súlyra adják és roppant drága.

Utunk további részében újabb érdekes adatokat tudtunk meg Finnországról. A finn családoknál az átlagos gyereklétszám 1,3. A válások aránya 50% feletti. Az általános középfokú elvégzése kötelező. A nyugdíjba vonulások átlagosan 59 éves korban történnek meg. Egy szolid ház m²-enkénti építési költsége 3-4000 FIM. A lakások átlagos nagysága 100-140 m². A lakásbérlet m²-enként 50-60 FIM/hó.

Az OEE központja a tanulmányutat gondosan és jól szervezte meg. A tanulmányút elérte a célját, nagyon sok hasznos információt hoztunk, ugyanakkor sok élményt nyújtott ez az egy hét.

Dr. Várhelyi József Gróf András

ERDŐFELÚJÍTÁS...

...Mely ápolott, s eltakar

Korántsem fennkölt szöveget írni ültet asztalhoz. A látszólag valahol fenn költött, az eddigieknél semmivel sem kifizetődőbb, ám annál bonyolultabban kezelhető agrár-„támogatás”, erdőfelújításra vonatkozó részét erdőművelőként szeretném értelmezni. Így, utólag, ha már előzetesen nem kért véleményt, javaslatot az újabb „rend”-szer gazdája! Általában, a kapásból érthetetlen dolgok szorulnak értelmezésre! A bonyolultság azért is érthetetlen, vagy nagyon is érthető, mert semmi többlettámogatást, mi több, még az elismert infláció jóváírását sem kockáztatta az alkotó, nem fűzött legalább egymondatos magyarázatot a műnek is nevezhető alkotáshoz. Mű azért is, mert a gyakorlatban folyó erdőfelújítás egyes természetes elemei képtelenek hozzáidomulni, miközben támogatásra szorulnak mégis!

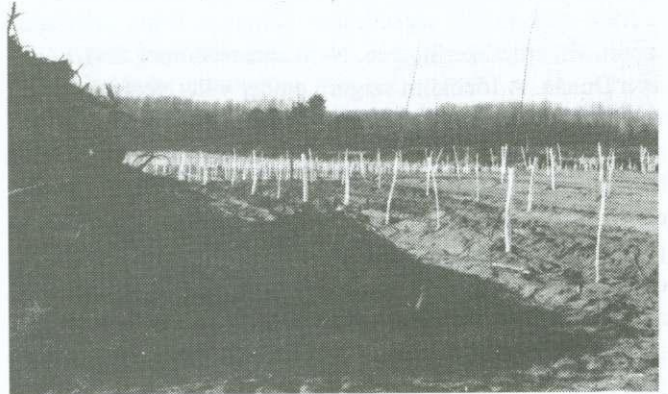
Támogatásra szorulnak, mert nincs használati értékük; mint erdőfelújítás, piacra önmagukban nem vihetők, legfeljebb a termőfölddel együtt lennének forgalmazhatók. Szemben az évszázados véghasználati fatömeggel, amelyhez semmiféle támogatási érdeke nem fűződik a szakigazgatásnak, mert kellő jóvedelmet biztosít a megélhetéshez. Annyit, amennyiből a fenti támogatás az erdő felújításához igénybe vehető, csak hát nem ilyen kurta-furcsa módon adagolva igényel helyenként támogatást az erdőgazda.

Legalább ilyen furcsa lenne, ha az erdei fatermékek felvásárlása volna állami támogatáshoz kötve, és a támogatás folyósítását meg a tényleges ráfordításokat jellemezné aszinkron. Vagyis az adott erdőrészletben a fakitermelők csak akkor kapnák meg a lezámlázott termelési díjat, amikor az erdőgazdaság már a feladó állomáson értékesítette a kitermelt faanyagot.

A valósághoz visszatérve, az egyes vidékeken a támogatásra szoruló hogyan tegyen eleget a támogatási szabályoknak? Ha kiterjedt erdőterületen sikerült a természetes erdőfelújítás követelményeinek megfelelően úgy alakítani a folyamatban levő állomány arányát, hogy az első bontást követően, kisebb mértékben sikeres erdősítései is számottevőek, ámde ezekben is szükséges évről évre az újulat érdekét szolgáló, felszabadító ápolás. Emellett, nyilvánvalóan, kellően képviseltek a 70%-os, vagy ezt meghaladó mértékben sikeresen erdősült felújítások, amelyek – szerencsére (?) – többnyire már végvágottak, s mint ilyenek, nem az állomány alatti rendszabályokhoz kötöttek. Azonban a pl. 30 és 70%-os erdősültség között, az ápolást támogató forrás igénybevétele híján, fog-e további felújítógázzal machinálni az erdészet, hogy a konkurens fajokat is segítve, áthidalhatóan nehézségeket teremtsen önmagának?

A szerencsésen végvágott, 3-5 éves csemetékből épülő felújítás, amely még néhány alkalommal intenzív felszabadító ápolást is igényel némely vidéken, ezidáig felélve a rendelkezés szabta új érték mintegy harmadát, a továbbiakban, mint említettem: szerencsésen végvágott, a Szerencsejáték Rt.-t is tekintheti a sikeres befejezés letétmentésének! Meglehet, csak kis túlzással!

Tudniillik, nem világos, hogy az elmúlt évvel azonos összegű támogatást miért nem az Állami Erdészeti Szolgálat értékeléséről függően, a készülség arányában folyósítja az állam továbbra is? Nem világos az sem, hogy az állam által, az ÁESZ tervei alapján, kiterjedt területeken fokozatos erdőfelújításokra kötelezett erdőgazdálkodó ugyanaz az állam miért fekezi a szakszerű megvalósításban! Mind a fahasználat, mind az erdőművelés érdekeit tekintve. Persze, a konkrét erdőgazdálkodó szervezetet is érintve.

Erdőművelő szemmel nem túl nagy, mintegy huszonöt évre visszatekintve, az ágazat mindenkor támogatottsága, tanulságos eseményekkel jellemezhető. Biztosan helye válogatja, itt csak meghatározott földrajzi körzetről van szó! Kezdetben szerződött erdei dolgozók kezén dőlt el, hogy miként alakul egy-egy erdősítés sorsa, útja az első kivitelről a befejezésig. A gazdálkodás itteni körülményei zömmel a vadkárelhárító kerítéssel körülépített, ily módon kellően nem védett, mesterséges erdőfelújításokat szaporították. Elenyészően kevés volt a kimondottan ápolásra fogható, szerződött dolgozó. A korszakos eredmény: romló termőhely-kihasználás, növekvő hátralék.

A gazdasági rendszerváltozás a szerződött leépítésére sarkallt, életre keltve egy kellően liberális vállalkozási stílust: a mezőgazdasági kistermelést. A volt erdei munkások jelentős számban éltek az új lehetőséggel, a nem túl eszközigenyes erdőápolás kedvező milióbe került tehát, anyagi és emberi oldalról egyaránt. Talán ez a vállalkozási forma, a részleges adómentességével ásta meg a saját sírját, esetleg növelte a büdzsé munkanélküliek támogatására igénybe vett millióit, már a megszüntetése után.

Néhány éve pedig, a még mindig nem csüggedő, tette kész vállalkozói maradék, számlaképes adózóként veszi ki a részét az erdőkép alakításának e korai szakaszából. Az évente újraserződők az előzőleg végzett munkájuk eredményét élvezhetik, vagy átkozhatják, ha kibírják egészen a befejezésig. Ők persze annyira nem tökeerosse, hogy egy-két évre megelőlegezzék az ápolásból kényszerűen kirekeszteni ítélt erdősítések gondozásának díját. A gondozás, az évenkénti állami ellenőrzés alól ugyanis nem mentesít a támogató, szép üzenet. Nem beszélve az ápolatlanság vagy az ennek következtében visszaeső újulat okán keletkező esetleges szankciókról.

Amennyiben pedig a legújabb, a pályázat útján, a közmunka keretében meghirdetett foglalkoztatás áldásos hatása is benne foglaltatik az agrártámogatás globális rendszerébe, akkor anyagi téren – mondhatni – tettünk egy kört a szerződéses foglalkoztatás kényszerű visszaszorítása óta. Emberi oldalról, a potenciális köz munkások körét tekintve, kíváncsian nézek, nézünk a közeljövő elé. A két-, három-, ötéves felújításaink tölgy vagy cser természetes újulatának szakszerű, jó ütemben és kellő időben elvégzett ápolása, vagyis a jövő századi lokális erdőkép foglalt helyet a másik serpenyőben.

Apatóczy István

GÓLYA JÁNOS
okl. erdőmérnök
ERDÉSZETI FORGALMAZÁS ÉS SZOLGÁLTATÁS

9400 Sopron, Roth Gyula u. 3.
Telefon: 99/320-010
Telefax: 99/320-010

Kacor, átlaló, zsírkréta, fajelölő festék, számozókalapács, fejsze, döntőék, mérőszalag, csörlő, közelítőlánc, erdészeti ásó, ágnyeső olló, ágfűrész, famagasságmérő, lejtőkmmérő, munkavédelmi felszerelések és egyéb speciális erdészeti szerszámok, eszközök, műszerek kaphatók raktárról vagy megrendelésre.

Kérje 1998. évi színes, ingyenes GRUBE katalógusunkat, amely több mint 7600-féle árucikket tartalmaz.

Első élményem a Dunán

Még csak kezdő segéderdész voltam a Duna árterén a szomfovai erdészkerületben. Nem ismertem még a vízi életet a Dunán. A főnököm szigorú ember volt. Nem kérdezte, vállalom-e vagy nem, egyszerűen kijelentette, hogy másnap az érsekcsanádi hajóállomásra le kell vinni a Cimmer-fokhoz egy nagy ladik rakományt, mely a vadvédelmi kerítés elkészítéséhez szükséges. Két embert kaptam, akik a Dunát jól ismerték. Átmentünk a csanádi hajóállomásra a saját kis csónakunkkal. Ott kaptam egy nagy halászladikot. A drót átrakodásánál segítettek a hajósok is. A ladik bizony eléggé leterhelődött, mélyen merült a vízbe. Az egyik hajós megjegyezte, hogy ha nem vigyázunk, könnyen a Duna fenekén köthetünk ki. Ez a megjegyzés nekem nem nagyon tetszett, de bíztam a két kemény evezősemben. Szorosan a part mellett haladtunk lefelé az erős sodrásban a kormányvezető biztos irányításával. Én el is felejtettem a hajós jóslatát, aki a Duna fenekét jelölte meg kikötőnek. Élveztem a gyönyörű tájat, a hömpölygő, sodródó, kavargó hatalmas víztömeget. Ezt a nem egészen veszélytelen drótszállítást egy szép dunai kirándulásnak vettem. Elértük a bajai hidat, itt át kellett menni a túlsó oldalra. Megálltunk és megfigyeltük nem jön-e hajó, mert az nagy hullámokat vet, és ha a mi leterhelt ladikunkat a Duna közepén éri a hullámverés, biztosan elsüllyedünk. Hajó nem jött, gyorsan áteveztünk a túlsó partra. Dél tájban szerencsésen megérkeztünk a Cimmer-fokhoz. Már várt bennünket a kerületvezető erdész. Ez a távolság a Csanádi révtől Cimmer-fokig 8 km volt. Árral le-

felé könnyű és szép volt ez az út, de felfelé az árral szemben még nem tudtuk mi vár ránk, de jobb is. Visszafelé a bajai hídig nem volt nehéz evezni, mert a víz sodrása nem volt olyan erős, mint a túlsó oldalon. A bajai Hídi csárdánál megálltunk, és bementünk egy-két pohár sörre. Itt kellemesen töltöttük el az időt. Ugyanis jó meleg lévén a csárda mellett csinos bajai lányok fürödtek. Bikini akkor még nem volt, de a korabeli fürdőruha is már sok mindent elárult. Fiatal voltam, engem is elfogott a vágy, hogy milyen jó volna ezekkel a szép bajai lányokkal elszórakozni. De ez csak vágy maradt. Indulnunk kellett, áteveztünk a túlsó partra. Most már nem kellett félnünk a hullámveréstől, mert a ladik nem volt leterhelve.

Most kezdődött az út neheze. Itt erősebb volt a víz sodrása, nagyon lassan haladtunk felfelé. Végül teljesen kifáradtunk. Fáradtan hiába húztuk az evezőt, a ladik csak nem ment az árral szemben. Kénytelen voltam felmenni az egyik evezőssel a csanádi révbe és vontatókötelet hozni. A vontatókötéllal már könnyen felhúztuk a ladikot a révig. Ezen az éjszakán a ladikhúzással jó pár kilométert gyalogoltunk, mert ez a kirándulás már az éjszakába nyúlt. A csanádi révtől meg áteveztünk a Dunán a mi kis csónakunkkal. Ez már könnyen ment. Valamikor az éjszaka közepén érkezünk meg Szomfovára. Ez a vízi út nem volt valami kellemes kirándulás, mint ahogyan azt az út elején elképzeltem, de azért baj nélkül sikerült.

Czuczor Ferenc

Erdész-vadász bál

Az erdész-vadász bál – 1998. január 24-én – ismét sikert aratott Kaposváron. A MTESZ székházban – majdnem 200 fő – erdész, vadász, családtagjaik és barátaiik körében kellemesen vidám, jó hangulatú estét, báli éjszakát töltött együtt.

A finom ételek, a jó zene, a kulturált környezet kiváló keretet biztosított a rendezvényhez. A SEFAG Rt. és az OEE Kaposvári Helyi Csoportja közös rendezvényének minden évben üde színfoltja az értékes tomboladíjak sorsolása. Ebben az évben az érdeklődést fokozta, hogy ennek bevétele a SEFAG Rt. „Segítség a bajban” alapítványa vagyonát gyarapította. Ezért is jár külön köszönet a rendezőkön kívüli felajánlókknak:

- a Somogyi Agrárkamara
- a Csurgói Napsugár Szövetkezet,
- a Balatoni Halgazdaság Móriczhelyi telepe,
- a BALATON FÜSZÉRT,
- a CS-FA Kft. Csurgó,
- a LINDEN Kft. Bószénfa,
- a MEFAG Rt. Pécs,
- a Marcali Fűrészüzem Kft.,
- a Böhönyei Faipari Kft.,
- az Öreglaki Vadfeldolgozó Kft.,
- a LÁBOD-MAVAD Rt.,
- a SEFAG RT Szakszervezeti Tanácsa.

Köszönet a résztvevőknek, elismerés az előkészítőknek.

Spingár Péter

Köszönet

A Soproni Erdélyi Kör nevében köszönetet mondunk az Erdészeti Technikum és Szakközépiskola mindazon volt tanulóinak, akik adóalapjuk 1%-át felajánlották az Orbán Balázs Alapítvány javára. (Adószám: 1852004-2-087.) Az APEH 379 139 Ft-ot utalt át soproni címünkre.

A kapott összegből fedeztük az „Erdélyi ház” számára Sopronban megvett Baján-féle Halászcserda (Fővényszerem u. 15.) épületének részbeni felújítását.

Kifizettünk különböző világító berendezésekre 200 688 Ft-ot, a szobák járólapjaira 178 431 Ft-ot. Akik Sopronban járnak, bármikor megtekinthetik az épületet. Kulcs a Halászcserdában, Bajánéknál!

Sopron, 1998. január 28.

*Fábián Lajos
az Erdélyi Kör titkára és
dr. Jereb Ottó*

Magyarország erdőállományainak főbb adatai 1996.

címen az Állami Erdészeti Szolgálat kiadványt jelentetett meg az országos adatokról. Az angol nyelvű tartalmi összefoglalóval megjelent kötethez dr. Nagy Frigyes földművelésügyi miniszter írt előszót.

Mint Dauner Márton, az FM Erdészeti Hivatalának elnöke bevezetőjében írja: „A számítástechnika megjelenése új, korábban nem remélt lehetőségeket nyitott az erdőrendezés számára. Az elmúlt évtizedekben csak 10-20 évenként volt lehetősége az erdőrendezésnek átfogó, sok részletre kiterjedő országos helyzetkép (erdőleltár) közreadására, addig napjainkban hasonló összegzésre szinte évenként is lehetőségünk van.”

A 189 táblázat, 134 ábra, 19 raszterkép és az egyes fejezeteket illusztráló színes felvételek az eddig e témában megjelent kiadványoktól eltérően soha nem tapasztalt áttekinthetőséget nyújtanak a könyv használójának. Szándékosan írtam használót, mert a közel harminc fős alkotó szakgárda olyan tartalmas adatgyűjteményt állított össze, melyet már az ismerkedő átlapozás közben is hasznosíthatunk.

Dr. Járasi Lőrinc: Erdőgazdálkodás Bánkúttól Nagy-Milicig

Az elmúlt évben megjelent szakkönyvek legsikeresebbje. A mai kiadói költségeket ismerve szokatlanul igényes, mondhatni igen szép külsővel takarja a borító azt a több évtizedes kutatómunkát, amit dr. Járasi Lőrinc erdőmérnök „padlásokon, a könyvtárakban és levéltárakban való kutatás, az iratok és fogalmazványok éjszakába nyúló rendezgetése” eredményeképpen az olvasó elé tárt.

Mert ez az alkotás – most már elengedhetetlen forrásmunka – nemcsak a vájtfülfű szakembereknek élvezetes olvasmány, hanem a Bánkúttól a Nagy-Milicig élő lokálpatriótáknak éppúgy, mint minden hazánkfiának, akit egy picit is érdekel a haza sorsa, a múlt, a gyökerek.

Főbb fejezetcímek: Erdőhasználat a 16. századtól 1879-ig. Erdőgazdálkodás a magyar királyi erdészeti szervek időszakában (1880-1944). Állami erdőgazdálkodás (1945-1969). Integráció és privatizáció az erdőgazdálkodásban (1970-1995).

A kötet tehát naprakész.

Kiadó: ÉSZAKERDŐ Rt. 3535 Miskolc, Deák tér 1.

Külön ki kell emelni Szabó Péter szerkesztői munkáját, mely e kiadványban meghatározó.

A naprakész adatokat az alábbi fejezetekben csoportosította:

- Célok és módszerek
- Általános tudnivalók
- Az erdőállományokat jellemző összefoglaló adatok
- Termőhelyi adottságok
- A faállományok jellemző adatai
- Erdeink vadeltartó képessége
- Erdők és a természetvédelem
- Erdeink egészségi állapota, károsítások
- Az erdőállomány-gazdálkodás 1995. évi teljesítései.

Szakembereink bizonyára sokszor fogják használni a könyvet. A cél elérését, mely szerint „a minisztérium kötelességének érzi, hogy az erdészszakma mellett a közvéleményt is folyamatosan, valóságghűen és részletesen tájékoztassa erdeink állapotáról, a faállományokban folytatott gazdálkodásról és annak eredményeiről” csak a kiadvány példányszáma (600) lassíthatja.

Ám ez mitsem von le a mű igazi értékéből.

Kiadja: Állami Erdészeti Szolgálat
1054 Budapest, Széchenyi u. 14.

Megjelent az Erdészeti Közlemények XXXI., XXXII., XXXIII. száma.

Sorrendben az első Nádler Herbert 1938-as Vadásznaplója. Aki kedveli Nádler írásait, bizonyára nagy élvezettel olvassa a feljegyzéseket. A kötet végén néhány, a szerző által készített fotóval idézhetjük a múltat.

A harminckettedik füzet tartalma:

– Erdészképzés a 18. században. Tagányi oklevéltárának keletkezése. Baranya erdészetének 100 éve. A gödöllői Erzsébet-park.

A Bartha Dénes és Oroszi Sándor által szerkesztett harmincharmadik füzet Csapody István kiegészítéseit tartalmazza a Gerlai-féle bibliográfiához, valamint Balogh Ferencné munkáját adja közre, mely Lakatos Károly ornitológus vadászati fró műveit szedi sorba.

Érdemes kézbe venni a köteteket, mert nemcsak új ismeretek felfedezésének örömet, hanem élvezetes olvasmányt is jelentenek.

Megrendelhetők:

dr. Oroszi Sándor, 1367 Budapest, Pf. 129.

Megjelent az Erdészeti Tudományos Intézet kiadványai sorozat legújabb kötete: „Az akáctermesztés kézikönyve” címmel (szerkesztette: dr. Rédei K.). A kézikönyv átfogó ismereteket ad az akáctermesztés valamennyi fázisáról, fájának hasznosíthatóságáról, s a fafaj egyéb hasznosítási lehetőségeiről. A könyvet haszonnal forgathatják az erdő- és mezőgazdasági szakemberek, a magánerdő-gazdálkodók, méhészek és mindazok, akik kedvelik e sokoldalúan hasznosítható fafajt. A kötetet a termesztéstechnológiákhoz kapcsolódó segédtablázatok teszik még gyakorlatiasabbá.

A kézikönyv megvásárolható, illetve megrendelhető az ERTI központjában (1023 Budapest, Frankel Leó u. 42-44. Telefon: 326-1640. Fax: 326-1639).

A Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány

1147 Budapest, Ilosvai S. u. 41.

Telefon/fax: 342-1715, 252-4013.

**Kisvasutak napjai Magyarországon
(1998)**

A Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány kezdeményezésére 1995-től megrendezésre kerül a „Kisvasutak napjai” programsorozat. E programsorozatot a Baross Gábor Emlékév keretében tervezzük megvalósítani.

Április 11. MÁV Rt. Széchenyi-hegyi Gyermekvasút napja – Budapest
 Április 18. Almamelléki ÁEV napja – Baranya megye
 Április 25. Debreceni Zsuzsi kisvasút napja – Hajdú-Bihar megye
 Május 1. Mesztegyői ÁEV napja – Somogy megye
 Május 2. Börzsönyi ÁEV napja, egyben a MÁV Nostalgia Kft. idénynitő napja – Pest megye
 Május 9. Lillafüredi ÁEV napja – Borsod-A-Z. megye
 Május 16. Kaszói ÁEV napja – Somogy megye
 Június 6. Felsőtárkányi ÁEV napja – Heves megye
 Június 20. Mátravasút napja – Heves megye
 Június 27. Csömödéri ÁEV napja – Zala megye
 Július 11. Debreceni Vidámparki kisvasút napja – Hajdú-Bihar megye
 Augusztus 8. Kecskeméti kisvasút napja – Bács-Kiskun megye
 Augusztus 15. Pálházi ÁEV napja – Borsod-A-Z. megye
 Augusztus 20. Tiszakécskei kisvasút napja – Bács-Kiskun megye
 Augusztus 20. Mecseki kisvasút napja – Pécs, Baranya megye
 Szeptember 5. Balatonfenyvesi GV. napja – Somogy megye
 Szeptember 12. Nyírvidéki kisvasút napja – Szabolcs Sz.-B. megye
 Szeptember 19. Széchenyi Múzeumvasút napja – Győr-M.-S. megye
 Szeptember 19. Gemenci ÁEV napja – Tolna megye
 Október 10. Szilvásvárad ÁEV napja – Heves megye

A Kisvasúti-nap sorozathoz csatlakozott még:

Július 4. Feketebalogi kisvasút napja – Szlovákia
 Augusztus 1. – Beregszászi kisvasút napja – Ukrajna
 Érdeklődni lehet: MÁV Nostalgia Kft. 1056 Budapest, Belgrád rkp. 26. Telefon: 117-1665.

Budapest, 1996. június 17.

Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány

Karácsonyi tarokkparti

A játékokat az OEE Pilisi Csoportja, a Pilisi Parkerdő Rt. és az Utilis Kft. rendezte.

Szponzorok: Pilisi Parkerdő Rt., Utilis Kft.

10 órakor Bánó László ügyvezető igazgató Dobó István vezérigazgató nevében is köszöntötte a játékosokat.

A résztvevő játékosok: dr. Alliquander Endre Budapest, Áprily Róbert Bajna, ifj. Áprily Róbert Visegrád, Bakon Gábor Budapest, Bakos Tibor Vác, Balogh László Visegrád, Bogár István Budapest, Brassay György Esztergom, Csathó Emil Eger, Csepregi László Visegrád, Csutkay Jenő Budapest, Dragonits Tamás Budapest, Gál Gábor Szilvásvárad, Gál Sándor Szilvásvárad, dr. Ghimesy László Budapest, Gáspár Hantos Géza Budapest, Haják Gyula Budapest, ifj. Hajdu István Esztergom, ifj. Hajduné Nagy Veronika Esztergom, dr. Halasy Gyula Budapest, Hibbey Albert Visegrád, Hibbey Alpár Visegrád, Horváth László Budapest, Horváth Sándor Esztergom, Illyés László Baja, Juhász Imre Svédország, Kocziha Jenő Budapest, Kovács Károly Esztergom, Lengyel György Vác, Lutonszky Zoltán Budapest, dr. Madas András Budapest, dr. Madas László Visegrád, Markó Béla Pilismarót, dr. Marjai Zoltán Budapest, dr. Mühlhammer Ferenc Bajna, Pandula Zoltán Budapest, Práger István Budapest, Pénzes Gyula Vác, Péterffy Ágoston Budapest, Perédy István Esztergom, Perédy Tamás Esztergom, Rencz János Visegrád, Rencz Jánosné Visegrád, Schneider Gábor Visegrád, Schmotzer András Eger, dr. S. Nagy László Budapest, Szabó Máté Zoltán Esztergom, dr. Szász Tibor Budapest, Szaszik Mária Budapest, Szekrényessy Tamás Budapest, Szél Ede Szentendre, Szy Géza Budapest, Szommer József Pilisszentkereszt, Szoták Ferenc Baja, Tóth Kálmán Budapest, Véssey Tibor Budapest, Vidovszky Ferenc Budapest, Virágh János Budapest, Wisnovszky Károly Budapest, Zsebők Antal Bajna – összesen 60 fő.

Vendéglátó ügyintézők: Háziasszonyok: Watzekné Várhegyi Mariann, Zeller Istvánné. „Főszakács”: Id. Eöry Gyuláné Erzsike néni. Adminisztráció: ifj. Otlik Sándor. A háziasszonyok segítői: Watzek Borbála, Watzek Emerencia, Bánó Rita, Barka Ferenc. Gk. ügyelet: ifj. Otlik Sándor.

A játék 10.30 órától 16.30 óráig tartott, közben ebéd. 16.30-tól Schmotzer András intonálásával bányász-erdész-kohász nótáinkból énekeltünk.

Bemondott XXI. fogás nem volt. Csendes XXI. fogás 34 volt. Az első XXI. fogás 10.47-kor történt. Fogó Szy Géza, fogott Szommer József. Az utolsó XXI. fogás pedig 16.20-kor. Fogó Perédy Tamás, fogott Brassay György.

Legeredményesebb XXI. fogó: Schneider Gábor 4 fogás.

Legtöbbször megfogott címet Rencz János nyerte 4 fogásával.

A következő évi játékokra már többen leadták jelentkezésüket.

Bánó László

Megjelent a Tilia V. kötete

A Soproni Egyetem Növénytan Tanszékének periodikája, a Tilia V. kötete látott napvilágot 1997 decemberében. A 364 oldalas mű a Kőszegi-hegységben végzett kutatómunka lezárását, eddig közre nem adott eredményeit tartalmazza. Három szerzőtől a zuzmóflóra, 5 szerzőtől pedig a mohaflóra olvasható, továbbá külön tanulmány foglalkozik a két Alsó-erdei tűzegzmohás láppal, melyek közül az egyiket napjainkban fedeztek fel. Elemzésre került a hegység növényföldrajzi beosztása, valamint az elmúlt másfél évszázadban a flóra és vegetáció változása. Ez utóbbi tanulmányban részletesen foglalkozott a szerző az erdőgazdálkodás évszázados és jelenlegi hatásaival is. Végül a kötetet teljes bibliográfia zárja.

Dr. Bartha Dénes

Pályázat

a Mátra-Nyugatbükki Erdő és Fafeldolgozó Részvénytársaság Felsőtárkányi Erdészete pályázatot hirdet vadgazdálkodási ágazatvezető munkakör betöltésére.

Feltétel: erdőmérnöki végzettség, legalább 5 éves szakmai gyakorlat, német nyelvtudás, számítástechnikai ismeret.

Feladat: az erdészeti vadgazdálkodási tevékenységének irányítása az erdészeti vezető mellett.

Előzetes konzultációs lehetőség: a Felsőtárkányi Erdészeti vezetőjével (Felsőtárkány, Fő u. 282. Tel.: 36/434-210.)

Pályázatokat a **MEFAG Rt.** Munkaügyi Osztályára (Eger, Kossuth Lajos u. 18.) kell frásban benyújtani 1998. április 30-ig.

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

Lapzártáig az alábbi helyi csoportok, ill. szakosztályok küldték be munkatervüket.

Erdőrendezői Helyi Csoport

Január 14. Vezetőségi ülés – választások előkészítése.

Február 4. Vezetőségi ülés – beszámoló, munkaterv megbeszélése.

Február 9. Tisztújító tag- és jelölógyűlés.

Április második fele – Börzsönyi tanulmányút.

Június második fele – Erdőrendezői Napok Szombathely–Sopron.

Szeptember 26. Családi kirándulás Budakeszi Arborétum v. Visegrádi Fűveskert.

November 9. Előadás: Erdők egészségi állapota Magyarországon és Európában (Ea.: Szepesi András).

H.Cs. Vezetősége

Budapest ERDÉRT Helyi Csoport

Január: Vezetőségválasztás és tájékoztató az egyesület programjairól.

Május: A bútortipar fafelhasználásának várható alakulása c. előadás és viták.

Dr. Várady Géza

FM Veszprémi Helyi Csoport

Január: Vezetőségválasztó közgyűlés.

Március: Szerzői est (téma: vadászat, amerikai tanulmányút).

Május: Tanulmányút a Balatonfelvidéki Nemzeti Parkba és a Folly arborétumba.

Július: Tanulmányút a Mecsekben (2 nap).

November: Vetített képes beszámoló a tagság egyéni tanulmányútjairól, zárórendezvény, titkári beszámoló, az 1999. évi munkaterv megbeszélése.

Tóth Sándor
titkár

Pilisi Helyi Csoport

Január 29. Évkezdő tisztújító küldöttgyűlés (Budapest, II., Fő u. 68.).

Február: Erdészbál a visegrádi Sirály étteremben.

Március: Találkozás a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesülettel. Dorogi GIPSZ Barlang látogatás.

Április: Tájékoztató – új vízlépcső, de hol? Dr. Nemesó János meghívott vendég.

Május: Jelölőverseny a Visegrádi Erdészetnél. Vándorgyűlés Nagykanizsán.

Június: Családi nap a Budakeszi Vadasparkban.

Július: Vendégül hívjuk a Balatonfelvidéki Helyi Csoportot.

Szeptember 14-19.: Mit rejteget számunkra Verecke, a Tisza forrása. Tanulmányút Kárpátalján.

Október 17. Erdészek–Vadászok–Művezetők Napja.

December 14-20.: Sződi Pista bácsi 100 éves. Nyugdíjas találkozók Gödöllőn. Találkozás a gödöllői helyi csoporttal. Születésnap köszöntés, kastély és kastélypark látogatás.

Zámbó Péter
elnök

HM Budapesti Helyi Csoport

Január 15. Vezetőségi ülés

Február 11. Vezetőségválasztó közgyűlés. Előadások a külföldi tanulmányutakról.

Március: Szakmai tapasztalatcsere az Uzsai Erdészeti Igazgatóságnál.

Május: A Szombathelyi Helyi Csoport vizontlátogatása.

Október: Beszámoló megtartása külföldi tanulmányutakról.

Pálházi János
titkár

Bajai Helyi Csoport

Január 23. Nyugdíjas találkozók a Gemenc Rt. nyugdíjasai részére.

Január 31. Erdész-vadász bál a Gemenc Rt.-vel közös szervezésben.

Február 20. Helyi csoportgyűlés, tisztújítási választás.

Május 15-16. Részvétel a Vándorgyűlésen Nagykanizsán.

Augusztus 15. Kirándulás valamely társerdőgazdaságnál.

December 18. Nyugdíjas találkozók.

Dudás Pál
titkár

Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport

Január 23. Győri nyílt (a „Kisalföld”-ben is meghirdetett, lakossági ill. erdőbirtokosi részvétellel lebonyolított) szakmai nap szervezése „a magánerdő-gazdálkodás aktualitásai” témakörben, meg-

Közlemény*

A MTESz Aranyokleveles Mérnökök Köre 9 főből álló Szociális Bizottságában az OEE Szeniorok Tanácsa képviselője szolgálja az erdészeti nyugdíjas műszaki érdekeit.

A Szociális Bizottság tagjai megdöbbenéssel állapították meg azt, hogy az 1998. január 1-jével életbelépő új nyugdíjtörvény szerint az 1998. január 1. után megözvegyülők, ha nem rendelkeznek saját jogú nyugdíjjal házastársuk nyugdíjának nem az eddigi 50, hanem csak 20%-át kapják. A Szociális Bizottság ennek a szerzett jognak az antiszociális indíttatású megsemmisítése miatt, konzultálva a MTESz jogtanácsosával, a MTESz Elnökségén keresztül 1997. december első felében kérte az Alkotmánybíróság módosító álszfoglalását. Bízunk abban, hogy e közlemény megjelenéséig a nehéz sorsra szánt özvegyeink számára kedvezően döntenek.

Tájékoztatjuk továbbá a műszaki beosztásból nyugdíjba ment kollégáinkat, illetve azok özvegyeit, hogy a Szociális Bizottságnak lehetősége van a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságtól méltányossági alapú, rendkívüli nyugdíjemelést kérni azok részére, akiknek a havi nettó nyugdíja az egyéb jövedelemmel együtt egyedül élve nem haladja meg az 1998. január 1-jei nyugdíjemelés után a 27 400 Ft-ot, házaspár esetében pedig a 34 250 Ft-ot. A kérelemnek feltétele továbbá az, hogy a nyugdíjazásra 2 évnél korábban került sor és az, hogy ilyen jogcímen az illető 2 éven belül nem részesült rendkívüli nyugdíjemelésben. Azok a nyugdíjasok, akiknek a havi jövedelme az említett határokat túllépi, de nem jelentősen, évente egyszer segítyt kérhetnek. Aki a leírt feltételek alapján ezek valamelyikére jogosult, az OEE Szeniorok Tanácsától (1027 Budapest, Fő u. 68.) írásban kérje a méltányossági alapú nyugdíjemelést, vagy segítyt kérő űrlapot. Azt kitöltés után a megadott címre küldje vissza. A fizikai munkakörből nyugdíjba vonultak az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének a volt munkáltatójuknál működő részlegétől kérhetik a támogatást.

Budapest, 1998. február 16.

Dr. Szász Tibor
az OEE Szeniorok Tanácsának elnöke

* Az Alkotmánybíróság időközben hatályon kívül helyezte a diszkriminált rendelkezést. (A Szerk.)

hívott szakértő-előadó-vitavezetőkkel; a témák ismertetése cikksorozatban a „Kisalföld”-ben; H.Cs. tisztújító taggyűlés.

Május 15-16. Nagykanizsa és térsége: részvétel az OEE tisztújító közgyűlésén (vándorgyűlésén).

Augusztus 19-20. Bentlakásos szakmai továbbképző Fertődön és a Fertő-tó körüli szakmai és kultúra-történeti tanulmányút (családtagokkal kiegészülve) a várvidéki (burgenlandi) részeken is.

„Egész évben”: korábbi – elsősorban erdélyi – kapcsolataink ápolása; új kapcsolat-kiépítés megkezdése felvidéki magyarokkal (elsősorban: erdész szakemberekkel).

H.Cs.-unk továbbra is önfenntartó-önfinanszírozó rendszerben működik, tehát központi költséget továbbra sem igénylünk.

Bolla Sándor
titkár

Győri Helyi Csoport

Február: „Az erdőről és az erdő védelméről, valamint a természet védelméről szóló törvények szabta kötelezettségek a kisalföldi erdőművelők számára” címmel tartunk rendezvényt. Az anketon a természetes felújítás mai helyzetéről, a természetszerű erdőállományok létesítéséről kívánunk eszmecsere-t folytatni.

Március: Házigazdái leszünk Ravazdon az „Erdészeti Erdei Iskolák” szakosztály szakosztályrendezvényének.

Április: A fafeldolgozás helyzete és fejlesztési irányai a Kisalföldi EG Rt. területén témában tartunk ankétot az EG Rt. területén történő beruházások megtekintésével együtt.

Szeptember: A hansági erdőtelepítések több évtizedes tapasztalatai és mai problémáiról tartunk ankétot és vitafórumot.

Október: Ismét megrendezésre kerül az „Erdők hete”, melynek keretében a győri Apácai Csere János Tanítóképző Főiskolával közösen konferenciát szervezünk a környezeti nevelésről.

Társ helyi csoportok meghívásának eleget téve egy vagy két vizsont-tanulmányutat tervezünk.

Részt veszünk az OEE tisztújító közgyűlésén és vándorgyűlésén, és a szakosztályok munkájában.

Készséggel eleget teszünk a társ helyi csoportokm, egyéb szakmai érdeklődés fogadásának.

Tovább ápoljuk a lengyelországi és erdélyi erdész kapcsolatokat. 1998. évben is védnökséget vállalunk a szilsárkányi Kiss Ferenc emlékpark gondozása felett, segítünk az ott adódó karbantartási munkák elvégzésében.

1998-ban is megrendezzük a hagyományos győri erdészbált.

Már évek óta erőfeszítéseket teszünk a kisalföldi erdők, erdőgazdálkodás múltjának feltárására. Folyamatosan kívánjuk ezt a kutatási, bemutatási tevékenységet folytatni, minél több történelmi, fotó stb. anyagot szeretnénk az erdészeti épületek falára díszítésül, esetleg helytörténeti múzeumokba kirakni.

Balsay Endre
elnök

Kiskunsági Helyi Csoport

Január: 1997. évi beszámoló, az 1998. évi H.Cs. választások előkészítése.

Február: Helyi csoport választás – Kecskemét, Juniperus Panzió; Erdészbál szervezése a térség erdészeti számára (Kecskemét).

Március: Erdészeti fórum szervezése az Agrárkamara Erdészeti Osztályának bevonásával az erdőtelepítés kérdéskörében (Kecskemét). Az új H.Cs. vezetőség bemutatkozása.

Május: Részvétel a nagykanizsai Vándorgyűlésen a tisztújító közgyűlésen.

Szeptember: Bányász-kohász egyesülettel közös szlovákiai tanulmányút a selmebányai Szalamander ünnepségekre. Hagyományos nyugdíjas találkozó megszervezése a Császártöltési Erdészet területén.

Október: 2 napos szakmai tanulmányút szervezése a Győri H.Cs. területére.

December: Vezetőségi ülés, az év munkájának értékelése, a következő év munkatervének összeállítása.

Bognár Gábor
titkár

Mátrafüredi Helyi Csoport

Január 6. Taggyűlési vezetőségválasztás. Beszámoló az 1997. évi munkáról, 1998. évi munkaterv összeállítása. Elmúlt 4 éves időszak értékelése. Új vezetőség választása, célkitűzések meghatározása.

Január 27. Előadás, eszmecsere. Erdő, vadgazdálkodási és természetvédelmi törvény tapasztalatai, konzekvenciái. (Ea.: Sósuti György)

Március: Előadás, tájékoztató; központi erdősítési közmunkaprogram megvalósítása 1998-ban. (Ea.: FM vagy erdőfelügyelőség meghívottja)

Április 22. „Föld Napja” megünneplése, Gyöngyös város Polgármesteri Hivatallal közös szervezés, az általános és középiskolák részvételével.

Május: Egnapos tanulmányút D-Bükben – Mezőkövesd Gépmúzeum, Kaptárkövek, Cserépfalu, Hór völgye.

Május 25. Részvétel a „Madarak és Fák Napja” rendezvénysorozaton igény szerint. Tagtársaink túravezetési ismertetője a Madárvédelmi Erdőben a bejelentkező iskoláknak.

Október: Részvétel a bázisintézmény „Vadas Jenő szakmai napokon”, tagtársaink segítése a szervezésben és lebonyolításban.

Október 27. Előadás. Geológiai érdekességek a Mátrában. (Ea.: Gasztonyi Éva)

November 24. Előadás. Érdekességek az erdészeti rovarökológiából. (Ea.: dr. Csóka György)

Egyéb: Erdők hete 98. rendezvénysorozaton igény szerinti részvétellel, a környékbeli iskolákban népszerűsítő előadások tartása.

1998. június 24-27. Erdészeti Tájfutó Versenyen részvétel.

Szuromi László
titkár

31. sz. Helyi Csoport

Február 2. Helyi csoportülés – vezetőségválasztás, javaslatok az elnökségi tisztségek jelöljeire.

Április: Videófilmvetítés – dr. Franciscy Pál Vilmos filmvetítéses élménybeszámolója Thaiföldről.

Május 15-16. Tisztújító közgyűlés.

Július: Videófilmvetítés – dr. Franciscy Pál Vilmos filmvetítéses élménybeszámolója az USA-ról.

Szeptember: Tanulmányút – a helye csak később kerül pontosításra.

December: Helyi csoportülés.

Rajkai József
titkár

Az OEE SZENIOROK TANÁCSA 1998. február 3-án tartotta a tisztújító közgyűlést. A gyűlés első felében Holdampf Gyula, az FM Erdészeti Hivatal osztályvezetője „A magyar erdőgazdálkodás nemzetközi kapcsolatai és az abból reánk háruló kötelezettségek” címen, majd Jakabffy Ernő Svédországból hazánkba visszatelepült nyugdíjazott erdőmérnök kollégánk „A svéd erdőgazdálkodás természet- és környezetvédelmi kapcsolatai” címen tartott előadást. A tisztújítást Dr. S. Nagy László, a Választási Bizottság elnöke titkos szavazással vezette le. Egyhangú szavazással elnöknek ismét dr. Szász Tibort, elnökhelyettesnek Haják Gyulát, titkárnak Csobánci Erzsébetet választották meg.

Dr. Szász Tibor

Sárospataki Helyi Csoport

Elnökségi ülések rendje:

Január 8. 1997. évi munka- és feladatterv végrehajtásáról beszámoló; 1998. évi munka- és költségterv jóváhagyása; helyi tisztviselők választásának előkészítése.

Április: Első félévi csoporteredmény egyeztetése, előkészítése; tájékoztató a csoportlétszám, tagdíjfizetési kötelezettség teljesítéséről.

Július: Tájékoztató az OEE Vándorgyűlés határozatairól; második félévi csoporteredmény egyeztetése, előkészítése.

November: Az 1998. évi munka- és költségterv egyeztetése; egyéb. **Csoportrendezvények ütemezése:**

Első félévi: A Zemplén-hegység kocsánytalan tölgy állományainak felújítási problémái. *Helye:* Hegyalja Erdészeti Igazgatóság – Tolcsva. *Időpont:* 1998 május második hete.

Második félévi: A természetvédelmi törvény érvényesítésének erdőgazdálkodási problémái a Zempléni Tájvédelmi Körzetben. *Helye:* Hegyközi Erdészeti Igazgatóság – Pálháza. *Időpont:* 1998 augusztus második felében.

A rendezvények előadóit, időpontját az elnökségi ülések keretében egyeztetjük a rendezőkkel, illetve a résztvevőkkel.

Pálmai István
H.Cs. elnök

Békés megyei Helyi Csoport

Február 12. Vezetőségválasztó és jelölő közgyűlés.

Február 21. Erdészbiál.

Május 15. Tisztújító vándorgyűlés Nagykanizsán.

Július: Erdészpicnik.

Augusztus: Tanulmányút a Bihari-hegységben.

Szani Zsolt
titkár

OMMI Helyi Csoport

Február: Jelölőgyűlés az orsz. vezet. listára.

Március: Tanulmányút Szlovákiába erdészeti szakemberekkel – Fenyőplantázok.

Április: Közös 2 napos rendezvény a VERGA Rt.-vel – Szaporítóanyag-gazdálkodás.

Június: Közös 2 napos rendezvény a Gemenc Rt.-vel – Szaporítóanyag-gazdálkodás.

Július: Közös 2 napos rendezvény a Mecsek Rt.-vel – Szaporítóanyag-gazdálkodás.

November: Konzultációs fórum az erd. szap. termelőkkel – Változások a szaporítóanyag-gazdálkodás jogi és gazdasági feltételeiben.

December: Éves közgyűlés.

Dr. Bordács Sándor
titkár

Nagykanizsai Helyi Csoport

Február 12. Nagykanizsai Helyi Csoport tisztújítása.

Március: Erdőművelési szakmai nap. Fenyőállományok erdőnevelése, gyéritések kijelölése.

Május: 15-én és 16-án Vándorgyűlés, Nagykanizsa. Batthyány Gimnáziumban biológiaverseny rendezésében közreműködés. Tanulmányút a résztvevőknek a Zalaerdő Rt. területén.

Június: Helyi Csoport tanulmányútja.

Október: Kocsánytalan tölgy pusztulásának vizsgálata az Északi-középhegységben. Előadó: Berki Imre kandidátus KLTE, Debrecen.

December: Évzárás, következő évi munkaterv összeállítása.

Zalaegerszegi Helyi Csoport

Január 27. Egyesületünk szerepe és lehetősége az ágazatpolitika formálásában – dr. Szikra Dezső főtitkár; Helyi csoport tisztújító választása.

Március 10. ERTI lehetséges szerepe a magyar magánerdő-gazdálkodás fejlesztésében – dr. Sárvári János; Tapasztalataim a németországi erdőgazdálkodásról – Ferenczy András.

Május 15-16. Tevéleges közreműködés az OEE zalai Vándorgyűlés lebonyolításában.

Október: Tapasztalatcseré – tanulmányút társ helyi csoport közreműködésével.

Gépesítési Szakosztály

Január 15. Vezetőségválasztó ülés, Budapest.

Január 20. Szakosztályülés, Gödöllő – MTA Agrár-Műszaki Bizottság Kutatási és Fejlesztési Tanácskozása. Bekapcsolódás „Az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése” c. szekció munkájába.

Március 11-15. AGROMAS EXPO, Budapest – A gépiállítást megtekintése (fakultatív).

**Tisztelettel meghívjuk Önt a
Soproni Egyetemen**

megrendezésre kerülő IV. Erdészeti és Faipari Állásbörzére és az azt követő I. Szakmai Fórumra.

A rendezvény célja:

- a végzős erdőmérnök-, faipari mérnök-, környezetmérnök-, vadgazda üzemmérnök-hallgatók elhelyezkedésének elősegítése
 - oktatási-kutatási feladatok számára szakmai fórum biztosítása (szakmai gyakorlatok, tudományos diákköri munkák, diplomatervek, megbízások munkák stb.)
 - a cégek és a hallgatók közötti intenzív információcsere lehetőségének megteremtése.
- A rendezvény elősegíti a gyakorlati igényeknek mind megfelelőbb mérnökök képzését.

Kérjük részvételével járuljon hozzá az Állásbörze és a Szakmai Fórum sikeréhez.

A IV. ERDÉSZETI ÉS FAIPARI ÁLLÁSBÖRZE ÉS AZ I. SZAKMAI FÓRUM IDŐPONTJA:

1998. március 24-25. (kedd-szerda)

Rendezők:

IAESTE Hungary – Magyar Mérnökhallgatók Egyesülete Soproni Helyi Bizottság,

HÖK – Soproni Egyetem Hallgatói Önkormányzata

ST – Erdő és Faipari Mérnökhallgatók Selmeci Társasága

Címünk: **9400 Sopron, Ady Endre u. 5.** (Régi Kollégium)

Telefon: (99) 311-100/270. Fax: (99) 311-103. E-mail: iaeste @ larix.efc.hu; hok @ sun 30.efc.hu

Április 9. Szakosztályülés, Győr – A hazai erdészeti tehergépkocsi-gyártás helyzete, a kibontakozás lehetőségei. A Rába Rt. Jármű Üzletága által gyártott tehergépkocsik megtekintése.

Május 15-16. OEE vándorgyűlés, Nagykanizsa – Részvétel a vándorgyűlésen (fakultatív).

Május 28. Szakosztályülés, Kaposvár – Az erdőgazdaság gépesítési helyzetének tanulmányozása a Somogyi Erdészeti és Faipari Rt. területén. A hazai fejlesztésű erdőművelő hidas traktor üzem közbeni megtekintése.

Június vége: Farm-Show, Szolnok – A Szolnoki Mezőgép Rt. gépkiallításának megtekintése (fakultatív).

Július 8-12. Interforst, München – A 8. Nemzetközi Erdészeti és Fafeldolgozási Szakvásár megtekintése (fakultatív).

Augusztus 27. Szakosztályülés, Sopron – Részvétel a WOOD-TECH-hez kötődő tudományos ülésen. A gépkiallítás megtekintése.

Szeptember: Bábolnai Gazdanapok, Bábolna – A Bábolnai Gazdanapok gépkiallításának megtekintése (fakultatív).

Október 15-16. Szakosztályülés, Baja – Az erdőgazdaság gépesítési helyzetének tanulmányozása a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt. területén. Történeti áttekintés az erdészeti gépesítésről. A Mezői Hidraulika bemutatkozása.

December 3. Szakosztályülés, Piliscsaba – A középfokú erdészeti gépészeti oktatás helyzetének tanulmányozása. Olasz erdészeti gépek beszerzési lehetőségei (a PENDA Bt. bemutatkozása). Az 1999. évi munkaterv összeállítása.

Dr. Horváth Béla

Pilisi Parkerdő Rt. Erdőhasználati Szakosztály

Május: OEE Nagykanizsai Vándorgyűlés.

Június: Fahasználati vállalkozók eszközellátottságának kérdései (a rendezvényre meghívjuk a Gépesítési és Gazdaságtani Szakosztályok képviselőit is). **Helyszín:** Kisalföldi Erdő Rt. győr.

Augusztus: Az erdőművelés és fahasználat helyzete a magánerdőgazdálkodásban (közös rendezvény az Erdőművelési Szakosztállyal). **Helyszín:** ÁESZ, Veszprém.

Október: Vállalkozók fakitermelő versenye. **Helyszín:** Nyírerdő Rt. *Zámbo Péter titkár*

Erdővédelmi Szakosztály

Január: Vezetőségválasztó ülés a választási bizottság programjának megfelelően.

Június: Háromnapos tanulmányút Horvátországba, a Mecsek Rt. közreműködésével.

Dr. Tóth József titkár

Baranya megyei Helyi Csoport

A helyi csoport vezetőségének megválasztása után az új vezetőség javaslata alapján készül munkaterv.

A helyi csoport központi költségvetési támogatást nem kér.

Szőnyi János titkár

Miskolci Helyi Csoport

Február 5. Választási küldöttgyűlés.

Március: Dr. Járasi Lőrinc: Erdőgazdálkodás Bánkúttól Nagyménfőcig című erdészettörténeti könyv ismertetése és beszámoló tanulmányutakról.

Május: Szakmai bemutató a Tállyai Erdészeti Igazgatóság területén.

Szeptember: Szakmai tanulmányút a Sárospataki Helyi Csoporttal közösen a Mátra-Nyugatbükki Erdő és Fafeldolgozó Rt. területére.

Bak Júlia titkár

Gödöllői Helyi Csoport

Január 7. Régióülés.

Február 3. Helyi csoport vezetőségválasztása; küldött választás; országos elnökségre személyek jelölése.

Február 11. Régióülés.

Május 15-16. Vándorgyűlés.

Május vége: Tanulmányút a Gyulai Erdészeti területére.

Szeptember: Tanulmányút egy természetvédelmi területre.

Dr. Somogyváry Vilmos

Balassagyarmati Helyi Csoport

Központi rendezvények:

Február 12. Tisztújító taggyűlés.

Április 16. Élménybeszámoló az 1997-ben megtett külhoni szakmai tanulmányutakról (Kondor, Korbonski, Mészáros, erdélyi út, Kovács Zsolt, Korbonskiné + Zorvanné)

1998. október 15. Előadó és téma később megjelölve.

Vezetőségi ülés:

Január 6. Évnyitás, a tisztújító taggyűlésre jelölőbizottság megválasztása.

Február 19. „Munkakör”-átadás az új vezetőségnek. További vezetőségi ülés időpontja később kerül megjelölésre.

Egyéb egyesületi munka:

Az új vezetőség feltehetően az előzőnél nagyobb sikerrel igyekszik megszervezni az „Erdők Napja” rendezvényeit.

Zorvan Györgyné titkár

Egri Helyi Csoport

Január 21. H.C.s. választások.

Április: Kétnapos tanulmányút a Kiskunsági Helyi Csoportnál.

Május: Nyugdíjastalálkozó az Arlói Erdészetenél.

Június: Szakmai nap. Beszámoló tanulmányutakról. Szakestély.

Július: Egynapos tanulmányút nyugdíjas tagtársaink részére a Cserháiban.

Szeptember: Külföldi tanulmányút. Szlovénia-Horvátország.

Október: Szakmai nap. Beszámoló külföldi tanulmányutakról.

November: Szakmai nap, meghívott előadók. **Téma:** Pro Silva erdőgazdálkodás. Erdőrezervátumok kezelésének tapasztalatai.

Garamszegi István titkár

Kaposvári Helyi Csoport

I. negyedév: Erdészből előkészítése, lebonyolítása, az elmúlt évek hagyományainak megfelelően. Haracsi Lajos évforduló és a 25 éves Fagazdasági Híradó kapcsán megemlékezés és ünnepség.

II. negyedév: Amerikai tanulmányút szakmai tapasztalatai, Bóna József vetítéssel és fényképekkel színesített előadása; Az erdészeti információs rendszerek fejlesztésének lehetőségei, térinformatika.

III. negyedév: Az erdőfelújítás új irányzatai, tapasztalatcseré és szakmai bemutató.

IV. negyedév: A klímaváltozás és hatása a fafajválasztásra az erdőgazdálkodásban. Erdők hete rendezvény keretein belül fahasználati szakmai bemutató. A „Somogyi erdőkért” szakmai kitüntetés odaítélésében közreműködés, a rendezvény keretét adó képzőművészeti kiállítás megrendezése.

Kiscsoportjaink a helyi érdeklődési körnek és igényeknek megfelelően dolgoznak. Évente 1-2 rendezvényt tartanak, elsősorban az erdőgazdálkodás helyi, aktuális kérdéseiről, a gyakorlati tapasztalatok megismertetésének céljából. A rendezvényeken résztvevőnk többi erdészeti szakmai képviselői, illetve szomszédos erdőgazdálkodók erdészeti dolgozói is esetenként részt vesznek. A tagtársak a SEFAG Rt. újságja, a Fagazdasági Híradó negyedévenkénti elkészítésében, a szakmai eredmények, tapasztalatok publikálásában rendszeresen kiveszik részüket.

Az egyesületi munka részét képezik a szakmai tanulmányutak megszervezésében, vállalati rendezvények, sportversenyek lebonyolításában való közreműködés, amelyekből a jövőben is szerepet vállal a Helyi Csoport.

Dr. Spingár Ferenc titkár

Pest megyei Magánerdő-gazdálkodási Helyi Csoport

Március 20. Szakosztályülésen való részvétel – Magán és társult Erdészeti Szakosztály eddigi tevékenységének értékelése. *Előadás:* Új erdőtervény és végrehajtási rendeletének hatása a magánerdő-gazdálkodásra.

Április 24. Csoportmegbeszélés és taggyűlés – A magánerdő-gazdálkodás Pest megyei helyzete, szakemberek foglalkoztatottsága. Az 1998. évi munkaterv és költségvetés megtárgyalása, ebből adódó feladatok meghatározása. *Előadás:* Vadászati törvény végrehajtásának tapasztalatai a magánerdő-tulajdonlásra.

Május 29. vagy június 5. Magánerdő-gazdálkodás, szövetkezeti és társult erdőgazdálkodás. Egyesületi témák. Erdők napja, fásítási ankét. Helyszíni bemutató magánerdőkben, fásításban, erdősítésben. A helyszínt később jelöljük ki.

Augusztus 8. Helyszíni bemutató a Pilisi Parkerdő Rt. területén – Jóléti és környezetvédelmi funkciók tevékenység tanulmányozása.

Október 30. Helyszíni bemutató és tanácskozás – Fahasználati munkák és fafeldolgozás, erdőgazdálkodás magánerdőkben, erdősövetkezetben, állami gazdasági GT.-ben (Albertirsa, Cegléd).

December 4. Csoport taggyűlés – Egyesületi és időszerű szakmai témák megbeszélése. Az 1999. évi munkaterv és költségvetés jóváhagyása. Vadászati és természetvédelmi törvény végrehajtási rendeletének megbeszélése.

Részvétel az OEE Magán és Társult Erdészeti Szakosztály rendezvényein (tagság és vezetőség).

Részvétel a régióüléseken és rendezvényeken (vezetőség és meghívottak).

A rendezvényekre, a megnevezett országos jellegű, de Pest megyében dolgozó szakembereinket, tagtársainkat érintő témák esetében az illetékes országos szervektől (főhatóság, erdészeti hatóság, egyesület, érdekképviselet) az adott témában jártas szakembereket hívunk meg a bevezető, tájékoztató és vitaindító előadások megtartására. Egyesületi csoportunkat érintő témákban pedig a csoport tisztviselői vezetik fel az aktuális témákat, feladatokat, tájékoztatókat.

Dr. Balázs István
elnök

Debreceni Helyi Csoport

Január: Vezetőségi ülés. Az éves munkaterv megbeszélése. Választások előkészítése. Egyesületi kitüntetések adományozásának előkészítése.

Február: A helyi csoport tisztviselőinek megválasztása. Küldöttök megválasztása.

Március: Szakmai előadás. Csiha Imre előadása az ERTI Püspökladányi Állomásán folyó kutatásokról.

Május: Látogatás a Bihar megyei erdőgazdasághoz. Tanulmányút, magashegységi erdőgazdálkodás Bihar megyében.

Szeptember: Erdőművelési technológiai bemutató a Nyírederdő Rt. Debreceni Erdészeténél.

November: Ártéri erdőgazdálkodás. Szakmai előadás.

Szemerédi Miklós
titkár

Csongrád megyei Helyi Csoport

Január 26. Vezetőségi ülés az ÁESZ klubtermében Szegeden – Közgyűlés és a választások előkészítése.

Február 9. Közgyűlés a MTESZ Technika Házában – Beszámoló, tisztújítás.

Március 10. Nyugdíjas klub a Szegedi Erdészetnél – Baráti találkozó.

Április 14. Vezetőségi ülés – Napi feladatok.

Május 15-16. Vándorgyűlés Nagykanizsán.

Május 29. Erdész-majális – Szakmai fórum.

Június 9. Vezetőségi ülés – Szervezési feladatok.

Június 16. Nyugdíjas klub a Kisteleki Erdészetnél – Baráti találkozó.

Július: Tanulmányút.

Augusztus 11. Nyugdíjas klub az ÁESZ klubjában Szegeden – Baráti találkozó.

Szeptember 15. Vezetőségi ülés – Napi feladatok.

Szeptember vagy október: Nyugdíjasok tanulmányútja.

November 12. Nyugdíjas klub az Erdészeti Szakközépiskolában – Baráti találkozó.

December 8. Vezetőségi ülés – 1998. évi munka értékelése. 1999. évi munkaterv összeállítása.

Sere Ferenc
titkár

FM Helyi Csoport

Február 10-ére tervezzük a vezetőségválasztó, illetve jelöltállító taggyűlés megtartását. Ezen az ülésen számolna be chilei tanulmányútról dr. Erdős László figyelemmel az alternatív termőföld, illetve fanyersanyag hasznosítására.

Május 15-16-án a zalai vándorgyűlésen vesznek részt küldötteink. **Május végére vagy június elejére** tervezzük egy tanulmányi kirándulást az Észak-erdő Rt. által kezelt állami erdők területére.

Június 22-i találkozásunk – taggyűlés – témaként a Természetvédelmi Hivataltól dr. Kovács Mátyást kérnénk fel szakterületének bemutatására.

Szeptember 21-én – taggyűlés – pedig felkérésünkre Pápai Gábor az amerikai tanulmányútról készült videofilmjét mutatná be érdeklődő tagtársainknak.

Virágh János
titkár

Erdészettörténeti Szakosztály

I. negyedév: Erdészeti- és vadászattörténeti előadások a szakosztály tagjainak kutatási területéről.

II. negyedév: Megemlékezés Kaán Károly munkásságáról.

III. negyedév: A bakonyi erdőgazdálkodás néhány erdészettörténeti vonatkozása.

IV. negyedév: Az 1960-as évek erdőgazdálkodási kérdései.

Külön időpont meghatározása nélkül:

Dr. Járasi Lőrinc most megjelent „Erdőgazdálkodás Bánkúttól Nagy-Milicig” című erdészettörténeti tárgyú könyvének bemutatása a szerző által.

Szakosztályi részvétel a MTA Erdészeti Bizottsága által az I. félévben (valószínűleg Sopronban) megrendezésre kerülő Divald Adolf (1828-1891) emlékülésen.

Szegeden megemlékezés gróf Tisza Lajos egyesületi és egyéb munkásságáról.

Dr. Oroszi Sándor

Táj- és Környezetfejlesztési Szakosztály

Március: A szakosztályok tevékenységi kör és munkamódszer közeptávú programjának kialakítása.

Május: A szakosztály és az egyetemi ifjúság együttműködési formájának kialakítása (kihelyezett szakosztályülés keretében).

Szeptember: A területfejlesztési és területrendezési tervek érvényesítésével összefüggő erdészeti rehabilitációs igények kidolgozása, alkalmazási lehetőségek (erdőrendezési és érintett szakosztályokkal közös rendezvényen).

November: Az erdőgazdasági tájegységek szerepének vizsgálata a környezeti felülvizsgálati módszerekben való érvényesíthetőséghez. Esetlegesen kihelyezett szakosztályülés Zemplén hg.-ben.

1998. december: Éves értékelő ülés és a következő évi munka-program kialakítása.

Dr. S. Nagy László
elnök

Erdők a Közjóért Szakosztály

Január: Választás és jelölés a tisztújításra. Erdőértékelés vitája; Közjóléti létesítmények adatgyűjtése.

Április-Május: Tanulmányi Erdőgazdaság Erdei Iskola Szakosztály munkájának ismertetése. Tanulmányút.

VII. hó: Kárpátaljai tanulmányút a Bükk NP-vel közösen.

Október vége: Vértesi tanulmányút. Közjóléti létesítmények helyzete a természetvédelem és vadgazdálkodás szemszögéből.

December: Záró szakosztályülés – Földtani Intézetben látogatás. Az időpontokat a szálláshelyek megszerzése befolyásolja.

Tudományos munka: Erdőértékelés és közjóléti létesítmények fenntartására vonatkozó vizsgálat befejezése és kiértékelése. Társadalmi szervezetekkel való folyamatos kapcsolatépítés.

Baranyi Katalin

Erdőművelési Szakosztály

Január 13. Vezetőségválasztó közgyűlés.

Április 1-3. Részvétel a Mecseki Erdészeti Rt. által rendezett természetvédelem alatt álló erdészeti erdészetvezetőinek konferenciáján.

Május 28. Közös rendezvény a Gépesítési Szakosztállyal a Somo gyi Erdészeti Rt. vendégeként. STEMAG – 88H hidromotoros erdőművelő (ápoló) alapgép megtekintése. A mesterséges erdősítések ápolásának problematikája.

Június: Kocsányostölgy-felújítás tanulmányozása a Délalföldi Erdészeti Rt. Körösvidéki Erdészete területén.

Szeptember: Az erdőművelés és az erdőhasználat helyzete a magán-erdő-gazdálkodásban. Terepi bemutatóval egybekötött értékelő, kitekintő program. Az Erdőművelési és az Erdőhasználati Szakosztály közös rendezvénye Veszprém megyében.

December: Az 1998. január 1-től érvényes erdőművelési ügyvitel és elszámolás értékelése. Rendeletalkotók és gyakorlati szakemberek találkozója. Helyszín: Budapest. 1998. év értékelése, 1999. évi tervezés.

*Bús Mária
szakosztályvezető*

Erdőrendezési Szakosztály

Január 21. Budapest – Szakosztályülés – Vezetőségválasztás.

Július: Sopron – Nagyrendezvény – Erdőrendezési Napok.

Szeptember: Tanulmányút – Burgenland erdőgazdálkodása.

November: Budapest – Szakosztályülés – Erdőrendezés és felügyelet fejlesztése.

*Gáspár Hantos Géza
titkár*

Erdei Vasút Szakosztály

A szakosztály által megoldandó legfontosabb feladatok:

- vasúti pályák fenntartási munkáinak összehangolása, gépesítési megoldások megkeresése;
- vonórő-állomány javítása (C50 motormozdony, MK 48-2000 motormozdony) alkatrészellátása;
- vontatott járművek javítása, szinttartó cseréje;
- szakemberképzés, továbbképzés megvalósítása;
- megmaradt teherforgalom fenntartása;
- személyforgalom mennyiségi növelése, ennek érdekében a reklámtevékenység, információáramlás fokozása;
- az ország különböző területén lévő különböző adottságú vasutak egységes arculatának megteremtése.

Az Erdei Vasút Szakosztály fontosnak tartja a társ szakosztályokkal a kapcsolattartást, később közös rendezvények szervezését is, pl. Erdőfeltárási Szakosztály, Erdészeti Erdei Iskolák Szakosztálya.

A Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány 1995-től szervezi a „Kisvasutak napjai” programsorozatot. 1998. évben ez a Baross Gábor emlékévé keretében valósul meg.

Közös rendezvények

Február 4. Budapest, Kárpát-medence Kisvasútjai emléknap.

Április 18. Almamelléki ÁEV napja.

Május 1. Mesztgyői ÁEV napja.

Május 2. Börzsönyi ÁEV napja.

Május 9. Lillafüredi ÁEV napja.

Május 16. Kaszói ÁEV napja.

Június 6. Felsőtárkányi ÁEV napja.

Június 20. Mátrai ÁEV napja.

Június 27. Csömödéri ÁEV napja.

Augusztus 15. Pálházi ÁEV napja.

Szeptember 19. Gemenci ÁEV napja.

Október 10. Szilvásvári ÁEV napja.

Természetesen lehetőség van a Magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány egyéb rendezvényeihez való kapcsolódásra is, pl. MÁV által, önkormányzatok által üzemeltetett keskenynyomközű vonatok, valamint Szlovákia, Ukrajna, Románia kisvasútjainak meglátogatására.

Saját rendezvények

Április: Dunakeszi járműjavító Kft. telephelyén szakosztályülés.

Kiemelt témák: Gördülőállomány, ezen belül a vasúti személykocsi javítása, fenntartása, fővizsgálja.

Július: Mátravasút vonalain szakosztályülés. **Kiemelt témák:** Pályafenntartás, hosszúság alkalmazás lehetősége, Mátravasút technikai rendszerének ismertetése (fénysorompó, távműködtetésű váltó, kommunikáció)

Szeptember: Pálházi ÁEV vonalán szakosztályülés. **Kiemelt témák:** A vasút üzembe helyezésének 110 éves évfordulója. 1989. évi újraindítás óta végzett fejlesztések bemutatása.

*Körök Károly
szakosztály elnök*

Magán- és Társult Erdészeti Szakosztály

Március 20. Szakosztályülés – Magán- és Társult Erdészeti Szakosztály eddigi tevékenységének értékelése. Az 1998. évi munka és rendezvényterv megbeszélése. Egyesületi ügyek. **Meghívott:** Magán-erdő-gazdálkodási H.Cs. **Előadás:** Az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényről és végrehajtási rendeletről (szabályzatok).

Április 27. Helyszíni bemutató és tanácskozás (Monor) – Magán- és társult erdőgazdálkodási tevékenység szolgáltató szövetkezeti és részvénytársasági rendszerben. Egyesületi ügyek.

Május 15-16. Szakmai fórum és tanácskozás Monor, MEV keretében – Magán-erdő-gazdálkodás érdekképviseleti szerveinek tevékenysége. Törvény alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatok megbeszélése. **Meghívottak:** OEE Magán-erdő-gazdálkodási Helyi Csoportok országos szerveződései magán-erdő-gazdálkodási érdekképviseleti szervezetek.

Szeptember 25. Helyszíni bemutató és tanácskozás (Veszprém megye) – Fahasználati munkák, fafeldolgozás, erdőgazdálkodás társult erdőgazdálkodói szervezetben (Erdőbirtokossági Társulat vagy Erdőszövetkezet).

December 11. Szakosztályülés – Szakosztályi témák megbeszélése. Az 1999. évi munkaterv és költségvetés megtárgyalása. Időszerű szakmai témák megbeszélése.

*Dr. Balázs István
titkár*

Szeniorok Tanácsa

Február első felében, a magyar erdőgazdálkodás nemzetközi kapcsolatainak megismerése és tisztújítás céljából kibővített ülése.

Az FM Helyi Csoporttal közösen az első félévben kétnapos szakmai utat szervezünk a Borsodi Erdészeti és Faipari Rt. területére. Tanulmányozandó és vitatandó témák: Fenyvesek, bükkösök felújítása, nevelése, fafeldolgozás.

Részt veszünk az OEE Elnöksége által szervezett rendezvényeken (vándorgyűlés, választmányi ülések).

Képviseljük az erdészeti ágazatot a MTESZ Aranydiplomások Körében működő Szociális Bizottságban.

Szűkebb körű és kibővített létszámú üléseket szervezünk a szakmánkat érintő tervezetek megvitatására, véleményezésére.

Részt veszünk a bányász-, kohász-, erdész nyugdíjasok összejövetelein.

*Dr. Szász Tibor
elnök*

Erdőfeltárási Szakosztály

Január: Szakosztályülés – Választások előkészítése és lebonyolítása. **Helyszín:** Budapest.

II. negyedév: Szakosztályülés – Erdőfeltárás és a környezetvédelem. *Helyszín: később meghatározott erdőgazdaságnál.*

III. negyedév: Szakosztályülés – Erdészeti utak pályaszerkezete. (Tervezés, technológia, nevezék) *Helyszín: később meghatározott erdőgazdaságnál.*

Dr. Kosztka Miklós

Az Erdészettörténeti Szakosztály 1997-ben olyan emlékezetes és érdekes programokat bonyolított le, melyekre most az elmúlt évi tevékenység kiértékelése alkalmából érdemes még egyszer visszatérni.

1997. május 12-én a Soproni Egyetemen, kihelyezett szakosztályülés keretében került sor a „Sopron 1956” című kötet bemutatására, mely az Erdészettörténeti Közlemények és a Soproni Műhely közös kiadásában jelent meg.

Sopronban a Rákosi rendszer összeomlását követően keletkezett hatalmi vákuumban az egyetemi ifjúság ragadta magához a kezdeményezést, és rögtön az élet minden területén jelesre vizsgázott. Nagyrészt nekik volt köszönhető, hogy Sopronban a forradalom napjaiban nem került sor szélsőséges kilengésekre.

A forradalom leverése után a megtorlások elől a hallgatóság nagy része, az oktatói kar egy részével együtt nyugatra menekült. Ők új hazájukban fejezték be tanulmányaikat, és szereztek megbecsülést a magyar erdészet számára.

De mi történt az itthon maradottakkal, akik nem tudták gyökereiket elszakítani?

Ők a hivatalos gyanakvás légkörében megpróbálták idáig 56-os szereplésükről a legmélyebben hallgatni. Most a hosszú kényszerű hallgatás után az ő 56-os emlékeiket gyűjtötte össze a könyvben olvasható kilenc visszaemlékezés.

56-ban a Soproni Egyetemen történekről tudott és beszélt az egész ország. Reméljük, hogy a magyar erdészettörténetnek ezzel az országos érdeklődésre is számot tartó szakaszával kapcsolatban a közeljövőben még további visszaemlékezések és tanulmányok születnek.

1998. október 15-én a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban tartott rendezvényen:

Dr. Magyar Eszter: A vezető erdészek társadalmi és műveltségi viszonyai a XVIII. század végén címmel tartott előadást, melyben a selmecbányai erdészeti akadémia megalakulása előtti időben élt vezető beosztású erdészek szakmai tudásának forrásait kutatta.

Dr. Kollwenz Ödön: Az erdőgazdálkodás 100 éve Baranyában (1896-1995) címmel tartott előadást, melynek anyaga az Erdészettörténeti Közlemények XXXII. kötetében azonnal meg is jelent.

1998. november 18-án a Földművelésügyi Minisztérium előadótérében:

Dr. Király Ernő: Az erdészet és faipar integrációja a szocialista gazdaság utolsó évtizedében címmel tartott előadást. A MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalának egykori vezetője nemrég készült el ötkötetes emlékiratával, melyben részletesen, dokumentumokkal alátámasztva feldolgozta az 1979-től több mint 10 éven keresztül vezetése alatt működött ágazat tevékenységét.

A rendkívül gazdag anyagból a szerző néhány fontos gondolatot emelt ki.

Hangsúlyozta az erdőgazdálkodás, a faipar és a fatermesztés egymással összehangolt fejlesztésének szükségességét.

Leszögezte, hogy csak a gazdaságilag erős erdészet képes az ökológiai igények kielégítésére.

Mint mondtotta, az volt a törekvése, hogy az erdőgazdálkodást sikerágazattá tegye.

Az előadás után a népes hallgatóság körében élénk szakmai eszmecsere alakult ki. A 80-as évek erdészeti tendenciáinak tárgyilagos megítélésére még nincs meg a megfelelő történelmi távlat, a korszakra vonatkozó dokumentumokat azonban most kellett összegyűjteni. Ennek a nagy munkának az elvégzéséért a szerzőt mindenképpen köszönet illeti. Az 1980-as évek erdészettörténetének jövőbeni kutatói számára az emlékirat mindeképpen megkehlhetetlen forrásmű lesz.

1997-ben a Szakosztály kiadványának, az Erdészettörténeti Közleményeknek hat új kötete jelent meg.

XXVIII. kötet: Erdészet és vadászattörténeti tanulmányok.

XXIX. kötet: Sopron 1956.

XXX. kötet: A milicentenárius éve az Országos Erdészeti Egyesületben.

XXXI. kötet: Nadler Herbert: Vadásznapló 1938.

XXXII. kötet: Négy erdészettörténeti tanulmány.

XXXIII. kötet: A magyar erdészeti irodalom bibliográfiája.

Az Erdészettörténeti Közlemények megrendelhetők a sorozat szerkesztőjénél: *dr. Oroszi Sándor*, 1367 Budapest, Postafiók 129. Az ár kötetenként 550 Ft.

Budapest, 1998. január 15.

Béni Kornél
titkár

Javasolom, hogy ugyanezen alkalommal kerüljön nyilvános megvitatásra erdészeti szempontból az 1997. évi CXL. törvény, a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről (az ún. kulturális alaptörvény). Javasolom, hogy *dr. Solymos Rezsővel*, az MTA-EB elnökével egyetértésben kerüljön felkérésre helyzetfeltáró-vitaindító referátum tartására *dr. Ráczné dr. Schneider Ildikó* múzeumigazgató és *Mastaliiné dr. Zádor Márta*, az SE központi könyvtárának igazgatója.

Dr. Király Pál
szakosztályi tag

Az OEE Tájékelesztési és Környezetgazdálkodási Szakosztálya 1997. december közepén tartott szakosztályülésén a Szigetközi tájegységet érintő dunai vízlépcsőrendszer hatásaival, továbbá a természet- és tájvédelem ezredfordulón várható kérdéseivel. A témák lényegét kifejező gondolatokkal a véleménycsere elindították *dr. Magas László* vezérigazgató, illetve *dr. Pajer József* egydencs.

Az elhangzottak alapján kibontakozó tartalmas véleménycsere érdemibb gondolatai a következőkben összegezhetők:

A Szigetközi érintő kialakult formájú Duna-elterelés felmérhetetlen hatással, illetve felbecsülhetetlen kárral járt. A kiliti duzasztás elhagyásával nemcsak egy „torzó” maradt a tájban, hanem az e „mű” miatt kitermelt magas növedékű erdő helye is „elvaadt”. A tájegység leépülése mind az erdőhöz, mind a vízhez tartozó élő szervezetek tekintetében a vízhiány miatt felgyorsult, amely folyamat a Duna főágának „természetellenes” víztelenítésével összefüggésben is kimutatható.

– Alapkérdések egyike a kialakult helyzeten változtató – javító – vízszintemelés, illetve a folyó medrértől tágabbra is ható vízelátás, vízszabályozás ökológiai igényű megoldása. A kiliti tározótér részleges feltöltése esetén a szabadon maradt területre újrahazsnosításának „természetbarát” megoldása.

– Igen nehezen érzékelhető a kifejezhető materiális értékvesztésen túl az az immateriális veszteség, amely egyrészt a közvetlen, másrészt a közvetett hatások miatt következett be és amelyek a természet értékei tekintetében meghatározóbbak.

– Többek véleményében kifejezésre jutott, hogy hiányzik egy olyan immateriális hatásokat és veszteségeket is megjelenítő értékelési módszer, amellyel a tájegységi, természeti és az erdészeti változások közgazdasági viszonylatban és pénzértékkel is kimutathatók. Az erdők immateriális értékelésére tett kísérletek szükségességére e téma kapcsán is igazolódni látszottak, amely téren a továbblépés a kiemelendő feladatok egyikének tekinthető.

– Az erdészeti politikát hasonló kérdések terén is meg kell újítani, hogy a szakmai közös cselekvést inspiráló fő irányok markánsabban rajzolódjanak ki, továbbá a stratégiai és a taktikai eszközök összehangolásával hitelesebben lehessen illeszkedni az alakuló gazdasági viszonyokhoz és az adottságok eredményesebb

hasznosításához. Ilyen szempontokra is figyelemmel célszerű az Egyesület szakosztályainak a munkáik stílusát átformálni és több olyan konkrét feladatot felvállalni, amelyek elősegítik a kritikus kérdések tisztázó vitáit, illetve az eligazodást, egyúttal a kibocsátó jellegükkel segíthet az eredményesség javítása. Az előremutató témák megvitatásával pedig a közös érdekelttség felismerését és az összefogást lehet előmozdítani.

A véleménycserében részt vettek *dr. Sipos Á., Halász T., dr. Tarján L.-né, dr. Király P., Köveskúti Gy., dr. S. Nagy L.*

A szakmai program után a szakosztály megválasztotta a tisztújításban közreműködő jelölőbizottságot, ami után az ülés bezárult.
Dr. S. Nagy László

A HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. egyesületi helyi csoportja 1997. december 12-én a Bujáki Erdészeti Igazgatóság területén fogadta a lett erdészeti szolgálat vezetője, *Arnis Melnis* által vezetett küldöttséget, amely a lett erdőgazdálkodás átszervezésének és a piacgazdaságba való beilleszkedésének elősegítésére létrehozott Lett-Német Erdészeti Projekt szervezésében látogatott el egyhetes európai tanulmányút keretében Magyarországra is. A csoportot Magyarországon *Marghescu Tamás* vezette és segített a tolmácsolásban és a tájékoztatásban. A bujáki vadászházban egy magyaros ebéddel fűszerezett beszélgetés zajlott le, ahol *Kárpáti Marianna* kereskedelmi ágazatvezető és *Keresztes György* vezérigazgató-helyettes tájékoztatta a vendégeket az erdőgazdaság gazdasági társasággá alakulásáról, az eltelt néhány év eseményeiről és a piacgazdaságba való beilleszkedés problémáiról. A beszélgetés órákkal a tervezett időn túlnyúlt a vendégek heves érdeklődése következtében, amely elsősorban az állami erdőgazdálkodásnak a gazdasági versenyben való szereplésére irányult. Késő délután *Kardos Ferenc* erdészeti igazgató mutatott be – már teljes sötétségbe nyúlóan – több természetes és mesterséges úton elvégzett erdőfelújítást, nagy érdeklődést keltve a lombos felújítási módszereket kevésbé ismerő lett kollégáknál.

Keresztes György

Az Erdőfeltárási Szakosztály 1998. január 15-én a MTESZ-székházban tartott ülésén értékelte az elmúlt választási ciklus tevékenységét, majd megválasztotta a szakosztály új vezetését, javaslatot tett az OEE tisztségviselőire, valamint az egyesületi ki-tüntetésekre. A szakosztály határozata értelmében a szakosztály vezetésében változás nem történt, annak vezetője *dr. Koszka Miklós* egyetemi tanár, titkára *Wagner Tibor* főmérnök. A választások után a szakosztály megvitatta további működésének programját. Fontosnak tartja a tagság megújítását, valamint javasolja, hogy időszerről feltárási problémákat az évi rendszeres ülések között megtartott összejöveteleken tárgyaljanak meg.

A Győr-Moson-Sopron megyei Magánerdő Gazdálkodási és Környezetvédő Helyi Csoport közös munkája.

1986. Február 13. A január 1-jétől önállósult H.Cs.-unk ünnepléses alakuló közgyűlése Győrött. **Április 11.** Szilsárkányon – *dr. Kiss Ferenc* szülőházánál – a Fásítási Hónap központi rendezvénye. **Május 27.** Lébénymiklóson szakmai továbbképzés terepi bemutatóval. **Július 9-11.** Mosonmagyaróvári központtal felső-szigetközi és észak-hansági terepi bemutatás (bentlakásos) szakmai továbbképzés. **Július:** „Az Erdő” (az Erdészeti Lapok jogelődje) önálló mellékletként megjelentetett az „Mgtsz fafajpolitika Győr-Sopron megyében” c. kiadványunkat; részben ennek hatására a megye mind a 69 mgtsz-e H.Cs.-unk pártoló tagjává vált. **Augusztus 15-16.** Szolnokon és térségében vándorgyűlés. **Szeptember 8.** a megelőző győri szakmai vita után „Rövid táv – hosszú táv” címen szektorokra bontott szakmai és közgazdasági elemzést tettünk közzé, amelyből kiderült a „nem állami” erdőgazdálkodás hatékonyságának fölénye az állammal szemben. **Szeptember 10.**

Csongrádon mgtsz-erdőgazdálkodási szakmai napon vettünk részt. **Szeptember 18-án** a „Rövid táv – hosszú táv” országos visszhangja egyik jeleként – a MÉM EFH akkori szakmai vezetője (dr. Soly-mos Rezső) „össz-megyei” mgtsz – erdészeti és faipari vizitációt tartott. **November 14-15.** Lillafüreden titkári értekezlet volt. **November 21.** Csornán 1 napos szakmai továbbképzés, H.Cs.-közgyűléssel egybekötve.

1987. Március 10. Győrött fapiaci és egyéb, az erdőgazdálkodás aktualitásaira vonatkozó 1 napos szakmai tájékoztató szervezése. **Március 27.** Csornán a Fásítási Hónap megyei központi rendezvényének szervezése. **Június 17-20.** Szakmai tanulmányút a Nagy-Duna bal parti Kisalföld-részen (Csallóköz) és a Felvidék középső részein (Malonya, Zólyom, Selmechánya, Szentantal, Dobrócs, Nagy-Fáttra). **Július:** Kapcsolatfelvétel puhatólódzó előkészítése a várvidéki (burgenlandi) magánerdőgazdálkodással; vándorgyűlés Siófokon. **Augusztus 27-29.** Fertődi központtal bentlakásos szakmai továbbképzés és tanulmányút (elsősorban a cseri részeken); a H.Cs. által 1986-ban meghirdetett – a megye mgtsz-fafeldolgozását elemző – szakdolgozatok zsűrizése. **Október 30.** Az OEE Vadgazdálkodási Szakosztálya győri ülésén tényfeltáró előadás tartása. **November 11.** Vitanap Kapuváron „az erdőgazdálkodás és a természetvédelem érdekegyeztetési lehetőségei” tárgyban. **November 20-21.** Titkári értekezlet Hódmezővásárhelyen.

1988. Március 8. Pannónhalmán megszerveztük a Fásítási Hónap megyei központi rendezvényét. **Július 12-14.** Győrött és környékén (bentlakásos) szakmai továbbképző céltanfolyamot szerveztünk erdésztechnikusainknak, az erdősfítéseket műszaki átvételi jogosítványának megszerzésére, MÉM-EPH közreműködéssel (vizsga: július 26.), eredményeképpen az országban egyedül meggyünkben végezhetők a műszaki átvételt erdésztechnikusok is (a rendszer két éven át működött ezt követően, majd a MÉM „megfúrta”...). **Augusztus:** Debreceni vándorgyűlés. **Október 17.** Valamennyi H.Cs.-tag írásos véleményének összegezéséből anyagot készítettünk a MÉM-EFH „Javaslat az erdők fenntartásának és pénzügyi rendjének továbbfejlesztéséről” tárgyban. **Ősz:** Sopronban – meghívásunk alapján – konkrétan felvettük a kapcsolatot a Burgenländischer Forstverein (Várvidéki Erdészeti Egyesület) titkárával. **November 21.** Véleményt nyilváníttunk „a fiatal vadászok helyzete a megye vadásztársaságaiban” c. anyagra. **Ősz:** Írásos állásfoglalást juttattunk el a „nem állami” erdőgazdálkodás problémáiról, specialitásairól a „Soproni Egyetem” c. lap „Helyzet” c. periodikájának és a „Kaán Károly Ököklub”-nak Sopronba. **December 1.** Kapuvári H.Cs.-közgyűlésünkön beindítottuk – győri és kapuvári helyszínnel – H.Cs.-kölségen tagjaink számára a német nyelv alapfokú tanfolyamát.

1989. Januárban megalakítottuk a „Dr. Kiss Ferenc erdészklubot”. **Január 25.** Szakmai nap Győrött a mezőgazdasági kistermeléssel – ennek kapcsán az erdészeti szaporítóanyag-termeléssel – kapcsolatban. **Március 9.** „Válasz – Szolnokon át – Budapestre” címen pamfletben bíráltuk a MÉM akkori „szakmai”-politikai vezetése agresszív centralizációs-diktatórikus törekvéseit, amelyek az egyesületi életre is rá akartak telepedni. **Március 31.** Felpécen (Sések) természetvédelmi terület rendbetételével teremtettük meg a május 5-i tanulmányút anyagi háttérét. **Május 5.** Szakmai és kulturális program, tanulmányút családtagokkal, kiegészítve Szombathely (FALCO) – Ják – Jeli Arborétum – Bejczygyertyános (csemetekert) – Cirák útvonalon. **Május:** az OEE alapszabály-tervezetének alapos átdolgozásában részt véve sikerült a szervezeti felépítésbe a korábbiakkal sokkal több demokratikus elemet bevinni javaslatainkkal. **Május 32.** A várvidéki (burgenlandi) tartományi vezetés, az ottani Erdészeti Egyesület és a nagymartoni (Mattersburg) Erdőbirtokossági Társulat (Urbargemeinde) meghívására 1 napos szakmai tanulmányúton vettünk részt a Rozália-hegységben. **Június 8-9.** A várvidéki Erdészeti Egyesület rendez évi közgyűlésén és terepi bemutatóin képviselte 2 fő H.Cs.-unkat a Lajta-hegységben. **Június 8-10.** „Az erdőpusztulás biológiája” c. tanfolyamon és terepi bemutatóon vettünk részt Budapesten és a Mát-rában. **Június 14-18.** Csornán és térségében (bentlakásos) szakmai

továbbképzést tartottunk; kiértékeljük a német alapfokú nyelvtanfolyamot; létrehoztuk az Erdészbecsület Tanszéket: első két kollégánk, akik szaktevékenységük eszmei háttéréről szoltak, *dr. Madas András* erdőmérnök és *Németh Ferenc* erdésztechnikus volt. *Augusztus 11-12.* Vándorgyűlés Szombathelyen és térségében. *Augusztus 24.* A várvidéki Erdészeti Egyesület és a nagymartoni Erdőbirtokossági Társulat 15 tagját láttuk vendégül Győr térségi (Szigetköz, Sokorói-dombvidék) terepi szakmai program keretében, átadva nekik a „Wir stellen uns vor” c. 6 oldalas, a H.Cs.-ot bemutató „önéletrajzunk” példányait. *Szeptember 6.* Abádszalókon mgtsz-erdőgazdálkodási szakmai napon vettünk részt, majd 7-8-án tisztántúli szakmai tanulmányúton (nemes nyár fajtakisérletek). *Október 31.* A Soproni Erdészeti Technikum végzős erdészszakos évfolyam számára mgtsz-erdőgazdálkodási szakmai tanulmányutat szerveztünk „az egész megyében”. *November 17.* „Döntsön a földtulajdonos” címen elnökünk a „Kisalföld”-ben a vadászati jogról nyilatkozott. *December 6.* Csornán tisztújító közgyűlés.

1990. Egész évben (keresztféléves szervezésben) a Soproni Egyetemen fakultatív tárgyként beindított „Szövetkezeti és önkormányzati erdőgazdálkodás” c. tantárgyat szerveztünk, mérnök és erdésztechnikus tagjaink jelentős része közreműködött a jegyzetírásban, az előadások megtartásában, a terepgyakorlatok szervezésében, *Németh Ferenc* erdésztechnikus (volt H.Cs.-elnökünk) a vizsgabizottságban is; a szakmai tanulmányút október 24. – november 4. között a megyében és azon kívüli észak-dunántúli helyszíneken történt meg. *Április 28.* Egyértelműen rendszerváltoztató célú (az országgyűlési választásokat megelőző!) országos tisztújító, küldöttközgyűlés Budapesten az OEE-ben. *Május 22.* Kerekasztaltitást szerveztünk az ERTI soproni „Alpokalja” Kísérleti Állomásán az erdővagyon-fenntartási alapról. *Július:* Sopronban és térségében (bentlakásos) 3 napos szakmai továbbképzést és tanulmányutat szerveztünk. *Október 2.* Az egyetem „Helyzet” c. periodikája számára „Zöld egységet” címen ágazatpolitikai értékelést és javaslatot írtunk. *December 13.* Győrött – „Jogszabályokra várva” címen – szakmai napot tartottunk a magán- és társult erdőgazdálkodás várható kihívásairól, a menedzserszemléletről, a nyugati export új feltétel-rendszeréről.

1991. Május 8-9. Esztergomban titkári értekezlet volt, éles vitával a magán- és társult erdőgazdálkodás várható súlyáról, illetve az ökológiai szemlélet hiányosságairól. *Május 30.* A Soproni Erdészeti Technikum végzős erdészszakos tanulói számára magán- és társult erdőgazdálkodási szakmai tanulmányutat szerveztünk. *Június-július:* eredménytelen kísérletet tettünk a szakmailag képtelen helyzeteket is teremtő moratórium-„törvény” elfogadható, kompromisszumos végrehajtására, de az FM sem állt ki kezdeményezésünk mellett. *Augusztus 9-10.* Vándorgyűlés Sopronban.

1992. Március 4. „A kárpótlási, az átalakulási és az új szövetkezeti törvény kapcsolata az erdővel és az mgtsz-fafeldolgozással” témában a MOSZ-szal közösen megyei konzultációs napot szerveztünk Győrben. *Április 7.* Részt vettünk az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottsága nyílt napján a környezetvédelmi törvénytervezet társadalmi vitájában. *Augusztus 7-8.* Vándorgyűlés Sárospatakon és térségében. *November 17.* Részt vettünk Budapesten a FAGOSZ „Vállalkozás az erdőgazdálkodásban” témakörű problémafeltárási megbeszélésén. Összel a pénzügyeinket korábban kezelő lebénymiklósi mgtsz 3 részre oszlott, a jogutódok egyike sem vállalta pénzügyeink további ügyintézését, ezért „átkéredzkedtünk” az új kunszigeti tsz-be (átmenetileg).

1993. Több mindent terveztünk, de az augusztus 5-7. közti kaposvári vándorgyűlésen való részvételt és a „zöld” törvények (erdő-, vad-, természetvédelmi tv.) előkészítésében való közreműködést leszámítva igazi H.Cs.-tevékenységünk nem volt, mert nem is lehetett: a tsz-ek átalakulása (részben: megszűnése) miatt eltűnt a pártoló tagsági (pénzügyi) háttérünk; a kárpótlás erdőt, fafeldolgozást is érintő hullámai annyira váltakozóak voltak községhatáronként, hogy azokat össz-megyei tanács, véleményegyeztetés nem volt lehetséges; H.Cs.-tagjaink egy része a volt tsz-étől kény-

szerűen megvált (átmeneti munkanélküliség is előfordult), napi kenyérharcokat kellett folytatnia többünknek; ugyancsak többen vállalkozókká váltak, ennek összes kezdeti problémájával (nekem a „C”-variáns miatt „főoglalkozásommá” váltak az EK – ma: EU – vezette, szlovák-magyar szakmai tárgyalások). Mindezek: korszerű erdőtörvény nélkül...

1994. Április 12. H.Cs. tisztújító közgyűlés Győrött; a működés új pénzügyi feltételeinek közös megállapítása: a rendezvények ezentűl önfinanszírozó rendszerűek lesznek (mint Várvidéken láthattuk korábban), a működési költségekre ki-ki lehetősége szerint a profitjából, ill. egyéb jövedelméből áttal. *Augusztus:* Dobogókői (pilis) és visegrádi-hegységi terepi programokkal egybekötött) OEE tisztújító küldöttközgyűlés.

1995. Április 6. Ötvenéven „a magán- és társas erdőgazdálkodás aktuális gondjai, és teteles javaslatok kimunkálása a megoldásukra” tárgykörű kerekasztal megbeszélést szerveztünk, amelyen részt vettek OEE-központi tsztszégviselők (2 alelnök), a MOSZ főtitkára, a megyei Agrárkamara elnöke, az Erdészeti Tudományos Intézet soproni állomásának igazgatója, földügyi, jogi, szakmai-felügyeleti, szakmai érdekképviselői és más szakértők is; az intézkedési csomagterv-javaslatot (a még mindig késő „zöld” törvények hiányának áthidalására is, égetően aktuális szakmai kérdések azonnali orvoslása végett is) megküldtük valamennyi érintett tárca vezetőjének, több országos érdekképviselői szervnek, társadalmi mozgalmaknak. *Június 30. – július 1.* Pécsi és térségi vándorgyűlés. *Október 18.* MOSZ országos erdészeti, faipari és vadgazdálkodási választmánya szervezésében részt vettünk az erdő-törvény-tervezet vitájában. *December 1.* Sarródon éves H.Cs.-közgyűlést tartottunk, magán-erdő-gazdálkodási, illetve kistermelői jogtanácsadással egybekötve. *December 18.* Összefoglaló értékelést készítettünk a „nem állami” erdők megyei szakkezelésének szervezeti helyzetéről: 126 mg. szövetkezet, 1 erdősövetkezet, 6 erdőbirtokossági társulás, 42 közös képviselős magán-erdő-társulás (utóbbiak mindössze 380 ha-on...), de mindösszesen is csak mintegy 1000 ha-nyi – az mg. szövetkezetek kezelésén kívüli – szervezett szakkezelésű-ügyintézésű erdőnk volt; a kb. 20 000 ha-nyi „nem állami”-ból a mg. szövetkezet kezelésébe sem tartozó túlnyomó többségű magán-erdőkben rendezetlen viszonyok uralkodtak.

1996. Hatályba léptek a „zöld” (erdő-, vad-, természetvédelmi) törvények! *Május 2-8.* A H.Cs. elnöke és titkára Erdélyben megszervezte a tagság tervezett szakmai és kultúrorténeti tanulmányútját. *Május 27-28.* Millicentenáriumi vándorgyűlés Ópusztaszeren és Szegeden, amelyen – részben H.Cs.-unk vendégeként – részt vett a Hargita megyei (csíkszeredai) erdőgazdaság főmérnöke és a Kovászna (Háromszék) megyei (sepsiszentgyörgyi) erdőgazdaság igazgatóhelyettese is. *Június 22-23.* Sarródon és térségében családtagok részvételével H.Cs.-unknak bentlakásos, szakmai továbbképzéssel, jogtanácsadással egybekötött erdészjuniálst szerveztünk. *Augusztus 17-26.* H.Cs.-unk 10 napos, közel 2500 km-es tanulmányútja a Millicentenáriumi jegyében Erdélyben és a Partiumban, autóbusszal, az Ártánd – Nagyvárád – Kolozsvár – Torda – Erdőszentgyörgy – Parajd – Csíksomlyó – Gyimesközéplek – Csíkszereda – Madéfalva – Gyergyószentmiklós – Gyilkos-tó – Békás-szoros – Szt. Anna-tó – Sepsibükkszád (Mikes Vadászház) – Kálnok (Dr. Bedő Albert sírja) – Sepsiszentgyörgy – Eresztvény – Alsócsernáton – Réty – Kovászna – Gyulafalva (Kommandó) – Háromszéki-havasok – Csomakörös – Brassó-Kisbácson – Bodvaj és Barót – Déva – Arad – Szeged (Ópusztaszer) útvonalon, illetve „megállóhelyeken”. Az út eredményeképpen azóta is tartó – H.Cs.-unk részéről támogató jellegű – kapcsolatot alakítottunk ki a Csíkszeredához tartozó csíkszögödfürdői Márton Áron Gimnázium Segítő Mária Római Katolikus Tagozatával (itt tanítják újra magyarra a részben anyanyelvét veszített moldovai csángóság gyermekeit), a baróti (épülő, új) református templom körül szerveződő magyar kulturális egylettel; továbbá számos baráti és (kezdeti nehézségekkel küzdő) üzleti kapcsolat is megalapozódott ottani magyar erdész és fafeldolgozó-fakereskedő kollé-

Alcosorb 400

Telepítéshez, magvetéshez, konténerezéshez

Növeli a megeredési százalékot

Megakadályozza a kiszáradást

Csökkenti a stresszhatások káros következményeit

Alcosorb 400

Info: Organova Kft; Postacím: 1437 Bp. Pf. 833;

Tel: 06/20/443-401; Fax: 06/20/405-401

gákkal. November 5. Szentendrén titkári értekezlet. December 9. Ünnepi nyilvános választmányi ülés az OEE megalapításának 130. évfordulója emlékére Budapesten.

1997. Február 21. Az Agrárkamarával közösen szervezett (a „Kisalföld”-ben is meghirdetett) I. nyílt szakmai napot rendezte meg H.Cs.-unk (lakossági, erdőbirtokosi részvétellel) „a magánerdő-gazdálkodás jogszabályi környezete” témakörben, valamennyi „zöld” törvényt, illetve az őstermelőkkel kapcsolatos jogszabályokat is érintve, ingyenes jogtanácsadással egybekötve. Április 30. Az OEE alapszabály-tervezetének vitája Budapesten. Augusztus: Vándorgyűlés a Börzsönyben. A megye „nem állami” (1990-től magán- és társult) erdőgazdálkodásáért tett erőfeszítéseimért a MOSZ 1997 nyarán kitüntetésben részesített.

A H.Cs. a fenti 12 évben folyamatosan részt vett a szakmai, illetve ágazati érdekképviselések – Országos Erdészeti Egyesület, Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége – munkájában; megalakulása „körül”, majd megalakulása óta pedig a megyei Agrárkamara Erdőgazdálkodási Osztálya munkájában is.

1998. Január 23. (A megyei Agrárkamara még újjáalakulás előtti állapotú Erdőgazdálkodási Osztálya részvételével) a „Kisalföld”-ben is meghirdetett, jelentős számú erdőbirtokost, erdőkezelőt a fórumra vonzó nyílt szakmai napot szerveztünk „a magánerdő-gazdálkodás aktualitásai” témakörben Győrött; főbb témák: birtokpolitikai, illetve földnyilvántartási helyzet, az Állami Erdészeti Szolgálat és a magánerdő-gazdálkodás kapcsolata, a megyei Agrárkamara irodahálózatának a magánerdő-gazdálkodást is érintő szolgáltatásai, a magánerdő-gazdálkodás – mint kistermelés – legújabb jogszabályi (pl. adóügyi) környezete. (Január 24-én a „Kisalföld” részletesen beszámolt róla, interjúkat készítve az előadó vitavezetőkkel is). Ugyanezen a napon H.Cs.-unk az újabb 4 éves ciklusra H.Cs.-titkárrá választott meg titkos szavazás keretében.

Összeállította: Bolla Sándor

In memoriam Dr. Kovács Illés Professzor Úr!

Ismét szegényebbek lettünk: amilyen csendben, békésen élt, alkotott, úgy is távozott közülünk dr. Kovács Illés professzor úr. 1997. július 29-én meglátogatta régi tanszékét: szokásától eltérően még a kávét is elfogadta, minden kollégától kedvesen elbúcsúzott, mintha érezte volna a másnap „örök búcsút”...

78 évet élt, meghívott előadóként, nyugdíjasként még 2 évvel ezelőtt is oktatott. Ez volt az élete: 1946-tól pontosan fél évszázadon keresztül oktatta erdőmérnök és faipari mérnök hallgatók generációit a faanyagismeretre, a fűrészipari feldolgozás követelményeire. A legigazabb, a legtisztább anyag, a fa szeretetére...

A Máramaros megyei Bilin született szegény vasutascsaládból. Szülei kényszerből szabóinasnak adták. Ő azonban saját erőből, tanítványokat vállalva elvégezte a nagy hírű debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumot. Innen vezetett az út a Műegyetem Erdőmérnöki karára. 1946-ban szerzi meg erdőmérnöki diplomáját. Már 1945-től az Egyetem alkalmazottja, mint díjas gyakornok. Ezt kö-

vetően kezdetben egyetemi tanársegéd, adjunktus. 1950-től egyetemi docens, majd 1966-tól egyetemi tanár. 1959-től 25 éven keresztül vezette a Fatechnológiai Tanszékét.

Az idősebb erdőmérnök kollégák ma is jó szívvel emlegetik tanulmányi osztályvezetői tevékenységét (1949-51). Mindig a legnagyobb jószándékkal, segítőkészséggel állt a hallgatóság problémáinak megoldásához. Ugyanez jellemezte tanári munkáját is: a hallgatókat nem megbuktatni, elrémíteni, hanem megtanítani akarta. Bizony nem sajnálta erre az időt, még a késő éjszakába nyúló vizsgákon sem...

Számos szakcikket, egyetemi jegyzetet, és még ma is pótolhatatlan értékű szakkönyvet (Faanyagismeret, 1979) hagyott ránk. Kutatómunkája igen széles körű volt, foglalkozott a keretfűrészgépes technológiák optimális kihozatalának kérdéseivel. Nagy értékű kutatásokat vezetett a hazai tölgyek, cser, akác, erdeifenyő fafajok faanyagjellemzőinek feltárására. 1964-ben lett az erdészeti tudományok kandidátusa. Szakmai tudományos ismeretterjesztő munkát végzett az OEE és a FATE különböző konferenciáin.

Különösen a csendes, bölcs tölgyek álltak közel hozzá. Élete végéig foglalkoztatta a hazai tölgyesek betegsége, faanyagminőségi problémái. E témakörben elért eredményeit is bizonyítja, hogy az 1969-ben, Szófiában rendezett „tölgy konferencián” a faanyag-tudományi szekció elnöke volt.

Munkájának elismeréseként megkapta az Erdészet, a Faipar és az Oktatásügy kiváló dolgozója kitüntetéseket. Nyugdíjba vonulásakor, mint a Faipari Mérnöki Kar búcsúzó dékánja, a Munka Érdemrendet is átvethette. Ő mégis a legbűszkébb a Tudományos Diákköri Tevékenységéért kapott miniszteri dicséretre volt.

Nem élhette meg a Honoris causa (Tiszteletbeli doktori) kitüntetés átvételét, így sajnos karunk 40 éves jubileumi évfordulóján kedves felesége vehette át a „Pro Silvicultura Arte Lignaria et Geodesia” posztumusz kitüntetést.

Száradnak tölgyeseink, az ősi Alma Mater is szegényebb lett ismét egy bölcs, messzevilágító, öreg tölgygyel. Szakmai tudományos hagyatékát, példamutató szakmai és emberi hűségének emlékét – mint volt munkatársai – tovább gondozzuk.

Befejezésül dr. Boronkai László dékánnak a ravatalozóban elmondott gyászbeszédéből idézek: „Kedves lény, mosolygós arca nagyon fog hiányozni, örök űr marad utána, ami nem engedi elfelejteni. Hadd búcsúzzam Tompa László erdélyi költő szavaival, ahonnan Te is indultál:

E havi számunk szerzői:

Apatóczy István	Pilisi Parkerdő Rt.	Budakeszi
Bartha Dénes	Soproni Egyetem	Sopron
Borbély József	Soproni Egyetem	Sopron
Béni Kornél	erdőmérnök	Tatabánya
Czuczor Ferenc	erdész	Pécs
Gróf András	Zalaerdő Rt.	Nagykanizsa
Gácsi Zsolt	Soproni Egyetem	Sopron
Gazdag Izabella	HNP	Debrecen
Gencsi Zoltán	HNP	Debrecen
Halász Aladár	erdőmérnök	Budapest
Horváth Gyula	erdőmérnök	Ajka
Somogyi Zoltán	ERTI	Budapest
Szomorad Ferenc	Aggteleki NP.	Jósvafő
Szodfridt Gyuláné		
Farkas Anna	Soproni Egyetem	Sopron
Tímár Gábor	ÁESZ	Vác
Várhelyi József	erdőmérnök	Nagykanizsa

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

A szerzői honoráriumok kifizetésével kapcsolatos rendelkezések miatt felhívjuk szerzőink figyelmét, hogy a cikk, fotó, grafika stb. megjelenését követően szíveskedjenek a szerkesztőséggel a nevüket, lakcímüket, születési dátumukat, adószámukat (azonosító jelüket), és a nyugdíjasoknál a törzsszámot is közölni.

A beérkezett adatok alapján kötött felhasználási szerződést követően negyedévenként utaljuk ki a honoráriumokat.

A fentiek 1997. januártól érvényesek!

E.L.